

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ושמונה-עשרה של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, א' באב התשנ"ג (19 ביולי 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

תוכן העניינים

הצעה לסדר

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעה לסדר

הצעות סיעות הליכוד ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: א. תפקוד הממשלה בתחומי המינהל, המשק והחברה; ב. מגעיה ושיחותיה עם ארגון המרצחים המתקרא אש"ף

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות סיעות הליכוד ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: א. תפקוד הממשלה בתחומי המינהל, המשק והחברה;

ב. מגעיה ושיחותיה עם ארגון המרצחים המתקרא אש"ף

הצעת ועדת החוקה, חוק ומשפט להסיר מסדר-היום את הצעת חוק לשכת עורכי-הדין

(תיקון – קיצור תקופת ההתמחות), התשנ"ג–1992

הצעת חוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג–1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק לתיקון פקודת בריאות העם (מס' 14), התשנ"ג–1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 16)

(סימון רשימת מועמדים), התשנ"ג–1993

(קריאה ראשונה)

הצעה לסדר

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת. יום שני, א' באב התשנ"ג, 19 ביולי 1993.

אומנם זה לא מקובל להעלות הצעה לסדר ככה, ספונטנית, אבל חבר הכנסת שטרית, בתור אחד מוותיקי הבית – מהמקום, חצי דקה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לפנות אליך כיושב-ראש הכנסת ולבקש, שתשקול מחדש את הסדרים לכניסתם של אורחים לכנסת.

אני רוצה לומר לך, אדוני היושב-ראש, שהאורחים שמגיעים לכנסת עוברים היום טרטור בלתי רגיל של חיפוש על כל הגוף, של התעכבות בשער של למעלה משעה. מוכרחים למצוא סידור שהאורחים יכולים להיכנס לכנסת בצורה מהירה ופשוטה, ולא לחכות שעה שם בשמש בתור מתמשך. זה שאיזה מטורף קפץ מהציע פנימה, לא אומר שצריך להעניש את כל הציבור. האיש אחד יקפוץ ועל כל העדה תקצוף?

היו"ר ש' וייס:

קודם כול, אנחנו לא יודעים אם הוא מטורף או לא.

חברי הכנסת, אני לא רוצה לחזור על הודעה שמסרתי פעמיים, אבל בקיצור, הנושא עבר בדיקה של ועדה מאוד רצינית. יש לנו המלצות, את חלקן ניישם מהר, את חלקן ניישם יותר לאט, את חלקן אולי לא ניישם. בינתיים באופן טבעי יש כמה צעדי ביניים, אחד מהם הוא, שפנינו לציבור הרחב וביקשנו קצת לצמצם את הנהירה לכנסת. אנחנו אוהבים את הנהירה, אבל קשה להתגבר.

סיפרתי לחברי הכנסת, שלפני שלושה שבועות הגיעו 14,900 אורחים ביום אחד. אין פרלמנט בעולם שיכול להתמודד עם זה. אנחנו בודקים את העניין. אין לנו שום כוונה להכביד במתכוון. אני מתנצל בשם הכנסת, שיהיו לנו שבועיים-שלושה שבועות די קשים. אני מקווה שנוכל לנצל את הקיץ ואת הפגרה למציאת סידורים הרבה יותר נוחים.

אני פשוט מתנצל ופונה לציבור, לאפשר לנו לעבוד שבועיים עם קצת פחות לחץ. אנחנו מאוד מאושרים שהציבור רוצה לבוא אלינו, אבל יש לנו כמה בעיות שצריך לפתור.

מאיר שטרית (הליכוד):

אולי הוועדה היתה רצינית מדי.

היו"ר ש' וייס:

בואו לא נעשה את זה בחיפזון. נכבד את חברינו. ישבו בוועדה חברים טובים שלנו.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (הוראת שעה), התשנ"ג-1993, שהחזירה ועדת הפנים ואיכות הסביבה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

לדיון מוקדם – הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – הגבלת מועמדות), מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק העונשין (תיקון) (קיצור מחצית תקופת מאסר), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת יוסף בא-גד; הצעת חוק לימוד חינוך באוניברסיטאות (מקומות נדרשים), התשנ"ג-1993, מאת חברת הכנסת אסתר סלמוביץ; הצעת חוק זכות התשובה, התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – חישוב עלות שירות חובה בצה"ל), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק מס שבח ומקרקעין (תיקון – שיעור מיוחד להפקעה), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת אבנר חי שאקי; הצעת חוק למתן תגמולים למגלי מעשי שחיתות ציבורית, התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת יורם לס; הצעת חוק ההסגרה (תיקון – סייגים להסגרה), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת אברהם רביץ; הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – תקופת כהונה בבית-המשפט העליון), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון – ביטול הוצאה לפועל על-ידי גורמים פרטיים), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת יוסף ונונו; הצעת חוק העונשין (תיקון) (הטפה לטרנספר), התשנ"ג-1993, מאת קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק-יסוד: חופש העיסוק (תיקון – הפסקת ההגבלה), מאת חברי הכנסת ז"ב בגין וד' מרידור; הצעת חוק בתי-המשפט [נוסח משולב] (תיקון – הודעה ליועץ המשפטי על דלתיים סגורות או על עיכוב ידיעה על מעצר), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת יוסי כץ; הצעת חוק-יסוד: הכנסת

(תיקון – ראש האופוזיציה), מאת חבר הכנסת מאיר שטרית; הצעת חוק לתיקון חוק העונשין (מתן שוחד לרפואה שחורה), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יורם לס.

על-פי בקשת חבר הכנסת אלי גולדשמידט, יוסר שמו מהצעת חוק הפחתת הגירעון (ביטול), התשנ"ג–1993. תודה.

דן תיכון (הליכוד): לאור ריבוי הצעות החוק, לא צריך פרלמנט מיוחד לחקיקה?

היו"ר ש' וייס:

כמה כבר יש לנו? 800 הצעות?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

צריך פרלמנט לחקיקה, פרלמנט לביקורים ופרלמנט לבג"ץ.

היו"ר ש' וייס:

מה אני יכול לעשות, חברי הכנסת? ניסיתי בדרכי נועם לשדל את חברי הכנסת.

הצעה לסדר

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אתה בוודאי הזדעזעת כמותי לאחר שקראת ושמעת על פסק-הדין של הבג"ץ אתמול.

אני חושב שקרה כאן דבר. הכנסת של היום איננה הכנסת של אתמול. האם בכוונתך לקיים דיון בנושא הזה במליאת הכנסת, לאור הדחיפות שבו?

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת דן תיכון.

כיוון שהנושא נוגע לכנסת ככלל ובאופן ספציפי לחסינות, אבל הנושא הזה, לדעתי, הוא מעבר לגבולות החסינות, יש פה שאלות קונסטיטוציוניות ממדרגה ראשונה, ועדת הכנסת ביוזמתה קיימה היום דיון מקיף בנושא הזה.

אני חשבתי שעלינו לסיים את המהלך הזה. אנחנו בקטע הנתון, הקונקרטי, שהיה נושא העתירה ונושא הבג"ץ, צריכים לקיים עוד את התהליך המעין-שיפוטי. חשבתי שנקיים אותו, כמובן, על-פי חוק ועל-פי הכללים, תוך התחשבות רבה, כמובן, בפסק-הדין של הבג"ץ – אנחנו בכל מקרה, גם כשיש לנו ויכוח, כבודדים או כקבוצה, מכבדים את בית-המשפט. חשבתי שדיון כזה יש טעם לקיים במליאת הכנסת ובמוסדותיה, אחרי שנסיים את ההליך הזה. נדמה לי שזאת החלטה נכונה.

יהושע מצא (הליכוד):

בטרם יציאה לפגרה?

היו"ר ש' וייס:

נשתדל. יש לנו עוד שלושה שבועות.

דן תיכון (הליכוד):

זה חשוב מאוד.

היו"ר ש' וייס:

אגב, לי אין ספק, שבאותה הזדמנות שהכנסת תדון עוד הפעם בנושא במליאה, וודאי ישתתפו בדיון כזה 40-50 חברי כנסת, אני מעריך שעשרות מבין חברי הכנסת יתייחסו גם לנושא. אבל תניחו לי, בטובכם, לאפשר לעשות את התהליך הזה נקי.

יהושע מצא (הליכוד):

אבל חשוב, אדוני, שבטרם נצא לפגרה נסיים את הנושא הזה.

היו"ר ש' וייס:

ועדת הכנסת בעניין זה היא גורם מרכזי בתחום היוזמות. אני לא מעלה על דעתי שהנושא לא ישתלב בדיון. נראה בשבוע הבא מה לעשות. בינתיים תאפשרו לי לקיים את התהליך, שיהיה נקי.

יש, אגב, נושא, שפעם אחת אושר במליאת הכנסת, של חבר הכנסת דן תיכון – הכנסת על פרשת דרכים; הוא רשום אצלנו לדיון. ייתכן מאוד שנערוך את הדיון בשבוע האחרון, ובאותה הזדמנות נדון במכלול, ואז אתה אפילו תהיה, בדיון, הפותח.

הצעות סיעות הליכוד ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: א. תפקוד הממשלה בתחומי המינהל, המשק והחברה; ב. מגעיה ושיחותיה עם ארגון המרצחים המתקרא אש"ף

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסדר-היום. הצעות סיעות הליכוד ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: א. תפקוד הממשלה בתחומי המינהל, המשק והחברה – סיעת הליכוד; ב. מגעיה ושיחותיה של הממשלה עם ארגון המרצחים המתקרא אש"ף. ינמקו – הראשון חבר הכנסת יעקב שמאי, עשר דקות; ואחריו חבר הכנסת רחבעם זאבי, עשר דקות. אני מתחיל למדוד את הזמן.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, היום אנחנו מביעים אי-אמון לממשלה בשם העובדים במשק, בשם העולים החדשים, בשם המובטלים, בשם כל האנשים שתלו תקוות בממשלת העבודה וחשבו שאתם רציניים, חשבו שהתכוונתם באמת לשנות את סדרי העדיפויות, בשם מי שלקחתם מהם את התקווה.

חברי מפלגת העבודה, חברי הממשלה, היתה לכם במשך שנה הזדמנות, היו לכם הבטחות, אבל בזבזתם את כל האשראי שניתן לכם על-ידי הציבור.

רבותי חברי הכנסת, אני גר בגבעת-עדה, ואני נוסע משם כמעט מדי יום ביומו לכל רחבי הארץ. בדרכים אני רואה שלטים גדולים, כמעט בכל צומת, שלטים יפים וצבועים אפילו בכחול-לבן, שנועדו לומר לי שאוכל להגיע מגבעת-עדה לתל-אביב, או למחוז חפצי בזמן. אבל בדרך אני עובר בשכונות הקרוונים, אני רואה מובטלים שיושבים על גדרות הברזל והבטון והם חסרי כל תקווה. אני שואל אתכם: מה שמגיע לכבישים לא מגיע למובטלים, לא מגיע לעולים, לא מגיע לעובדים במשק? איזה תקווה אתם מציעים היום למובטלים, לעולים החדשים, לעובדים שמשתכרים שכר חרפה – ואנו רואים אותם בימים אלה נאבקים בשיניים להטבת שכרם.

רבותי חברי הממשלה, למה אינכם שמים שלטים ליד הקרוונים, למה אינכם מודעים לכל אלה שמתגוררים בתנאים קשים? מתי הם יפנו משם – האם אתם אומרים להם? האם אתם מציבים שלטים לומר ליושבי הקרוונים מתי יפנו משם, מתי יעברו לדיור של קבע?

מה שטוב לכבישים, אדוני השר ליבאי, טוב גם לאנשים ולא רק לכבישים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

מי הכניס אותם לקרוונים? מי בנה כך את הקרוונים?

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני השר, אתה משתתף בקריאות ביניים... יפה מאוד.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת שמאי פנה אלי אישית. אם הוא רוצה חשבון, יהיה חשבון אמיתי. אם מטילים עלי אחריות למצב – – –

יהושע מצא (הליכוד):

סדרי עדיפויות – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, כל עוד שר המשפטים משיב על שאלה, מילא.

דן תיכון (הליכוד):

זה קשור – – –

היו"ר ש' וייס:

אחר כך.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני השר ליבאי, אני אומר לך מי הכניס אותם לקרוונים.

דן תיכון (הליכוד):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, אל תעניש את השר ליבאי על נוכחותו.

יעקב שמאי (הליכוד):

לא על נוכחותו אלא על תשובתו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני לא תורן, אני מתנדב.

דן תיכון (הליכוד):

אתה זוכר את דוח מבקרת המדינה – – –

היו"ר ש' וייס:

מתחילים מחדש.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני השר, אני לא אשאר חייב. הליכוד הכניס את העולים החדשים לקרוונים כאשר הגיעו מאות אלפי עולים, והיום כבר לא באים עולים – בגללכם, בגלל מדיניותכם, כי לא יצרתם את הצמיחה המתבקשת.

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, הפסקה לדקה. אני אפצה אותך בזמן.

חברי הכנסת, אני לא ידעתי ששר המשפטים, אחד השרים החרוצים והמכבדים את הכנסת, יתחיל בקריאות הביניים. אנחנו מתחילים את הדיון מחדש. חבר הכנסת שמאי, בבקשה. עכשיו אני מודד את הזמן.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חזינו בשבועיים האחרונים בשביתה של עובדי המדינה. כדאי שכל אחד מאתנו כאן ידע, שכ-70% מעובדי המדינה נזקקים להשלמת הכנסה. המשמעות של השלמת הכנסה, אדוני היושב-ראש, אין חמורה ממנה. אין דבר שמבייש עובד יותר מאשר הזדקקות להשלמת הכנסה.

עובדי המדינה, מי הם? אלה שנושאים יום יום על כתפיהם את כל מערכת השירותים שהמדינה נותנת לכל אזרחיה. לכן אני חושב שאין דבר מביש יותר מאשר להישאר במסגרת השכר, שפוגע בהם, ובצורך להשלים להם את ההכנסה.

אדוני היושב-ראש, כבר לפני יותר מחצי שנה פג הסכם השכר במגזר הציבורי, והממשלה לא עשתה דבר במשך חצי שנה כדי לנסות להיכנס למשא-ומתן בסקטור הציבורי ולהתמודד עם הבעיה האמיתית של משכורות החרפה של עובדי המדינה. אני שואל את השאלה: למה חיקיתם? מדוע חיקיתם? מה חשבתם, שהעובדים ישבו בשקט וימשיכו לקבל שכר חרפה שכזה? למה לא באתם כבר לפני חצי שנה, למה לא אמרתם "ממשלת העבודה רוצה לקבוע מדיניות ברורה לשכר, כי מגיע

לעובדי המדינה שכר הוגן?" למה לא אמרתם זאת? מדוע לא באתם ואמרתם "הנה מונח לפנינו דוח ועדת-זוסמן, בואו ניישם אותו?" לא שמענו זאת מכם, לא שמעו זאת מכם העובדים. יכולתם לומר: בואו נעשה רפורמה אמיתית.

אברהם בורג (העבודה):

חבר הכנסת שמאי, שר הבריאות רמון, השר המתאם, אמר – – – וקיבל גם כיסוי ב"מבט" – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בורג, הכיסוי שלך אתמול ב"בין הכיסאות" היה יותר יפה.

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת בורג, חירשות היא לא אטימות. אני רוצה לומר לך, אם אמר השר רמון – לא אמרה זאת הממשלה, הממשלה לא קיבלה החלטה, לא שמעתי זאת מחבריך, לא שמעתי שעומדים ליישם את הרפורמה. יש הבדל בין מה שאתה אומר לבין מה שאני אומר. אז אמר השר רמון – – –

אברהם בורג (העבודה):

אחד המכובדים שבשרים.

יעקב שמאי (הליכוד):

לו אמרתם: בואו נבצע רפורמה אמיתית במינהל הציבורי – אדרבה. אחת ולתמיד נעמיד את התקציבים הדרושים כדי שעובדי המגזר הציבורי יוכלו להתקיים בכבוד. מה הפלא שאחרי חצי שנה פקעה סבלנותם של העובדים, שראו שהממשלה הזאת לא נוקפת אצבע בעניינם? וכאשר התחילה השביתה, זלזלתם בדרישות העובדים, פגעתם בעובדים, השלכתם אותם, זרקתם אותם מכם והלאה.

ועוד יותר חמור, מעשה שלא נעשה עד היום, שר האוצר והפקידות הבכירה ניסו לסכסך בין הסקטורים בתוך ההסתדרות, בין האיגודים המקצועיים ובין המזכ"ל. אמרתם שאתם לא רוצים לשבת ולדבר עם נציגי האיגודים המקצועיים, שנבחרו כדת וכדין, והם מייצגים את הסקטורים שבשמם הם יצאו להשבתה הזו. מעשה חמור כזה עוד לא נעשה עד היום. זלזלתם בעובדים, זלזלתם בדרישות.

ושיא כל השיאים היה אתמול. אתם יודעים מה היה אתמול. בענייני עובדים לפעמים הסכמתי אתכם, אני הסכמתי עם חברי מפלגת העבודה. אבל לא האמנתי שאראה בימי חיי את ממשלת העבודה

שולחת את משטרת ישראל להכות עובדים. משטרת ישראל נשלחה על-ידיכם, ממשלת העבודה, להכות עובדים, ואת המחזה הזה ראו כל אזרחי ישראל, בארץ ובעולם גם ראו זאת.

דן תיכון (הליכוד):

זה כבר היה ב"כור".

יעקב שמאי (הליכוד):

ב"כור" התחילו עם הכלבים.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

ב"סולתם" באו עם כלבים.

יעקב שמאי (הליכוד):

שם – עם כלבים.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, לא במקהלה. הוא מבטא חזק מאוד את עמדתו.

יעקב שמאי (הליכוד):

היום, בשנות ה-90, הממשלה הזאת – – –

משה קצב (הליכוד):

מה אתה מתלונן? הם השתפרו מאז "כור".

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה אומר: במקום נשיכות של כלבים – מכות באלות. ואת מי ראינו אתמול מוכה? – את מזכיר האיגוד המקצועי של המהנדסים. מי לא ראה זאת אתמול? אוי לאותה חרפה, אוי לאותה בושה, אוי לאותה ממשלה, שלא לקחה על עצמה את האחריות הזאת. בושה וחרפה.

היום, בשנות ה-90, הממשלה הזאת, שדיברה על שינוי סדרי העדיפויות, התברר כי היא ממשלת משטרה, ממשלה ששולחת צבא, ממשלה ששולחת את המשטרה לדכא את מאבקם של העובדים. על מה לדכא אותם? על כך שהם נאבקים על שכרם. מילא, לקחתם מהם את הכבוד. אבל גם את זכות הצעקה אתם רוצים לקחת מהם?

איפה היה יאיר צבן? איפה השר צבן? אני מחפש אותו. חיפשתי את השר צבן אתמול. לא ראיתי אותו בהפגנה. איפה היה יאיר צבן כשהשוטרים הניפו אלות על עובדים? איפה היה רן כהן, נציג עובדים, שרץ משביתה לשביתה? לא ראיתי אותו, לא שמעתי אותו. מה הדממה הזאת? מה השיתוק הזה? מה קרה לכם?

איפה קיסר? קיסר? רק עד לפני שנה הוא היה מזכיר ההסתדרות. לא שמעתי גם אותו מגן על העובדים, על הזכות האלמנטרית שלהם לשבות כדי להיטיב את שכרם, כדי לשפר את רמת השכר הזעומה והפגועה הזאת. איפה היית קיסר? איפה היית הברפלד? זה כבר לא עניין פוליטי, זה מאבק אמיתי, לגיטימי, של עובדים.

למה לא צעקתם אתמול, כשהמשטרה הפליאה את מכותיה בעובדים? למה לא שמעתי אתכם, נציגי מפלגת העבודה, חברי הכנסת שלה, נציגי עובדים המתיימרים להיות נציגי עובדים? איפה הייתם? מדוע נעלמתם? גם השמות שהזכרתם – – –

נואף מסאלחה (העבודה):

אברהם בורג (העבודה):

זה עוד שאריות של הכישלון הקודם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, יש לך עוד שתי דקות.

יעקב שמאי (הליכוד):

יש גבול, יש גבול לדבר על השלטון הקודם. גם את זה אזכיר, תאמין לי.

היו"ר ש' וייס:

אין לך הרבה זמן.

יעקב שמאי (הליכוד):

זה לא יגן על הבושה והחרפה שהיתה אתמול. זה לא יגן. זה לא יעזור לכם.

איפה הרפורמות במיסוי? איפה הרפורמות שדיברתם עליהן? איפה הגדלת המשאבים לצמיחה? מדוע היא לא קיימת? איפה? הרי אמרתם שתפעלו להגדלת המשאבים בצמיחה; איפה היא? איפה הצמיחה המזויפת? אפילו שרת העבודה דיברה בעצם על כך שאין צמיחה. יש תוצאה ישירה של שלושה מצבים שנוצרו במשק: אחד – הסגר בשטחים; השני – ההחמרה בדרישות של מובטלים לקבלת עבודה. איפה הצמיחה? והדבר השלישי, הסבה מקצועית – לכל מיני אתרים שאליהם נשלחים היום העובדים. אלה הן שלוש סיבות לירידה מזערית של 0.1% באבטלה. איפה הצמיחה, אדוני שר האוצר? איפה הצמיחה, אדוני ראש הממשלה? איפה שינוי סדרי העדיפויות, ראש הממשלה? איפה הם? מדוע הולכתם את העם שולל?

אמרתם שתפעלו להגדלת המשאבים. במקום זה אתם הולכים להגדלת הגירעון, להזרמה של סכומי עתק לגופים סקטוריאליים, ששייכים לכם. לזה אתם מזרימים כסף, לזה אתם מוצאים את המשאבים.

לממשלה הזאת אין מנהיגות כלכלית לבצע רפורמות.

יהושע מצא (הליכוד):

איזו מנהיגות כן יש להם?

משה קצב (הליכוד):

במשך 15 שנים לא היתה שביתה כזאת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, יש לך עוד דקה, אחרי כל התוספות שכבר נתתי לך.

יהושע מצא (הליכוד):

איזו מנהיגות יש להם?

יעקב שמאי (הליכוד):

אין מנהיגות כלכלית, אין מנהיגות מדינית ואין מנהיגות ביטחונית. הרי העם רואה ויודע זאת. כבר הגעתם גם לנושא הכלכלי.

לממשלה הזאת אין מנהיגות. לממשלה הזאת אין כוח לבצע את הרפורמות הדרושות למשק בימים אלה. היתה לכם הזדמנות שהוחמצה, שנה שלא עשיתם דבר, חוץ משלטים בחוצות הרחובות. אתם יודעים מה? הרי לא הייתם מוכנים לדבר עם נציגי האיגודים המקצועיים. אשאל אותך, אדוני שר החוץ, עם אש"ף אתה מוכן לדבר?

היו"ר ש' וייס:

זה הנושא הבא.

יעקב שמאי (הליכוד):

אבל עם העובדים אתה לא מוכן לדבר. אף אחד מנציגי הממשלה לא היה מוכן לדבר עם העובדים. אוי לאותה חרפה, לדבר עם אש"ף, ועם עובדים לא לדבר. אדרבה, עובדים – להכות.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

אברהם בורג (העבודה):

מוכנים להקים קונפדרציה עם ההסתדרות.

היו"ר ש' וייס:

אבל הנאום כבר נגמר. אל תפריעו.

יעקב שמאי (הליכוד):

אילו היו לכם שתי אפשרויות: לשבת עם אש"ף או לדבר עם העובדים – אתה, אדוני שר החוץ, היית הולך לדבר עם אש"ף ולא לשבת עם העובדים.

שמעתי שבמפלגת העבודה אומרים, שאם תשיגו שלום, יהיה בסדר. אני רוצה לומר לכם: גם במפלגתי חשבו כך, ועל כך הם שילמו את המחיר. אני אומר לכם: חשבו שמספיק לטפל בנושאים המדיניים ובנושאי החוץ והביטחון. אבל שילמנו על כך את המחיר, מכיוון שבראש ובראשונה צריך לטפל בבעיות היומיומיות האמיתיות של העובד, של האזרח, והזכות של העובד לחיות בכבוד. את זה אתם לא נותנים אף שהבטחתם. הטעיתם את העם והולכתם אותו שולל. על כך אני אומר לכם: גם אתם תשלמו.

לכן אני אומר: יש נסיגה ממדיניות מוצלחת שהיתה בעבר בנושאים הכלכליים. המאמצים להורדת האינפלציה – – –

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, אנחנו ממש בסיום.

יעקב שמאי (הליכוד):

אתם צועקים כאן, אבל אני אומר לכם: העובדים צועקים בחוץ, והצעקות שלהם הן יותר אמיתיות משלכם.

לכן אני אומר לכם: לא טיפלתם בבעיות, לא הורדתם את האינפלציה, לא טיפלתם נכון בנושא המדיני, ולכן אני חושב שהממשלה הזאת צריכה ללכת היום. לכן היום אביע אי-אמון בה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת זאבי יעלה את הצעת האי-אמון של סיעת מולדת: מגעיה ושיחותיה של הממשלה עם ארגון המרצחים המתקרא אש"ף. בבקשה, חבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ממשלת רבין-זיאד נפגשה ונפגשת עם נציגי כנופיות אש"ף, וזאת לא רק בשיחות שלום שווא בווינגטון, וזאת לא רק בשיחות עם ד"ר שאפי, ממייסדי אש"ף, וזאת לא רק בצירופו של רמטכ"ל האינתיפאדה פייצל חוסייני למשלחת הפלשתינית, אלא באופן ישיר, חשאי ולא חשאי. חברי כנסת ישרים ואמיצים של מפלגת העבודה, ועדיין יש כאלה, מאשרים זאת.

היום אנחנו יודעים שביטול החוק האוסר מפגשים עם אש"ף נעשה בלחץ של ערפאת על פרס ורבין ובאימים מצדו להפסיק השתתפות הפלשתינים בתהליך המדיני. אולי נקרא אי-פעם בעתיד בספר הזיכרונות של יוסי ביילין על פגישותיו עם מחמוד עבאס ונביל שעת'.

והמעשה הנפשע הזה מצטרף לחטאים האחרים של ממשלה זאת, שרימתה את בוחריה כשהציגה מנהיג נצי, עם הבטחות על החזקת הגולן, הדברת האינתיפאדה וחיסול הטרור, הבטחות שנמוגו זה כבר אל מול תביעותיהם של חובבי ציון כמו מחאמיד, דראושה וצוקר.

אינני נוטה להאמין לידיעה האומרת, כי שרי מרצ יעצו למנהיגי אש"ף כיצד לנהל משא-ומתן עם ממשלת ישראל וכיצד לסחוט ממנה עוד ועוד. אינני מאמין שיעשו כך נציגי מפלגה שיש בה גם חלוצים ולוחמים, מתיישבים בספר ואנשי הגנה וביטחון. זוהי בוודאי עלילה, ואני מקווה שלעולם לא יוכיחו לנו כי ידיעה זאת נכונה.

איפה הימים – והם אינם רחוקים – שבמצע מפלגת העבודה נקבע, כי ישראל לא תבוא בדברים עם אישים וגורמים פלשתיניים שאינם מכירים בישראל ואשר אינם שוללים את הטרור? במצע מפלגת העבודה היה כתוב: "אש"ף, המושתת על האמנה הפלשתינית, וכל ארגון אחר השולל את זכות קיומה של ישראל ואת קיומו הלאומי של העם היהודי או הפועל בשיטות הטרור, אינם יכולים להיות שותפים למשא-ומתן". כך היה כתוב במצע העבודה, ועתה זה לא מפריע לאנשי משרד החוץ, המונהג על-ידי פרס, "הבלפור של הפלשתינים", להיפגש עם קבוצת אבו-מאזן באש"ף.

כאשר יעל דיין-שיאון התרפסה לפני ערפאת בתונוס ושבה משם עם התגלית המרעישה, שהוא איננו רוצח ולא טרוריסט ולא ארכי-נבל, אלא איש חם וחביב והוא סמל לשלום ולפשרה – כאשר היא שבה משם, אמר ראש הממשלה יצחק רבין: "זו בושה לכולנו וביזיון למפלגת העבודה", והוסיף כי "מי שרוצה לטרפד את הסיכוי לשלום – שירוץ לשם". צדק רבין כשאמר שזוהי בושה וזהו ביזיון. אז מה השתנה מאז, אדוני ראש הממשלה?

אולי את הניסוח הכי טוב לסוגיה זאת נתן מאיר עוזיאל במדורו ב"מעריב", כשכתב: "לשבת למשא-ומתן דיפלומטי עם אש"ף זה להעניק לאש"ף מעלת מדינה. או מה שיותר נכון, להוריד את ישראל למדרגת כנופיה. ואז תהיה לנו בעיה: מי ידבר אתנו?".

אחרי נחיתת המחבלים בחוף ניצנים לחצה ישראל, ובית-הנבחרים האמריקני החליט להשעות את המגעים עם אש"ף, שהחל בהם הממשל האמריקני בשלהי תקופתו של רייגן. היה זה הישג מדיני ומעשי שהתברכנו בו ושמחנו עליו. גם אם יסבירו לנו בדברי התשובה כאן, שהמגעים היו של ליגה ב' של פקידים, של בלתי חשובים – הרי כל זה לא יתפוס ולא ייחשב בממשל האמריקני, שישמח לפעול כרצונו בלי הטרדות של ישראל ושל שדולתה בווישינגטון. מה שמותר לפרס ולביילין הישראליים יהיה מותר גם לכריסטופר האמריקני.

האם מישהו בממשלה או במפלגת העבודה עצר מלכת לרגע ושאל את עצמו: מי זה אש"ף ומי זה ערפאת? אש"ף אימץ את ה"אמנה הפלשתינית", ובכך הוא נתן את תעודת הזהות שלו.

מי שהולך לדבר עם אש"ף חייב לדעת, שארגון הגג הזה של כנופיות הטרור הפלשתיניות דוגל בביטול קיומה של מדינת ישראל, שפלשתין שייכת רק לפלשתינים והיא איננה ניתנת לחלוקה, שיש לסלק את הפלישה ואת הקיום הציוני, שאין ליהודים זכות לבית לאומי מפני שהם אינם עם, שזכויות היהודים ההיסטוריות הן זיוף, שישראל היא גילום הציונות אשר היא תופעה שלילית המאיימת על העולם כולו, שסילוקה של ישראל מתחייב מדרישות הסדר העולמי, שיש לגרש את כל היהודים אשר באו לארץ לאחר הפלישה הציונית, שהמאבק המזוין הוא הדרך היחידה לשחרר את פלשתין ולפיכך המאבק המזוין הוא אסטרטגיה ולא טקטיקה, שהפעולה החבלנית – במקור: הפיזית – היא הגרעין של מלחמת השחרור הפלשתינית, שיש להדוף מהארץ את הפלישה הציונית והאימפריאליסטית, שיש לטהר את פלשתין מהקיום הציוני, שהקמת מדינת ישראל בטלה מיסודה, שהצהרת בלפור בטלה, שהקשר ההיסטורי או הרוחני של היהודים לארץ הזאת איננו אמת, שאין לקבל כל פתרון אשר מחלק את הארץ וכי עליהם לשחרר את פלשתין בשלמותה, שהציונות היא גזענית-קנאית בהווייתה ותוקפנית-התפשטותית במטרותיה ופאשיסטית-נאצית באמצעיה, שהיא הבסיס לאימפריאליזם העולמי, שהלוחמים ונושאי הנשק הטרוריסטים הם הגרעין של הצבא הערבי הפלשתיני.

כל זה כתוב באמנה הפלשתינית, שאש"ף אימץ. עם אש"ף זה אתם נפגשים? עם אש"ף זה אתם מנהלים משא-ומתן? על מה אתם מדברים אתם?

אגב, אני מסכים לסעיף 2 באמנה הפלשתינית, הקובע כי "פלשתין בגבולותיה מתקופת המנדט הבריטי היא יחידה טריטוריאלית אינטגרלית, שאיננה ניתנת לחלוקה". נכון, ארץ-ישראל המערבית היא יחידה מדינית אחת ואיננה ניתנת לחלוקה, והיא חייבת להישאר כזאת כמדינת ישראל של עם ישראל ובלי שותפים.

קיום שיחות עם אש"ף של נציגי ממשלת ישראל, ולא חשובה דרגתם, בגלוי או בחשאי, עם מתווכים ובלי מתווכים – זוהי שערורייה וזהו טמטום.

מפלגת העבודה ונציגיה טוענים, שהם רק הולכים באותה דרך שהלך בה הליכוד – בקמפ-דייוויד, במדריד ובווישינגטון. מן הסתם גם היום ישיבו כך. אבל זוהי תשובה אווילית ומיתממת, והיא לא תעמוד לכם במשפט ההיסטוריה ובמשפט הבוחר, כמובן אם ערפאת וזיאד ירשו לכם לקיים אצלנו בחירות.

אנחנו קוראים לחברים במפלגת העבודה, במפ"ם ואולי גם לקצת חברים במפלגות השלטון האחרות – לעצור את תהליך ההתחסלות-מרצון של המפעל הציוני, להפסיק את הדהירה הזאת אל התהום, למנוע את ההתאבדות-מרצון.

העם היהודי שילם דמים רבים, תרתי משמע, כדי לזכות בבית הלאומי שלו. כמעט ח"י אלפים שילמו בחייהם על הגנת הארץ הזאת מאז תש"ח. האם שילמנו מחיר איום זה בכדי? האם הלכנו לשש מלחמות וניצחנו בהן כדי שתקום כאן מדינת ישמעאל ואנחנו נידחק לדנקירק לאומי ונפוץ שוב בין הגויים?

זיעתם של פועלים וחלוצים, שרוותה הארץ הזאת, כמו גם דמם של אזרחים ומגינים שספגה האדמה הזאת, באו להבטיח את הגשמת החלום והצורך במדינה יהודית. אל תשחיתו בחולשת דעת ובתאוות שלטון את סיכוייה של מדינת ישראל לשרוד ולהתקיים.

אנחנו מביעים אי-אמון בממשלה הזאת, בשל עיוורונה ובשל חולשת דעתה, ובשל רפיסותה, ובשל כניעתה לפריץ מבחוץ ולעוין מבית, ובשל ויתוריה ומחווותיה, ובשל שיחותיה עם רב המרצחים מתוניס ועם אנשיו, ובשל כך שהיא מסתירה את האמת מהעם בישראל. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. נותרו לך עוד עשר שניות.

רחבעם זאבי (מולדת):

הזמן מדוד. זה לקריאות ביניים.

היו"ר ש' וייס:

שר האוצר ישיב על ההצעה הראשונה של האי-אמון, של סיעת הליכוד, ואחריו – שר החוץ ישיב על הנושא השני בהצעת האי-אמון.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, היום בשעה 19:30 תתקיים במשרדי פגישה עם מזכ"ל ההסתדרות, ממלא-מקום יושב-ראש האגף לאיגוד מקצועי והנציגים של האיגודים המקצועיים השובתים.

אני מאוד מקווה, שבפגישה הזאת תיסלל הדרך להפסקת השביתה, לחידוש העבודה בשירות המדינה. אני מקווה שנגיע להסכם, שמבטא שתי מגמות חשובות שכל הסכם צריך לבטא. הסכם כזה, שלא יפגע באופן מהותי בכלכלה הישראלית ובמשק הישראלי, הסכם שיש בו יסודות חשובים וטובים להמשך הפעילות בתוך המשק, הסכם שידבר וינסח אולי מדיניות חדשה ביחסים בין האיגודים המקצועיים ובין המעסיקים; ומצד אחר, הסכם שאיננו שובר את האיגודים, אשר פתחו בשביתה ורצו להגיע לתוצאות מסוימות בתחום השכר.

אבל אני קצת מתפלא על חבר הכנסת שמאי, כאשר הציג מעל דוכן זה שורה של דברים, שבינם לבין המציאות אין כל קשר. ערב פרוץ השביתה ישבנו במשרדי עם מזכ"ל ההסתדרות – אני וראשי האיגודים – ודנו באפשרות למנוע את קיומה. אני אמרתי באותה ישיבה כהתחייבות וכבסיס לפתיחת משא-ומתן, שאני מוכן ללכת לסולם שכר שבו לא יהיה אף לא עובד מדינה אחד אשר יקבל השלמת הכנסה.

נכון, אין בזה תוספת שכר משמעותית, אבל יש בזה תיקון עיוות. ואני אמרתי במלוא הסמכות ובמלוא האחריות: אנא, אל תשבתו, ניכנס למשא-ומתן, כאשר אני אומר לכם, לפני פתיחתו, לגבי הטענה המרכזית, ש-60% – ליתר דיוק 52%, מספר מדויק – של עובדי המדינה מקבלים השלמת הכנסה – לא יהיה עובד אחד, אשר יקבל השלמת הכנסה.

אמרתי יותר מזה: יש בעיה עם שחיקת שכרם של הפנסיונרים. הפנסיונרים בשירות המדינה, שכרם צמוד להתקדמות בדרגות ולא למה שקורה במשק מבחינת ההתייקרויות, אנחנו נפעל ונעשה פעולה, שהשכר של הפנסיונרים עובדי המדינה יהיה צמוד למדד ולא יהיה צמוד לתרחישים שונים בשירות המדינה, כדי להבטיח את הכנסתם.

גם מזכיר ההסתדרות, גם ממלא-מקום יושב-ראש האגף לאיגוד מקצועי, אמרו לנציגי הארגונים: אל תפתחו בשביתה, זה בסיס הוגן לפתיחת משא-ומתן. לצערי הרב, הדברים התגלגלו אחרת, והתשובה שקיבלתי היתה שלילית, ואכן החלה השביתה.

אמר פה חבר הכנסת שמאי, מדוע לא דיברתם אתם על דוח-זוסמן? בהנחיות שלי לאגף השכר באוצר ולממונה על השכר, עם תחילת הדיונים, היה נושא מרכזי: בואו נלך ליישום דוח ועדת-זוסמן. המסקנות של ועדת-זוסמן אושרו על-ידי הממשלה ב-1989, וכמו-כן על-ידי הוועדה המרכזת של ההסתדרות, והיה בסיס להתחיל לדבר על דוח-זוסמן. לצערי הרב, היתה תגובה שלילית של האיגודים המקצועיים, של חלקם, של רובם, והם לא היו מוכנים לדון ביישום דוח ועדת-זוסמן, שהיה משנה את אורח חיינו ביחסים בין איגודים מקצועיים, הסכמי עבודה וממשלה, בעצם יותר מהממשלה, המעסיקים במגזר הציבורי, שמעסיקים יחד קרוב לחצי מיליון עובדים. ודיברנו אתם על דוח-זוסמן, וגם עכשיו אנחנו מדברים אתם על דוח-זוסמן, וזאת הדרך היחידה לתקן את עיוותי השכר. לצערי הרב, אין אנחנו נענים.

דן תיכון (הליכוד):

אתה מוכן לחתום אתם הסכם על יסוד דוח ועדת-זוסמן?

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת דן תיכון, חמש שנים, או ארבע שנים, מנסות ממשלות להגיע להסדר. אני חושב שדוח ועדת-זוסמן חייב להיות נדון, ואני פועל בכיוון הזה. אינני יכול לקבוע שהמשך השביתה על העניין הזה יכול להיות צודק ואפשרי.

בעניין ההפגנה אתמול, האם לא קיבלו המפגינים רשות כדת וכדין מהמשטרה לקיים את ההפגנה? האם לא נעשו ההכנות לקראת ההפגנה כפי שצריך היה לעשות? לצערי הרב, כמו שקורה לפעמים, היתה הפרת הרשיון על-ידי המפגינים והיתה חסימה של כבישים וניסיון התפרצות למשרד ראש הממשלה. וכל אחד יודע שהמשטרה פועלת על-פי החוק ועל-פי דברים שמחייבים אותה, ולא משיקולים פוליטיים כאלה ואחרים, ואכן המשטרה פעלה ביעילות ובמהירות, ככל האפשר ללא אלימות, והביאה לכך שבתוך כמה דקות הבעיה נפתרה.

אני רוצה להגיד משהו על שכר עובדי המדינה. אין אני מאלה שאומרים, ואין איש יכול להגיד, ששכרם גבוה. אבל יש, לצערי הרב, מגזרים במשק, אשר שכרם נמוך יותר. שכרם של חלק גדול מעובדי התעשייה נמוך יותר. שכר המינימום במדינה איננו 1,377 אלא 1,654 שקל לחודש, כתוצאה מהסכמים קודמים. השכר הממוצע של עובדי הדירוג האחד, או ההשתכרות הממוצעת בשירות המדינה, היא 3,000 שקל לחודש. ההשתכרות הממוצעת של 47,000 עובדי המדינה היא 4,000-3,860 שקל לחודש. אינני חושב שאלה סכומים גבוהים. ואינני חושב שאין מה לשפר באותם קטעים שאני הצעתי. אבל לנגד עיני עומד גם המשק כולו. לנגד עיני עומדת גם שנת 1994, לנגד עיני עומדות גם היציבות, הצמיחה, היכולת שלנו להמשיך בכיוון שבו אנחנו נמצאים.

אם חבר הכנסת שמאי לא ראה את הצמיחה, כפי שהוא אמר, אני מתחייב להגדיל את הצמיחה ולקנות לו פנס כדי שיוכל להסתובב ולראות.

קריאה:

הוא לא פה.

שר האוצר א' שוחט:

אבל אני אקנה לו פנס. זו תהיה תרומתי לצמיחה.

דן תיכון (הליכוד):

תקנה לי פנס.

שר האוצר א' שוחט:

אקנה לך, בסדר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, אני לא בטוח שלך ולחבר הכנסת שמאי יש אותה גישה לנושא הצמיחה.

שר האוצר א' שוחט:

אני מניח שאתה, אולי בהסתר, קורא בבית את הנתונים, כדי שלא יראו את שביעות רצונך ממה שקורה במשק. אבל אם אין לך הנתונים – יחד עם הפנס, אני אספק לך גם את הנתונים.

סילבן שלום (הליכוד):

אבל עדיין יש ירידה חדה מאוד בשיעור הצמיחה ב-1993 לעומת 1992.

שר האוצר א' שוחט:

לא. חבר הכנסת סילבן שלום, יש ירידה לעומת השנה שעברה, וכל אחד מבין למה. אין ירידה במגזר העסקי. יש ירידה בסך הכול, מכיוון שיש ירידה בבנייה. הממשלה יכולה לקחת 10 מיליארד שקל ולהתחיל לבנות דירות, שאיש לא צריך אותן, אחרי זה היא גם קונה אותן, אחרי זה היא גם שמה שומרים לשמור עליהן – – –

דן תיכון (הליכוד):

ומוכרת אותן בחצי מחיר.

שר האוצר א' שוחט:

ומוכרת אותן בחצי מחיר, כי איש לא רוצה אותן. וכל זה, כמובן, מגדיל את התוצר, כי יש פעילות במשק. לכן, כאשר מנטרלים החוצה מהתוצר את עניין הבנייה – – –

סילבן שלום (הליכוד):

גם אז יש ירידה.

שר האוצר א' שוחט:

לא, אין ירידה. במגזר העסקי, עם כל הכבוד לך, אין ירידה. תראה, כדי שלא תהיה בעיה, אני אגיד, שאני כשר האוצר הייתי חותם על תוצאות 1993 בכל התחומים ב-1994, ב-1995 וב-1996, ואז הייתי רגוע מאוד.

דוד מגן (הליכוד):

למה העדפתם להניח את חוברת ההישגים על שולחן הנשיא ואתם חוששים להניח אותה על שולחן הכנסת?

היו"ר ש' וייס:

הנושא הזה נדון בהרחבה. אני מבקש שלא לחזור לנושא הזה. הוא מוצה.

דוד מגן (הליכוד):

הוא מדבר על הישגים.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת מגן, אני לא דיברתי על הישגים. אני דיברתי על העובדות. ואם גם אתה לא יודע אותן – יחד עם אותו חומר שאשלח לחבר הכנסת תיכון, לא באותה מעטפה, אדאג לשלוח גם אליך.

דוד מגן (הליכוד):

גם את החוברת הסודית.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני אתן לך את החוברת ותראה, חבר הכנסת דוד מגן, עשייה גדולה.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת בוחבוט, יש חוברת ויש שלטים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שלמה בוחבוט.

רחבעם זאבי (מולדת):

הממשלה הזאת – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, הקטע של מפעל השכפול הסתיים.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת שמאי העלה את השאלה, מדוע אנחנו לא נפגשים עם ההסתדרות ועם השובתיים? מובן שיש פגישות, יש ערוצי תקשורת, אבל לפעמים, למרות עיסוקי הרבים, יש גם מידה מסוימת של סקרנות, וביקשתי שימצאו לי באיזו ממשלה, מתי והיכן הוחלט שלא מדברים עם שובתיים. היתה מעין אקסיומה – לא מדברים עם שובתיים. טרחו ובדקו במזכירות הממשלה, והנה מצאתי, באמת יש החלטה שאומרת: לא מדברים, לא מנהלים משא-ומתן עם ארגונים ששובתיים; החלטה מפורשת של הממשלה, כתובה ומסודרת.

אני רק יכול להגיד לחברי מהאופוזיציה, שדי שמחתי לראות שההחלטה נתקבלה בממשלה בשנת 1979. נדמה לי שכולם יכולים להיזכר מי היה אז בשלטון, מי היה אז ראש הממשלה, מי היה אז שר האוצר, מי היתה הקואליציה, באיזו ממשלה התקבלה החלטה כזאת, ואני הייתי מציע לכל אלה שהעלו תמיהות על מגעים או אי-מגעים, פשוט לקבל על כך את האישור – אם הם לא מקבלים את דברי ככתבם וכלשונם – ולבדוק במזכירות הממשלה מדוע הממשלה בראשותו של ראש הממשלה

דאז, מנחם בגין, זיכרונו לברכה, קיבלה ב-1979 החלטה מפורשת, שאומרת: לא מדברים עם שובתים בכל מקרה, בהחלטה של הממשלה.

אני רוצה לסיים ולומר לאנשי האופוזיציה: מה שהצענו לשובתים בתחילת הדרך זו היתה הצעה שהם היו צריכים לקבל אותה – שינוי סולם השכר; שום עובד לא יקבל הבטחת הכנסה. דרך אגב, בוודאי כולכם מבינים, שהבטחת הכנסה לעובדים התקיימה לא מ-13 ביולי 1992, אלא זה תהליך ארוך טווח, שממשלות קודמות – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

מה הקשקוש הזה? הלוא אתם הבטחתם את השינוי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי.

יעקב שמאי (הליכוד):

אתה מדבר על מה שהיה?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, תקשיב לי רגע: יש לי בקשה אליך – ברוב הנאום של שר האוצר, שהוא תשובה על הצעת האי-אמון שאתה נימקת, אתה לא היית פה. אין לי טענה, אבל קריאת הביניים יכול להיות שהיא קצת מחוץ להקשר. יכול להיות שהוא כבר השיב לך ואתה אפילו לא יודע. הנימוס מחייב.

יעקב שמאי (הליכוד):

שלא יאשים את הממשלה הקודמת לגבי עובדי המדינה אחרי שנה. זאת בושה וחרפה. זו הסיבה שאתם יושבים בממשלה. השאלה היא: מה אתם עושים היום?

היו"ר ש' וייס:

אתה לא שמעת את תשובתו, אז יש פה בעיה קטנה.

רון נחמן (הליכוד):

— — —

אליהו בן-מנחם (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נחמן רון, מספיק. חבר הכנסת נחמן רון, תקשיב לי: זה לא נורא אם דיון אחד על אי-אמון עובר באופן תרבותי, זה לא אסון לכנסת.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת שמאי, מכיוון שהיית בחוץ, בשתי נקודות אני אחזור.

עובדיה עלי (הליכוד):

— — —

שר האוצר א' שוחט:

אני לא אחזור על כל הנאום, אני אחזור על נקודה. אתה גם כעת אמרת בקריאת ביניים: למה לא דיברו עם העובדים? עניתי שהיו דיונים עם העובדים ברמות השונות — — —

יעקב שמאי (הליכוד):

אבל אתה אמרת: לא אוכל לדבר עם ראשי האיגודים המקצועיים. הרי הם נבחרו כדין.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, מספיק. הוא השיב על העניין הזה. בקטע הזה לא היית.

שר האוצר א' שוחט:

תרשה לי להשלים דבר שאמרתי קודם ולא היית.

היו"ר ש' וייס:

אל תחזור.

שר האוצר א' שוחט:

אני הייתי רוצה שהוא ישמע בכל אופן.

דן תיכון (הליכוד):

פנס, פנס, פנס.

שר האוצר א' שוחט:

זה לא הפנס.

אני בדקתי, חבר הכנסת שמאי – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, הוא עונה לך פעם שנייה. תקשיב לו.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

חבל לבזבז עליו, הוא לא מבין בין כה וכה.

עובדיה עלי (הליכוד):

מה עם הזמן?

שר האוצר א' שוחט:

מה אכפת לך? מה יש לך? מה זה עסקך?

עובדיה עלי (הליכוד):

אכפת לי, כי אתה תמיד מעיר.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש להפסיק את קריאות הביניים. חבר הכנסת עובדיה עלי, סלח לי. היתה לי כבר שמחה בלב לפני חמש דקות שאנחנו מצליחים לקיים דיון, פעם אחת דיון, לכבודן של האופוזיציה והקואליציה ולכבוד הכנסת. אני פונה אליכם ומבקש – – –

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, עשרה ימים מדינת ישראל מושבתת ואין תשובה.

היו"ר ש' וייס:

אבל סלח לי, חבר הכנסת קצב, תן לי לגמור משפט.

משה קצב (הליכוד):

אין תשובה מהממשלה. מה תשובת שר האוצר? שייתן תשובה לאזרחים.

היו"ר ש' וייס:

אני קורא אותך לסדר.

יעקב שמאי (הליכוד):

תתביישו לכם – – – כשהפגינו אתמול העובדים אתם הזמנתם משטרה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, אני קורא אותם לסדר פעם ראשונה ושנייה. עכשיו תקשיב לי רגע. אין חולקים על כך שאפשר לומר כאן כמעט הכול. יש לי רק בקשה אחת: לא לצעוק כל הזמן; בקשה צנועה. אתמול היתה לי הזכות – – –

דן תיכון (הליכוד):

הוא לא צועק, כך הוא מדבר.

היו"ר ש' וייס:

אל תגיד לו את זה, הוא יעלב על כך. זה הכול.

שנית, שר, על-פי התקנון, זמנו לא מוגבל לגבי התשובה. אני זוכר שכאשר הייתי סגן יושב-ראש הכנסת היו שרים שנאמו שתי שעות רצופות, וכאשר היה דיון בסיעתי אם להגביל הצעות אי-אמון אם לאו, הייתי בין אלה שאמרו: לא כדאי, כי זו הזדמנות לשר לדבר שתי שעות מול פני האומה בטלוויזיה.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא זוכר שהיה דבר כזה.

היו"ר ש' וייס:

שעתיים ורבע. אני אזכיר לך אחר כך מי.

שר האוצר כבר רצה לסיים ואתם לא נותנים לו. תודה, בואו נמשיך.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת שמאי, אני רוצה לסיים ולומר לך כך: מכיוון שאתה העלית טענות על כך שלא נפגשים, הלכתי ובדקתי במזכירות הממשלה אם אי-פעם התקבלה החלטה שמדברים עם שובתים או לא מדברים עם שובתים, ומצאתי החלטה שאומרת במפורש, שנציגי הממשלה לא ידברו עם ארגונים הנמצאים במהלך שביתה.

יעקב שמאי (הליכוד):

סלח לי, עם המורים דיברתם במהלך השביתה.

שר האוצר א' שוחט:

תן לי אולי לגמור?

יעקב שמאי (הליכוד):

עם האחיות ועם המורים דיברו במהלך השביתה.

שר האוצר א' שוחט:

תן לי לגמור.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, תקשיב לי עוד פעם אחת.

שר האוצר א' שוחט:

אולי תיתן לי לגמור?

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, תרשה לי רגע. אדוני השר, אל תשיב לו רגע.

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אל תדבר עכשיו, אני מבקש ממך.

שלמה בוחבוט (העבודה):

טורר.

היו"ר ש' וייס:

אם שניכם תדברו, לא אוכל לעשות פה סדר. חבר הכנסת שמאי — — —

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

אל תעזרו לי, אתם יודעים שמי שעושה את זה לא עוזר לי.

חבר הכנסת שמאי, אתה נאמת בשם סיעתך בהצעת אי-אמון, נאמת 14 דקות במקום 10 כי חיכיתי עד שייכנס אחד השרים. במשך רוב זמן התשובה של השר לא היית — זכותך לא להיות — ובאת ישר עם התפרצות. אני פונה ומבקש ממך — — —

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן יושב-ראש הכנסת, אתה נקלע גם כן לאותם מצבים וגם אתה נוהג כמוני.

חבר הכנסת שמאי, אני פונה ומבקש ממך לאפשר לשר האוצר לסיים את הדיון.

יעקב שמאי (הליכוד):

שלוש פעמים אמרת לי שלא הייתי בזמן הדיון. ירדתי להיפגש עם אורח שחיכה לי שעה וחצי – – –

היו"ר ש' וייס:

אני לא כועס עליך.

יעקב שמאי (הליכוד):

ושמעתי את דברי שר האוצר.

היו"ר ש' וייס:

אז היית כאן באמצעות הרמקול. תאפשר לשר האוצר לסיים את נאומו. אני מבקש, זה הכול.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת שמאי, אני פתחתי את דברי כשאתה לא היית כאן ואמרתי שאני נפגש גם עם מזכ"ל ההסתדרות, גם עם הארגונים, אבל אני אחזור ואסיים את דברי, פשוט כדי שתוכל לבדוק אם מה שאני אומר הוא נכון.

הממשלה שהחליטה שלא להיפגש עם שובתים קיבלה החלטה ברורה על כך – זאת היתה ממשלה ב-1979 – החלטת ממשלה ברורה, חד-משמעית, כתובה, קיימת וישנה, ואני לא מקיים את החלטתה. לכן, אם אתה מלין ובא בטענות, יש לי רושם שאתה צריך לחזור הרבה מאוד אחורה, לקרוא את החלטה הממשלה ולראות מי הביא את ההחלטה הזאת.

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת נסים, אתה בתור שר האוצר – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. אתה שמאי, ואני נוהג כלפיך כבית-הלל. תן לי. מספיק.

שר האוצר א' שוחט:

אני אסיים את דברי – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

אבל זו אמירה לא נכונה. יושב כאן חבר הכנסת נסים, שקיבל שובתים, קיבל נציגי עובדים בזמן שביתה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, קראתי אותך לסדר פעם שנייה, ואני לא רוצה לקרוא אותך לסדר פעם שלישית. אני לא רוצה אפילו להעלות על דעתי שאתה רוצה את זה.

רון נחמן (הליכוד):

אבל חבר הכנסת נסים יודע.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון נחמן, אני קורא אותך פעם שנייה לסדר.

רון נחמן (הליכוד):

פעם ראשונה עוד לא קראת לי.

היו"ר ש' וייס:

אז פעם ראשונה.

רון נחמן (הליכוד):

או, זהו.

שר האוצר א' שוחט:

אני רוצה לסיים את דברי ולומר, שאני מקווה שבפגישה הערב נוכל להגיע למצב שבו – – –

סילבן שלום (הליכוד):

– – – אתה גורם לאינפלציה, אתה הולך מדחי אל דחי, פשוט.

היו"ר ש' וייס:

תנו לשר לסיים את הנאום. מספיק. חבר הכנסת סילבן שלום, מספיק. חברי הכנסת, נא לאפשר לשר לסיים.

שר האוצר א' שוחט:

אני חוזר ואומר: אני מקווה שנוצר בסיס לסיומה של השביתה, תוך שמירה על עקרונות שיאפשרו פעילות נכונה של המשק מצד אחד והסכמי שכר מתקבלים על הדעת מהצד השני. אני מאוד מקווה שאותם דברים שנאמרו על-ידי דובר האופוזיציה "יבדקו על-ידי כל השומעים גם באולם הזה וגם על-ידי מי שצפו ושמעו את הדברים על פני המסך בביתם. ובכל אופן, אני מאמין ששיקול הדעת והתבונה של מי ששומעים את הדברים אינם פחותים משל מי שאומרים אותם.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר האוצר.

יעקב שמאי (הליכוד):

שישאל את סיעת העבודה מה היא אומרת על הצמיחה.

עובדיה עלי (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת עובדיה עלי ויעקב שמאי, אני מבקש להפסיק. לא עכשיו. יש לנו החלטה – נגד מיצגים. אדוני שר האוצר, אל תשיב להם עכשיו כך, זה לא טוב.

חברי הכנסת, אני פונה אליכם שוב, בואו נקיים דיון נוקב, נוקב מאוד, אבל לא בצעקות.

עובדיה עלי (הליכוד):

למי שעומד על הבמה מותר לומר לא-אמת? מה קרה לנו?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עובדיה עלי, לא אחת אתה יושב כאן במקום שאני יושב, וגם אתה לא צנזור.

עובדיה עלי (הליכוד):

אבל לומר דברים שהם לא אמת?

היו"ר ש' וייס:

אני משוכנע שהיית נוהג בדיוק כמוני; לא היית מתערב בתכנים של דברים. נכון?

אדוני שר האוצר, זה לא מקובל. אתה נאמת, לדעתי הבהרת יוצא מן הכלל את עמדתך. לא צריך להמשיך. אני מזמין עכשיו את שר החוץ להשיב על הצעת האי-אמון של סיעת מולדת. בבקשה, שר החוץ.

שר החוץ ש' פרס:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דבר אחד אני רוצה להגיד לחבר הכנסת רחבעם זאבי, את האמת לא נסתר, לא היום ולא בשום הזדמנות אחרת. והאמת מתייחסת בעצם לשלושה דברים: מי מהווה היום את הסכנה הגדולה ביותר? עם מי מדברים היום? ובעצם, לאן אנחנו רוצים להגיע?

לפי דעתי, חבר הכנסת רחבעם זאבי התעלם מהסכנה המרכזית העומדת היום על הפרק. הסכנה המרכזית נובעת מ"חמאס" בישראל, ומ"חיזב-אללה" בלבנון. והם היום מקבלים את הכספים – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

וממשלת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

לא, חבר הכנסת לנדאו, תן לפתוח את הנאום לפחות.

שר החוץ ש' פרס:

והם מקבלים את הכספים, את האימון ואת התמיכה מארץ אחת בעיקר, והארץ הזאת היא אירן. אילולא התמיכה האירנית, לפי דעתי לא ה"חיזב-אללה" בלבנון ולא ה"חמאס" בישראל היו מסוגלים לפעול. היום למעשה ל"חמאס" יש יותר אמצעים בישראל מאשר לאש"ף, והם אלה אשר מניעים את עיקר מעשי הרצח.

משה נסים (הליכוד):

אדוני שר החוץ, את רוב הפעולות החבלניות – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נסים, תקשיב לי – – –

משה נסים (הליכוד):

אבל הערה, באמת.

היו"ר ש' וייס:

בראשית הנאום, במשפט השלישי?

שר החוץ ש' פרס:

זה לא חשוב, אדוני היושב-ראש. אדוני היושב-ראש, אני מבקש, תן לי, אני אסתדר, אין לי שום בעיות.

היו"ר ש' וייס:

טוב, עד הסוף אני משאיר אותך כך.

שר החוץ ש' פרס:

בסדר, אין לי בעיות.

היו"ר ש' וייס:

נעשה ניסיון.

שר החוץ ש' פרס:

אני רוצה להגיד, שאילו הצלחנו, כולנו, לא רק מדינת ישראל, אלא כל המדינות האחראיות בעולם, להסיר את הלוט מעל הפעילות הנוראה של אירן, המזרח התיכון היום היה הרבה יותר שקט, בלבנון, בישראל ובמצרים. לפי דעתי, בתוך אירן בנוי גרעין ההרס העצמי שלה. חומייני נתן פקודה להרבות בילדים, להגדיל את הילודה. אירן עמדה בראש המדינות שאוכלוסייתן גדלה ב-10, ב-15 השנים האחרונות. היום מונה אירן 62 מיליון תושבים. זו עלייה של קרוב ל-20 מיליון תושבים, בזמן קצר מאוד באופן יחסי, של 15 שנים. ועיקר הכנסתה מהנפט. יש לה הכנסה של כ-15 מיליארד דולר לשנה. ומצד אחר, האיטולות לוחמים שהיא תפעל נגד כל המשטרים הקיימים במזרח התיכון, והצבא לוחץ שייקנו נשק.

מה שצריך היום לעשות, ואם צריך לומר לעם את האמת, ואני חושב שצריך להגיד לעם את האמת, זה להקים חזית פוליטית וכלכלית נגד המשטר הקלוקל הזה שהתלבש על העם האירני ואיננו נותן מנוחה לכל ארצות המזרח התיכון, או כמעט לכל ארצות המזרח התיכון.

על כן, אי-אפשר לבוא עם הבעיות של אתמול, וכל הזמן להתעלם מהבעיות של היום.

רחבעם זאבי (מולדת):

אש"ף זו בעיה של אתמול? הטרור של ה"פתח" זו בעיה של אתמול? אכפת לנו מי הורג בנו, אש"ף או "חיזב-אללה"?

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת זאבי, אני עוד לא אמרתי שום דבר על אש"ף. לפי דעתי, אתה הגשת הצעת אי-אמון נגד שמועות שהיו בעיתונים. זכותך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה מכחיש אותן?

שר החוץ ש' פרס:

אני מכחיש שהיו פגישות עם אבו-מאזן, ואני מכחיש שהיו פגישות עם נביל שעת' ועוד שמות שאתה הזכרת. אף אחד לא – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הפוליגרף היה מתפוצץ אם היית נכנס אליו.

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אתה רוצה שמדינת ישראל לא תעשה שטויות, נכון? ואני רוצה פשוט להסיר מלבך אבן כבדה. הפגישות שאתה הזכרת לא התקיימו. התפרסמו בעיתונים, אני נורא מצטער לקלקל לך תזיס – – –

עוזי לבדאו (הליכוד):

השר רמון אמר זאת.

שר החוץ ש' פרס:

אבל לעומת זה מתקיימות פגישות שנקבעו על-ידי הממשלה שאתה היית חבר בה. והפגישות האלה היו בהשתתפות – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

ובגלל זה עזבתי אותה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, אתה נאמת עשר דקות.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא לא יכול בכל פעם מחדש להזכיר לי שהן היו בממשלה שאני פירקתי אותה. אני עזבתי אותה והיא התפרקה. והוא יודע שבגלל זה עזבתי אותה. כל פעם הם נאחזים בדברים האלה.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, חבר הכנסת זאבי, גמרנו.

שר החוץ ש' פרס:

אני מקבל את דבריך, אני מבין שהגשת הצעת אי-אמון נגד הממשלה שאותה פירקת, ואתה צודק. אם נכון שאתה פירקת את הממשלה מפני שהיא ניהלה משא-ומתן עם אש"ף, על כן בעצם הצעת האי-אמון שלך נוגעת לממשלה שאותה עזבת. מה אתה רוצה מאתנו? אנחנו ממשיכים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, גם אתם צריכים להתפטר.

שר החוץ ש' פרס:

אלה כבר דברי נבואה. בוא נבחין בין דברי נבואה לבין עובדות במציאות.

רחבעם זאבי (מולדת):

זו לא נבואה, זו משאלת לב וצורך השעה.

שר החוץ ש' פרס:

בעצם הרבה מאוד מהחברים היושבים על ספסלי האופוזיציה היו רוצים עם שהוא עיוור צבעים, עיניים לו ולא יראו. מי זה אל-שאפי? אדם תמים, שאף פעם לא נגע על שפת ימה של אש"ף? ואם אל-שאפי, ברגע שהוא בא למשא-ומתן, ובאופן פורמלי הוא איננו היום חבר אש"ף, יכול לנהל משא-ומתן – האם זו קריצת עין של הליכוד לגבי כל חברי אש"ף, שאומרת שמי שנפרד מהארגון או מהטרור יכול לבוא לווינגטון, או למדריד, לשבת אתנו ולנהל משא-ומתן?

אני רוצה להגיד לחברי הליכוד: תרדו מזה, תרדו מזה, זה פשוט לא מכובד. כל העם רואה עם מי נפגשת חנאן עשראווי, עם מי נפגש חוסייני, עם מי הם נוסעים במטוס, ממי הם מקבלים הוראות. והליכוד אומר: מה, מה? לא שמענו, לא ראינו.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

שר החוץ ש' פרס:

אני אומר לך, אתה הגשת הצעת אי-אמון נגד שני דברים, נגד ממשלה שלא קיימת ונגד שמועות שאין להן יסוד. וזה דבר מאוד יפה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אל תשים מלים בפי. אני הגשתי הצעת אי-אמון נגדכם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, תקשיב לי, אף ששר החוץ לא רוצה את התערבותי, אי-אפשר להפוך את כל הדיון לדו-שיח ביניכם.

רחבעם זאבי (מולדת):

אמרת שתשאיר אותו לבד, אז תשאיר אותו לבד.

היו"ר ש' וייס:

אי-אפשר להפוך את כל הדיון לדו-שיח.

שר החוץ ש' פרס:

לפי דעתי, זו פשוט טעות דפוס מצדך. אני מסביר לך. פשוט הגשת הצעת אי-אמון לא נכונה, מפני שברגע שהוסכם לשבת עם משלחת שבראשה עומד אל-שאפי, וברגע שאנחנו רואים במי המשלחת נועצת, לפעמים ממי היא מקבלת הוראות, לאן היא נוסעת ומה היא עושה, ולהגיד על המשלחת הזאת: נגדה אין לנו טענות, היא בסדר, היא לא דיבורים עם אש"ף, רק עוכרי ישראל שנפגשים עם אחדים אחרים הם הם הסכנה – למה? ואני אומר, העם רואה בטלוויזיה, והנוער רואה והפגישות מתקיימות. מה אתם רוצים? שנהיה כמו – עיניים לנו ולא יראו? אוזניים לנו ולא ישמעו? עם חירש? עם עיוור צבעים? עם שמספרים לו אגדות לילדים?

בעצם, אני רוצה להבין, עם מי אתם כן מציעים לנהל משא-ומתן? הלוא צריך לנהל משא-ומתן עם מישהו. עם פלשתינים שטרם נולדו? עם פלשתינים שאינם קיימים?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה מופיע כאן כבדרן או כשחקן?

משה נסים (הליכוד):

רגע אחד, עם כל הכבוד.

שר החוץ ש' פרס:

עם כל הכבוד, לא. אני מופיע כמבקר ספרותי של תנועת הליכוד. אני מנתח מה הליכוד עם חבר הכנסת משה נסים, שמדבר עברית מצוינת ועשה מדיניות מפוקפקת – הלוואי שזה היה להיפך.

משה נסים (הליכוד):

בכל הכבוד, אתה מסלף.

שר החוץ ש' פרס:

אני אומר לך, חבר הכנסת משה נסים, אתה הקמת מערכת יחסים עם אל-שאפי.

משה נסים (הליכוד):

לא נכון.

שר החוץ ש' פרס:

אלא עם מי?

משה נסים (הליכוד):

אתה מוכן להקשיב דקה?

שר החוץ ש' פרס:

כן, אני אחכה בסבלנות.

משה נסים (הליכוד):

קודם כול אתם מנהלים משא-ומתן – – –

שר החוץ ש' פרס:

לא אתם, אתה.

משה נסים (הליכוד):

אנחנו מנהלים – – –

שר החוץ ש' פרס:

עם מי?

משה נסים (הליכוד):

ניהלנו – – –

שר החוץ ש' פרס:

עם מי?

משה נסים (הליכוד):

היינו מוכנים לנהל משא-ומתן – – –

שר החוץ ש' פרס:

עם מי? אני סקרן.

קריאה:

תן לו לדבר.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת תיכון, אל תעזור לו.

קריאות:

— — —

שר החוץ ש' פרס:

אתם צדיקי הדור, עם מי?

משה נסים (הליכוד):

אתם הפרתם את זה. אתם נמצאים במשא-ומתן עם הפלשתינים, לא משום שאתם יזמתם את זה, אלא מפני שזה היה מעשה ידיה של ממשלת הליכוד.

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת משה נסים, אתה יזמת. אתם יזמתם את המשא-המתן הזה.

משה נסים (הליכוד):

אנחנו ניהלנו והיינו מוסיפים לנהל משא-ומתן.

שר החוץ ש' פרס:

עם מי?

משה נסים (הליכוד):

עם משלחת פלשתינית של תושבי השטחים בלבד.

שר החוץ ש' פרס:

יפה. אל-שאפי זה בסדר?

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

משה נסים (הליכוד):

סליחה.

שר החוץ ש' פרס:

אני סולח.

משה נסים (הליכוד):

המשא-ומתן עם אש"ף הוא פסול.

שר החוץ ש' פרס:

אתה לא עונה לי. עם אל-שאפי זה בסדר?

קריאות:

— — —

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש, כאן לא מקהלה. חברת הכנסת גוז'נסקי ואחרים, אני מבקש שקט.

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת משה נסים, חיידר עבד אל-שאפי — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת גדעון שגיא, אני מבקש ממך.

קריאות:

— — —

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת משה נסים, חיידר עבד אל-שאפי מה הוא, אסטרונוט?

משה נסים (הליכוד):

תושב השטחים.

שר החוץ ש' פרס:

מה הוא היה קודם?

משה נסים (הליכוד):

זה לא חשוב.

שר החוץ ש' פרס:

לא חשוב, מצוין. אני אומר, לא חשוב מה שהיה, חשוב מה שהוא עכשיו.

משה נסים (הליכוד):

הוא תושב השטחים.

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת נסים, תקשיב מה שאתה אומר. הוא אסטרונאוט?

משה נסים (הליכוד):

לא, הוא תושב השטחים.

שר החוץ ש' פרס:

מאיפה הוא בא? מה הוא היה? מה הביוגרפיה שלו?

משה נסים (הליכוד):

הוא תושב השטחים.

שר החוץ ש' פרס:

שמעתי דבר מעניין. אם מישהו חבר אש"ף אבל הוא תושב השטחים, זה בסדר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא.

שר החוץ ש' פרס:

למה?

עוזי לנדאו (הליכוד):

סאיב עריקאת, ברגע שאמר שהוא בקשר עם אש"ף, הוא לא היה במשא-ומתן.

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

אני לא מבין שום דבר. יש כאן סתירה.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אני מבקש שקט באולם. חברת הכנסת לימור לבנת, חבר הכנסת מחאמיד, אני אתחיל לקרוא אתכם לסדר אחד אחד. חבר הכנסת חיים דיין. אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת דיין, פעם שנייה. תודה רבה לך.

שר החוץ ש' פרס:

זה בסדר, צריך פעם אחת לברר את זה.

אני רוצה להבין מה היא האמת הליכודית לעם, האם מי שהוא תושב השטחים והיה חבר אש"ף פסול או לא פסול? איזהו קנה-המידה? ואם הוא היה חבר אש"ף והוא תושב השטחים והוא נוסע להתייעץ עם אש"ף בתוניסיה, האם הוא פסול או לא פסול? תענו לעם, לא לי.

משה נסים (הליכוד):

בתקופתנו הם לא נסעו, ומי שנסע עמד בפני סיכון של משפט.

קריאות:

שר החוץ ש' פרס:

חברי הכנסת, ההבדל ---

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שלמה בוחבוט, אולי אתה וחבריך לא תפריעו לשר החוץ.

שר החוץ ש' פרס:

ההבדל בין הליכוד לבין מפלגת העבודה הוא פאקס. אז שלחו פאקס, עכשיו נוסעים. בפאקס היה מותר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

ההבדל הוא, שכשהיה הליכוד כל העם ידע שאש"ף הוא לא במשא-ומתן.

שר החוץ ש' פרס:

למה לא? פאקס, טלפון. למה לא? אני לא מבין. בפאקס מותר, בטלפון מותר לקבל הוראות מאש"ף, להתייעץ אתם. אתם יודעים שאני אומר דברים אמיתיים. לא יעזור לכם. לא תתחמקו. לא תתחמקו מהרשת הזאת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

רחבעם זאבי (מולדת):

לא הליכוד הגיש הצעת אי-אמון. אתה נאחז בחטאים שלהם כי זה נוח לך.

שר החוץ ש' פרס:

אתה אמרת שבגלל זה פירקת את הממשלה. מדוע פירקת את הממשלה?

רחבעם זאבי (מולדת):

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת זאבי, מדוע פירקת את הממשלה?

קריאות:

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זאבי, תודה על ההערה. זה מספיק.

חבר הכנסת בוחבוט, אני קורא אותך לסדר; חבר הכנסת בוחבוט, פעם ראשונה. הוא לא שמע אותי.
חבר הכנסת בוחבוט, קראתי אותך לסדר פעם ראשונה.

שר החוץ ש' פרס:

זה טוב שיש נשף מסכות רק בפורים.

קריאות:

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש שקט. אל תלמד אותי איך לנהל ישיבה. חבר הכנסת חיים דיין, אל תלמד אותי איך לנהל ישיבה.

שר החוץ ש' פרס:

גם כשאתה באופוזיציה, אי-אפשר להיות מפלגת פורים, מפני שהמסכה יורדת ואת האמת צריך להגיד.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

יותר טוב להיות ממשלת פורים מממשלת יום הכיפורים, כשלא עושים שום דבר.

שר החוץ ש' פרס:

את צודקת, גברתי, מאה אחוז. אני מסכים. אם כי שכאשר זה בא לאופוזיציה זה בלאו הכי יום הכיפורים. אז גם לא צריך את המסכות, בשביל מה?

כדאי לעמוד אל מול המציאות כפי שהיא. והמציאות היא, אפשר להגיד שלא רוצים לדבר עם הפלשתינים, נגמר העניין. אפשר להגיד, אנחנו רוצים פלשתינים מנותקים. אין כאלה. הם מחוברים. הם לא התחברו עכשיו. תמיד הם היו מחוברים.

עכשיו אני רוצה להגיד, אנחנו, ממשלה זו לא תכיר בארגון שעוסק בטרור או שאיננו מכיר במדינת ישראל, לא חשוב מה שמו. הממשלה הזאת אמרה על מה היא כן מוכנה לנהל משא-ומתן ועל מה לא. היא לא מוכנה לנהל משא-ומתן על ירושלים. לא יעזור שום דבר. בעניין הזה אמרנו שירושלים תישאר בירת ישראל המאוחדת, תחת ריבונות ישראלית, ואתם כולכם תופתעו כמה מפלגת העבודה או הממשלה הנוכחית יודעות לעמוד על מה שהן אומרות שצריך לעמוד.

אנחנו אמרנו מראש, שאין לנו שום כוונה לספח 2 מיליוני ערבים, בניגוד לרצונם, תחת שלטונה הכופה של מדינת ישראל, מפני שזה לא טוב לישראל. זה לא טוב לישראל, זה לא טוב לרוח ישראל, זה לא טוב למורשת ישראל, זה לא טוב למדיניות הישראלית. על כן אנחנו מנהלים משא-ומתן.

אני רוצה להגיד לחברי הנהלת הליכוד, בכל הכבוד, נדמה לי שהקהל שתומך בכם הרחיק לכת יותר מכם. אני שומע מה שאומרים חברי הליכוד בעניין עזה תחילה; תענוג לשמוע. יש מרחק גדול בין ההנהגה לבין החברים.

אני גם רואה בעיתונים שיותר ויותר אנשים רוצים שהמשא-ומתן הזה ייגמר בהסכם.

על כן, אדוני היושב-ראש, אני בהחלט חושב, שכל תקופה צריך לעשות הערכת מצב, ובהחלט, חבר הכנסת זאבי, להגיד לעם את האמת. האמת היא היום, שהסכנות הגדולות ביותר הן מאירן, אשר נותנת מימון ונשק ותמיכה ל"חמאס" בישראל, ל"חזב-אללה" בלבנון, לארגוני חבלה במצרים, בצפון-אפריקה ואפילו ביוגוסלביה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ולכן אש"ף כשר?

שר החוץ ש' פרס:

בשביל זה לא צריך שום מלחמה. אם אנחנו נצליח לרכז מאמץ כלכלי ופוליטי נגד אירן, העמוסה בעיות למכביר, שילדיה נולדים לרעב ולמצוקה, שתפסיק לשלהב ולממן ולסכן את היציבות במזרח התיכון – ואני שמח שארצות-הברית התחילה במאמץ כזה, אני שמח שמצרים תומכת בזה – זה היום הדבר המרכזי.

אשר למשא-ומתן, העם רואה עם מי מנהלים משא-ומתן. אני בהחלט מודה שהליכוד הניח את היסודות לזה. אני לא אכחיש את חלקו של חבר הכנסת משה נסים לטהר את מי שרק אפשר כדי לנהל משא-ומתן. המערך והממשלה הזאת יעמדו בתוקף על הדברים העקרוניים. היתה כאן פנייה אל המערך; חבר הכנסת זאבי מודאג מזה שאנחנו לא נאמנים למצע המערך. אני רוצה להרגיע אותו. הממשלה הזאת תישאר נאמנה לקווים העיקריים שהוצגו כאן בפני הכנסת.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא לחוק המפגשים עם אש"ף.

שר החוץ ש' פרס:

חבר הכנסת זאבי, אתה אמרת: אבו-מאזן – לא.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מי כן?

שר החוץ ש' פרס:

אל-שאפי. אני אומר לך, חיידר עבד אל-שאפי. יש משלחת שלמה. אני רוצה להרגיע אותך, השמות שהזכרת התפרסמו בעיתונים. תירגע, אין לשמות אלה יסוד.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש לך שמות אחרים?

שר החוץ ש' פרס:

אני לא מחלק כתובות, אני לא ספר טלפונים.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להוריד את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך, אדוני שר החוץ. חבר הכנסת זאבי, אנחנו ממשיכים בדיון. את קריאות הביניים אתה יכול לשמור לאחר מכן.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ס' טריף:

לא שמעתי אותך, אדוני. דרך אגב, אני חייב לך התנצלות. עכשיו הזכרת לי ולכן אני מתנצל, שבפעם האחרונה שהוצאתי אותך מהאולם טעיתי, כי לא קראתי אותך שלוש פעמים לסדר. לכן אני אומר לך את זה עכשיו לפני — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

לא בפעם האחרונה אלא בפעם היחידה.

היו"ר ס' טריף:

אולי. או שאני אתאפק בכלל ולא אוציא אותך מהאולם. אני חושב שחבר הכנסת זאבי ראוי לכל הכבוד וההערכה באופן אישי. אני מודה לך.

אנחנו מתחילים בדיון.

רחבעם זאבי (מולדת):

זו לא היתה פעם אחרונה אלא — — —

היו"ר ס' טריף:

עכשיו אתה רוצה שאני אתחיל — — —

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אתה הזמנת את זה.

היו"ר ס' טריף:

אני לא הזמנתי דבר. חבר הכנסת זאבי יודע שאמרתי מה שהייתי חייב לומר, וזהו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת בוחבוט, לך לא הבטחתי התנצלות ולכן תיזהר, כבר קראתי אותך פעם אחת לסדר.

חברת הכנסת לימור לבנת, בבקשה.

רציתי להסביר לחבר הכנסת זאבי, שזה היה רק מחמת טעות ולא שום דבר אחר.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא צריך להיות מומחה לחידת חמיצר כדי לנחש, שבתום הדיון הזה הממשלה היום לא תיפול. הידיים ילחצו על הלחצנים והרוב בכנסת, הרוב הזה המבוסס על קואליציה של העבודה, מרצ, דראושה, מחאמיד, יביע אמון בממשלה, השרים יביעו סיפוק ואולי ייתנו זה לזה איזו צ'אפחה על הכתף, בלשון הנוער: איזה יופי, שוב הביסו את האופוזיציה.

אבל האמת היא, אדוני היושב-ראש, שמי שמובס באמת הוא הציבור, עם ישראל כולו. זה אותו ציבור שנאנק כמעט שבועיים תחת עולה של שביתת עובדי המדינה, זה אותו ציבור שידע במשך השנה האחרונה יותר שביתות מאשר אי-פעם בעבר, פי-ארבעה בשנה האחרונה לעומת השנה שקדמה לה, תחת שלטון הליכוד. 211,000 איש שבתו לפני השביתה הגדולה של עובדי המדינה, לעומת 38,000.

הציבור שהממשלה הזו הבטיחה לו כל-כך הרבה, אבל קיימה כל-כך כל-כך מעט, הציבור הזה לא נותן עוד אמון בממשלה, והסקרים מוכיחים, ש-63% מהציבור אינם מרוצים מהשיגי הממשלה, זו שהשרים עולים לכאן ומתפארים בה, זו שחיברו לה חוברות ושירי הלל, זו שעשו לה טקסים אצל נשיא המדינה ובמקומות אחרים, זאת שחגגו לה חגיגות בכל אמצעי התקשורת – הציבור אינו מרוצה מהישיגיה.

רבותי חברי הכנסת, גבירותי חברות הכנסת, הממשלה לא תיפול היום, אבל הממשלה הזאת הפילה את הציבור בפח, כי היא הבטיחה שינוי סדרי עדיפויות. במקום זה היא מעבירה כספים לקופת-חולים

ובמקום זה היא מעבירה כספים לערביי יש"ע. הממשלה הזו גרמה לירידה בשכר הריאלי של השכירים בגובה של 4.2% ב-1993, וזה לעומת עלייה בשכר הריאלי של 1.1% שנה קודם לכן, תחת שלטון הליכוד. כל זה – על-פי המדד המשולב של בנק ישראל ואומדני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

גדעון שגיא (העבודה):

עובדי המדינה חגגו תחת שלטון הליכוד?

לימור לבנת (הליכוד):

עובדי המדינה לא השביתו את המשק כמו שהם משביתים עכשיו.

גדעון שגיא (העבודה):

לימור לבנת (הליכוד):

ודאי שאני מגלה דאגה לעובדי המדינה; זה לא פתאום, כל השנים האלה. חבר הכנסת שגיא, על נתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אני מציעה לך פשוט לא להתווכח. אתם תתווכח, לא אתי כאן על הדוכן. אני רק מצטטת נתונים.

גדעון שגיא (העבודה):

אנא תמסרי את הנתונים המדויקים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת שגיא, אני מבקש ממך, אי-אפשר להפריע כך. קריאת ביניים מקובלת. אני מבקש ממך.

לימור לבנת (הליכוד):

הנתונים מדויקים.

גדעון שגיא (העבודה):

היו"ר ס' טריף:

אבל לא תורך לנאום עכשיו.

לימור לבנת (הליכוד):

חבר הכנסת שגיא, עם כל הכבוד לך, אתה מוליך שולל, מפני שעל-פי אומדני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, זה מדד משולב של בנק ישראל והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 4.2% זה הנתון של הירידה בשכר הריאלי לשכיר בשנה האחרונה, לעומת עלייה של 1.1%. אם אתה חושב שזה לא נכון, לך לוועדת האתיקה ותגיד שמסרתי נתונים לא נכונים. כל נתון כאן הוא נכון. אתה מייצג את ההסתדרות שבחוצפה כזאת באה לכאן לבכות, לקבל כסף בשביל המנגנון של ההסתדרות שם, בשביל הפקידים שיושבים שם ושותים תה.

גדעון שגיא (העבודה):

את מי את מייצגת?

לימור לבנת (הליכוד):

אני מייצגת את ציבור הבוחרים שבחר בי. בהסתדרות לא בחרו אף אחד.

גדעון שגיא (העבודה):

את לא מייצגת אותם ואת לא מייצגת את עובדי המדינה.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש גבול גם לקריאות הביניים.

היו"ר ס' טריף:

אני מקווה שחבר הכנסת שגיא יירגע ויאפשר לה לסיים את דבריה.

לימור לבנת (הליכוד):

אני מציעה שחבר הכנסת שגיא לא יספר לוקשים לציבור בקריאות ביניים. כל נתון כאן הוא נכון, ואני אתן עוד נתונים.

עד סוף יוני 1992 עלה התוצר המקומי של המגזר העסקי ב-9%, והתוצר לנפש גדל ב-5%, אבל מסוף יוני 1992, מייד אחרי שהממשלה הזו נבחרה, ועד סוף יוני 1993, עלה התוצר המקומי של המגזר העסקי רק ב-1.5% לעומת 9%, והתוצר לנפש ירד ב-1.5%. אז על מה אתה מדבר אתי? נתונים לא נכונים? כל נתון כאן נכון ומדויק ולקוח בדיוק מתוך המסמכים שהוא צריך להיות לקוח מהם.

בשנה האחרונה של הממשלה הקודמת היה ממוצע האבטלה 11%, והיום הוא ירד והגיע ל-10.9%. הרי ברור לכל אחד, שהאבטלה לא ירדה באופן ממשי ושהממשלה הזאת, למרות הבטחותיה, לא יצרה עוד מקומות עבודה ואחוז המובטלים ירד כביכול, מפני שהקריטריונים לקבלת דמי אבטלה שונו.

אבל מה שגרוע מהכול הוא שהעלייה נעצרה. לפני הבחירות קפצה מפלגת העבודה וקפצו המפלגות שמרכיבות את הקואליציה והאשימו את הליכוד בחוסר כל אחריות, חוסר אחריות לאומית ממדרגה ראשונה, ואמרו שבגלל הליכוד אין עבודה לעולים ובגלל הליכוד העלייה נעצרה; בגלל אותו ליכוד שבהיותו בממשלה, מ-1990 עד 1992, הגיעו לארץ חצי מיליון עולים. ועכשיו מגיעים כל-כך מעט עולים כל חודש, זה פשוט עצוב לראות את התמונות האלה. אבל אתם הרי הבטחתם שאתם תחזירו את העלייה, שתימשך העלייה. שום דבר מכל הדברים האלה לא קורה.

הממשלה הזאת הבטיחה "רבוטה", מפלגת העבודה הבטיחה עבודה לעולים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה "רבוטה" בעיניים.

לימור לבנת (הליכוד):

והעולים האמינו. עבודה בעיניים. העולים, אנשים תמימים, הגיעו לכאן והיה להם קשה כי קשה בשנים הראשונות, נכון. באמת לא היתה עבודה לכולם כי זה לוקח זמן, כי באמת תנאי החיים לא היו פשוטים. הבטיחו להם, שאם רק מפלגת העבודה תעלה לשלטון, תהיה עבודה. יש עבודה? אין

עבודה, מפני שרוב העולים שמועסקים בכלל לא מועסקים במקצועות שלהם. כל ההבטחות האלה הן מלים ריקות, הן כתובות על הקרח. מפני שהיום העולים כבר מבינים.

בחודש מאי היתה בגן-הוורדים הפגנה חסרת תקדים, שהשתתפו בה 15,000 עולים. בשבוע שעבר נסע ראש הממשלה יצחק רבין לאתר הקרוונים רמת-בקע, והוא בקושי יצא משם, נחלץ בעור שיניו מההתנפלות של העולים שהיתה עליו. מה אתם חושבים, שכולם מטומטמים? גם העולים לא מטומטמים, והציבור לא מטומטם, והם מבינים טוב מאוד.

אגב, 43% מילדי העולים נמצאים מתחת לקו העוני, עם כל ההבטחות הגדולות האלה. והיום בוועדת הכספים היה צריך לדון בשאלה, מה לעשות עם 650 מיליון שקל שהתפנו כתוצאה מזה שאין עלייה. נו, שאלה טובה. עכשיו אפשר להתווכח אם להשקיע עוד בתשתיות פה או בתשתיות שם, או בכבישים, אולי עוד קצת לקופת-חולים, אולי לערביי יש"ע – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

שלטים.

לימור לבנת (הליכוד):

אולי לתקוע עוד כמה שלטים גדולים.

היום היה צריך לדון בשאלה, מה לעשות עם הכסף שיועד לקליטת העלייה הזאת, שאנחנו כל כך רצינו בה וכל כך דיברתם בשמה.

אני רוצה להזכיר לכם – וידבר כאן אחרי חבר הכנסת אפרים גור, שבשבוע שעבר אתם התנגדתם להצעת החוק של חבר הכנסת גור, להגדיל את סל הקליטה לעולים, אותו סל שנשחק כל כך. קחו את 650 מיליון השקלים האלה, לפחות תגדילו את סל הקליטה; את זה לפחות תעשו.

היו"ר ס' טריף:

לסיכום.

לימור לבנת (הליכוד):

היו לי הפרעות באמצע, תן לי עוד רגע ואני אסכם.

היו"ר ס' טריף:

לכן אמרתי: לסיכום.

לימור לבנת (הליכוד):

אם דיברתי על העלייה, אני רוצה להזכיר עוד דבר אחד, שאי-אפשר שלא להזכיר אותו היום – עליית 200 יהודי תימן; אותה עלייה שהתחילה, אגב, לא בשנה האחרונה, אבל נשמרה בסוד כמוס, כי עוד 1,000 יהודים יושבים שם בתימן. ואי-אפשר שלא להזכר באותה פליטת-פה אומללה של שמעון פרס באמצע המבצע להעלאת יהודי אתיופיה לארץ, אותה פליטת-פה שבעצם הפסיקה ועצרה את העלאתם של יהודי אתיופיה לארץ.

נעמי חזן (מרצ):

זו היתה פליטת-פה – – –

לימור לבנת (הליכוד):

זו לא היתה פליטת-פה? זה היה מכוון?

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת לבנת, אני מבקש.

לימור לבנת (הליכוד):

אני מסכמת עוד רגע. אתם הבטחתם לציבור ולא קיימתם דבר.

אתם מקיימים אומנם משא-ומתן עכשיו, אבל זה משא-ומתן של כלבים, הכלבים מ"סולתם", ושל הסוסים מאתמול. הציבור חשב שמפלגת העבודה היא אולי נמר. התברר שאתם בקושי נמר של נייר. כי אפילו ההבטחות שכתובות על הנייר לא שוות את הנייר שעליו הן כתובות.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת עמיר פרץ, אחריו – לחבר הכנסת אברהם פורז, ואחריו – לחבר הכנסת חיים דיין.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, את עיקר דברי אני רוצה להקדיש להצעת האי-אמון של הליכוד בגין שביתת עובדי המדינה.

אבל לפני כן הייתי רוצה לומר משפט אחד לחבר הכנסת גנדי, שאיננו. חבר הכנסת זאבי וחבריו צריכים לזכור, שיותר מאשר הממשלה, שלא מדברת עם אש"ף, וייתכן שהיתה צריכה לדבר עם אש"ף – יותר מאשר שרי הממשלה, אתה וחבריך, ומבחינתי זה בסדר, אתה כל יום יוצר לגיטימציה, יוצר הבשלה בציבור הישראלי בקבלתו את העובדה שיש שיחות, שהליכוד קיים שיחות כאלה ואחרות באמצעות חיידר עבד אל-שאפי או באמצעות זכריה אל-ערא, ולא חשוב איך תקרא לו, אש"ף-שטחים או אש"ף-תוניס – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

תפסיקו להיאחז בשגיאות הליכוד. תצדיקו את עצמכם. תמיד אתם נאחזים בליכוד.

עמיר פרץ (העבודה):

אני לא מתנצל.

חבר הכנסת גנדי, לשמחתי, להבדיל מהעבר – בעבר, כשחבר הכנסת גנדי או מישהו אחר קם ואמר: הנה, הנה, הוא דיבר עם אש"ף, מייד למחרת בבוקר היו נצבעים קירות ברחובותיה של מדינת ישראל, ואמרו: X בוגד, טלפונים מאיימים היו מגיעים הביתה, וגידפו את בניך וילדיך. והיום גנדי אומר: הוא דיבר עם זה ועם ההוא, ושקט. כי המדינה רוצה הסכם, המדינה רוצה שלום.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה מודה שאתם מדברים עם אש"ף.

עמיר פרץ (העבודה):

אמרת שהעם שילם דמים רבים. כך אמרת בדברייך אתה. אמרת שהעם הזה שילם דמים רבים. אתה מציע לנו לחזור לאותה שיטה, לאותן דרכים של "על חרבנו נחיה". והרי אמרת שכבר לחמנו בכמה מלחמות, ומזה לא נפסק, לצערי, אותו תשלום של דם.

לכן, אני מציע, תנו סיכוי לממשלה הזו, עם כל הקשיים – ולצערי הרב יש קשיים רבים, ולצערי הרב, גם אש"ף נוטל חלק באשמה הגדולה הזו שהמשא-ומתן תקוע; לצערי הרב. אבל אני מקווה מאוד שבסופו של דבר תימצא פריצת הדרך ויביאו הסכם. כשיביאו הסכם תבוא ותאמר את דבריך. תאמר דבריך על התוצאות. אל תחפש כל הזמן כיצד ליצור לינקג' כזה ואחר ולסמן אנשים ולעורר תסיסה שאינה במקומה, כי זה חלף. העם כבר לא פוחד מהפרטנר, הוא רוצה לדעת מה יהיה תוכן ההסכם.

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני רוצה לומר לחברי בליכוד, אני בהחלט לא מרוצה, ואני חושב שצודקים מי שטוענים, שהממשלה הזו נסחפה לטיפול לא הוגן, מוגזם מדי, במשבר הקשה הזה שפרץ סביב שביתת עובדי המדינה. היה צורך לטפל במשבר הזה בהרבה יותר רגישות, ונעשו הרבה מאוד טעויות בדרך הטיפול בשביתה. אינני משלים עם העוצמה הרבה שמפגינה המשטרה דווקא כשעומדים מולה שובתים, אפילו יש חילוקי דעות מה הם צריכים לקבל ומה לא צריכים לקבל. אינני משלים עם זה ששר האוצר ממשיך ומצהיר, שהממשלה הזו לא תדון עם שובתים, גם אם הוא נשען על החלטה של הליכוד. כי בזה אני רוצה בהחלט שהוא ישנה את החלטותיו. אם יש החלטת ממשלה מ-1979, כפי שאמר שר האוצר, צריך לכנס את הממשלה ולקבל החלטה אחרת, המורה לשרי הממשלה לקיים משא-ומתן עם שובתים אם הם נמצאים בשביתה חוקית. יש צורך לשפר את שכרם הריאלי של העובדים, בזה אין ספק.

אבל חברי הליכוד לא יכולים לבוא ולטעון, שהנה הם הפקידו בידי ממשלת העבודה עובדים עשירים; לפני שנה היו עובדי המדינה עובדים עשירים, כולם הגיעו עם משכורות עתק, באה ממשלת העבודה וקימצה את שכרם בגסות רוח. את מנגנון שחיקת השכר קבעה ממשלת הליכוד. את השיטה הזאת, שלא משלמים את מלוא האינפלציה, ממשלת הליכוד סחטה, לצערי הרב, מההסתדרות הכללית, בימים שההסתדרות הכללית באה על ברכיה וביקשה להציל את קופת-חולים. זאת האמת. היא סחטה הסכם רע לעובדים, כשהיא ניצלה את הימים שבהם ניסתה ההסתדרות להציל את עובדי "כור". ממשלת הליכוד, בציניות, יצרה מנגנון כזה ששוחק את שכרם של העובדים.

אבל זה לא פוטר את ממשלת העבודה. ממשלת העבודה צריכה לקום ולומר, ששיטת שחיקת השכר נפסקת, שאנחנו פותחים בתהליך חדש, שכל אחד ידע ששכרו הריאלי יכול להישמר.

נכון, יש צורך לפתור את בעיית הפנסיונרים במדינת ישראל, כל הפנסיונרים עובדי המדינה, שבבת-אחת עוברים משכר שהוא שכר בכבוד לימי מצוקה ועוני. כשהם נכנסים לגיל שבו הם צריכים לומר: סוף סוף הגענו למנוחה, אנחנו יכולים גם לחיות בכבוד וגם להביט מעט סביבנו, שכרם נופל בבת-אחת ב-60%-65%. אבל זה לא התחיל לפני שנה, זה לא התחיל לפני שנתיים. מה קרה? מה הצעקה הגדולה? אם באו אנשי הליכוד ואמרו: חטאנו, עווינו, אנחנו עשינו את כל הצרות, אנחנו רק רוצים להציע לכם הצעות, כמי שמכיר איך נוצרו הצרות, יש לנו הצעות כיצד לפתור אותן יותר טוב – בסדר. אבל לבוא כאן ולהציג את ההצגה הגדולה, שלכם לא היה שום חלק בעניין, שקיבלנו פנסיונרים מאושרים, עובדים מרוצים, ורק אנחנו לא יודעים לפתור את הבעיה?

קיבלנו מדינה במצב קשה, עם הרבה מאוד נושאים שזקוקים לטיפול דחוף, עם עובדים שנמצאים ברמת שכר נמוכה, עם מוסדות שצריך לבנות. מחר יבואו אנשי הליכוד ויגידו, למה עדיין יש 800 מפגרים שלא קיבלו טיפול מוסדי? הם רק ישכחו תמיד להגיד, שהם הפקידו בידינו את מדינת ישראל עם 1,100 כאלה. מחר הם יגידו שיש קשישים שעומדים בתור ואין להם טיפול. יגידו זאת, וזכותם לומר זאת, אולי חובתם, אבל תמיד יגידו מה הם נתנו לנו. אז זה יהיה הוגן.

נכון, בכל משברי השכר שהיו בשנה האחרונה, והיו כמה משברים קשים, שאולי לא פקדו את הקדנציה הקודמת, כי אולי העובדים לא האמינו שיש להם עם מי לדבר ויש להם ממי לתבוע – יש משבר אחד שכולו שלנו, ואני מוכרח להודות בכך; משבר האחיות היה כולו שלנו, כולו שייך לקופת-חולים, כולו בעיה של הסכם שאנחנו עשינו, ואני שמח שהוא נפתר.

אבל שלושת המשברים האחרים, גם של העובדים הסוציאליים, גם של עובדי המינהל והמשק בבתי-החולים, גם של העובדים שנמצאים היום בשביתה, שלושתם פרי הבאושים של ממשלות הליכוד, שבמשך עשרות שנים שחקו את שכר העובדים והביאו אותם למצב שאין להם ברירה אלא להיאבק על שכרם.

אני מאוד מקווה שהממשלה אכן תמצא פתרון עוד הלילה, כי כל יום נוסף הוא יום מאוחר מדי. אני מאוד מקווה, שממשלת ישראל ונציגיה יפסיקו את האמירות המיותרות, שמלבנות את האש בימים של שביתה. אני גם מקווה שההסכם יחתם מתוך אחריות לעתיד המשק, מתוך צורך להפריד בין ההסכם של העובדים שנמצאים בשביתה לבין הסיכוי שזה ייצור סחף שלם במשק כולו, ואולי משבר שכולנו נשלם עבורו. בשום פנים ואופן אין העובדים השובתים היום יכולים להיות בני ערובה יחידים לכל אותן שאלות גדולות, גם של הצמיחה וגם של הכלכלה הנכונה שמתכננים. אנחנו רוצים עובדים שיהיו חלק במאבק על הצמיחה ולא ירגישו שעומדים מולם. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם פורז, אחריו – לחבר הכנסת חיים דיין, ואחריו – לחבר הכנסת אפרים גור.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יכולתי לבחור אם לדבר על הנושא המדיני או לדבר על הנושא הכלכלי. אני חושב שאת העניין המדיני מיצינו עד תום, הוא חוזר על עצמו מדי שבוע בשבוע. לחבר הכנסת זאבי יש הדברים שלו, לאחרים יש הדברים שלהם. זה פשוט נעשה משעמם. לכן אני חושב, שכדאי לעסוק דווקא בעניין הכלכלי ובשביתת עובדי המדינה, משום שזה נושא אקטואלי, ואני מאוד מקווה שהנושא הזה לא יחזור על עצמו מדי שבוע בשבוע.

הדבר הקל ביותר, וזה מה שעשו פה חברי כנסת בשבוע שעבר, הוא לומר, שעובדי המדינה מקופחים, עובדי המדינה לא מקבלים את מה שמגיע להם, ובעצם לתת גיבוי מלא לשביתה שלהם. האם רק הם מקופחים? מי לא מקופח? האם יש סקטור אחר שלא היינו רוצים להעלות לו את השכר? האם לא היינו רוצים להעלות עוד יותר את השכר למורים, אולי לעובדי מערכת הביטחון? בעצם כולם מקופחים. אפשר היה לתבוע העלאת שכר לכולם, רק הבעיה היא שמישהו צריך לשלם עבור זה. כל חברה בסופו של דבר איננה יכולה אלא לחלק את מה שיש לה, לא את מה שאין לה.

נמצא באולם השר שמעון פרס, היום שר החוץ. אני זוכר את המאבק שהוא ניהל כראש ממשלה באותה תוכנית של 1985 לעצירת האינפלציה, לרבות מעשים קיצוניים מאוד שעשו אז אנשי ההסתדרות, ובראשם מי שהיום הוא שר התחבורה, ישראל קיסר. אילו גברה אז ידם של אנשי

ההסתדרות, לא היה שמעון פרס מצליח לבלום את האינפלציה והמדינה היתה ממשיכה בהידרדרות המטורפת של האינפלציה, שהתחילה בתקופת הליכוד ובימי ארידור, ואינני יודע מה היה קורה לכלכלת ישראל. היה לנו מזל, שהממשלה אז היתה מוכנה לעמוד בנחישות נגד הפופוליזם, נגד חוסר האחריות, ולהעלות את המשק על פסים נכונים.

אם יצליחו, חלילה, העובדים בשירות המדינה לקבל את מה שהם תובעים, בסופו של דבר הם יצאו נפגעים. הסיבה היא פשוטה מאוד. אנחנו ממילא מחלקים בציבור בישראל יותר ממה שאנחנו מייצרים, אנחנו נעזרים במענקים של ממשלת ארצות-הברית, אנחנו ממילא מממנים חלק מההוצאות שלנו על-ידי ערבויות, על-ידי מלוות, על-ידי "בונדס", על-ידי סוגים שונים של משאבים שבאים מחוץ-לארץ.

בתקציב המדינה הנוכחי רוצים לעשות דבר חשוב: לשמור על מסגרת סבירה של גירעון. עד כמה שידוע לי, הממשלה עומדת להחליט, כנראה ביום רביעי הקרוב, או במהלך השבוע הבא, להוריד מעט מאוד מרמת הגירעון, 2 פרומיל בלבד, ולהעמיד את הגירעון על 3%, לעומת ירידה של כמעט אחוז נוסף שהיתה מתבקשת לפי חוק הפחתת הגירעון. ההפחתה הזאת טעונה גם תיקון של חוק הכנסת. בעצם גם פה אפשר לשאול, מדוע לא להיות נדיבים, למה לא לעשות גירעון יותר גדול? הרי לכאורה, באופן אופטי נראה שגירעון גדול יותר נותן יותר משאבים בידי הממשלה, ואין אף אחד שמשלם את זה. כך זה נראה. אולי נחלק את זה בין עובדי המדינה, אולי נחלק את זה בין גורמים אחרים, אבל האיתות יהיה ברור: אי-הקטנת הגירעון פירושה שהממשלה הזאת איננה מוכנה להילחם בבעיות האינפלציה. אף ששכחנו את האינפלציה ונראה לנו שהיא נרגעה, העניין הזה לחלוטין לא רגוע, ועדיין ישראל נמצאת הרבה מעל מדינות אחרות במערב ברמת האינפלציה שלה.

בתקופה האחרונה יש לנו, הייתי אומר בזהירות, יש לנו פרוספריטי כלכלי, עם כל הצרות. בסך הכול, הגידול בתוצר והקליטה המוצלחת מאוד יחסית של העלייה – אני יודע, יאמרו לי שזה לא במאה אחוז, שזה רחוק מכך, שיש סובלים ויש אנשים שאין להם, והכול נכון, אבל בסופו של דבר, אילו אמרו לנו שישאל תקלוט חצי מיליון עולים בתוך תקופה כל כך קצרה עם כל כך מעט זעזועים במשק, היינו אומרים שזה נס כלכלי.

מה אנחנו רוצים לעשות? האם אנחנו מעוניינים שעובדי המדינה ואחריהם עובדים רבים אחרים – כי, למרבה הצער, במשק הישראלי כולם צמודים זה לזה, והמורים, שלא מזמן גמרו אתם משהו, כבר מאיימים ויש להם תביעות חדשות. אני לא זוכר שנת לימודים שצריכה להיפתח ב-1 בספטמבר ואין איזה עניין עם ציבור המורים לקראת 1 בספטמבר. כמעט כל פעם הריטואל הזה חוזר על עצמו.

אם מדובר בשמירה על השכר הריאלי של עובדי המדינה, אין מנוס, את זה צריך לעשות. מעבר לזה המשק איננו יכול לשאת. אפשר היה לשפר באופן משמעותי את שכרם של עובדי המדינה לו ניתן היה לצמצם את מספרם. כולנו יודעים שבשירות הציבורי, ולא רק בשירות המדינה, זה נכון גם לגבי רשויות מקומיות, נכון לגבי מקומות רבים אחרים, יש עובדים רבים מיותרים.

רון נחמן (הליכוד):

לא נכון. אילו היית ראש מועצה לא היית אומר את זה.

אברהם פורז (מרצ):

אני לא התכוונתי למועצה שלך באריאל, הרי אתה הגורם הכי יעיל במדינה, וכנראה גם בעולם, אצלך כולם חיוניים.

רון נחמן (הליכוד):

יש לך מנהג קבוע, כל הזמן להגיד שראשי הרשויות והרשויות המקומיות לא בסדר, הרשויות מושחתות. אני לא מבין מדוע אתה אומר את זה. כשתיבחר להיות ראש עיר ותהיה ראש עיר, ואני מאחל לך זאת, אז תעמוד כאן ותבקש מהם סליחה.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת רון נחמן, אני כיהנתי במשך חמש שנים כחבר מועצת עירייה מאוד גדולה במרכז הארץ. אני עושה את זה כמעט כמו בדוחות של מבקר המדינה.

היו"ר ס' טריף:

ולכן לא עלה בדעתו הרעיון להיות ראש עיר.

אברהם פורז (מרצ):

ראיתי איך הכסף זורם, ולאילו מטרות הוא זורם. אני אומר לך, שהעירייה הזאת, הגדולה, במרכז הארץ, הייתה יכולה לחסוך באופן משמעותי בהוצאותיה. עבדתי במשך מספר לא קטן של שנים כיועץ של משרד הפנים וראיתי גם עיריות אחרות במרכז הארץ, איך הן מתנהלות. אני לא מכיר את אריאל, אולי אתה רואה את הכול באריאל. עבדתי גם כמה שנים במשרד ממשלתי ואני יודע, שבשירות המדינה יש לפעמים עובד מיותר ואתה לא יודע מה לעשות אתו, בסוף אתה הופך אותו לסמנכ"ל לתפקידים מיוחדים, שם אותו באיזה חדר עם מזכירה ואומר לו לא להזיק. יש מקרים רבים כאלה. האיגוד המקצועי נותן הגנה טוטלית לעובד הטוב ולעובד הלא-טוב.

אילו יכולנו לצמצם את מספר עובדי המדינה ולתגמל את הטובים, ברור שאפשר היה להעלות את רמת השכר. כרגע זה בלתי אפשרי, זה אוטופי.

אלי דיין (העבודה):

פנסיה מוקדמת.

אברהם פורז (מרצ):

גם פנסיה מוקדמת היא לא פתרון, כי את הפנסיה הזאת מישהו משלם.

אלי דיין (העבודה):

לא לקלוט עובדים במקום אלה שפורשים.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת דיין, הרי החוכמה היא שהטובים פורשים. דווקא הטובים, שיש להם אלטרנטיבה בחוץ, עוזבים. ואז אתה חייב לקלוט עובד חדש במקום עובד טוב. אלה שאתה רוצה להיפטר מהם הם לא פורשים, משום שהם יודעים שלא ייקלטו במקומות אחרים. התופעה הזאת ידועה.

בסופו של דבר, אנחנו צריכים לראות את הדברים האלה בצורה מאוזנת. אפשר לעשות הרבה בעניין עובדי המדינה.

אני חושב, שצריך לשבח את הממשלה הנוכחית ואת שר האוצר על עמידתו הנחושה במאמץ לייצב את המשק ולמנוע פריצת הסכמי השכר. אני חושב ששר האוצר מגלה כאן אחריות, והוא ראוי לזה שאנחנו ניתן לו גיבוי.

לדעתי, מה שקרה פה בשבוע שעבר, שהכנסת כולה התאחדה למעשה נגד הממשלה, מצביע על כך – אגב, אין לי טענות כלפי האופוזיציה. האופוזיציה יכולה להוקיע ממשלה. אבל מה שעשתה מפלגת העבודה, ידידי, חבר הכנסת אלי דיין, בעצם תוך מתן גיבוי לשובתים, ואחר כך שמעתי אותם גם מדברים שהם קיבלו גיבוי של הכנסת ושכנסת חושבים שהם צודקים – לדעתי, אתם עשיתם מעשה מאוד מוטעה.

אני מקווה, וכך זה נראה, שהשביתה הזאת עומדת בפני גמר, בפתרון פחות או יותר סביר. אבל אוי ואבוי היה לנו לולא עמד שר האוצר בפרץ. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך. חבר הכנסת חיים דיין, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת אפרים גור.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שנה מאז כוננה הממשלה, וקווי המדיניות שנקבעו, הן אשר ליעדים הכלכליים והן ובעיקר אשר ליעדים המדיניים, לא התקיימו.

אני בחרתי לדבר דווקא על הנושאים המדיניים, כאשר חשוב לי אולי לפתוח מעט בנושאים הכלכליים, ודווקא בנושא שביתת עובדי המדינה.

השאלה היא פשוטה: האם עובדי מדינה, כעובדים שצריכים לייצג או לתת את השירותים לעם, מסוגלים להתקיים מהשלמת הכנסה? זאת, בו בזמן שלרבים מעובדי המדינה – ואני מרשה לעצמי לומר זאת כמי שמכיר את המאטריה מקרוב – יש פקודות על חוב, כשהם אינם מסוגלים לקיים את משפחתם ברמה נאותה. כמות הפקודות – פקודות החוב, פקודות המעצר – מצביעה על כך. אבל לא זה הנושא. אני רק נתתי פתיח.

בעצם, העיקר הוא הנושא המדיני. הממשלה עושה כל העולה על רוחה, ללא כל התאמה להבטחות שהיא נתנה לפני הבחירות. אדוני שר החוץ, אני שמח שאתה נמצא פה; חבל שלא יכולתי לקרוא קריאת ביניים. אבל אני חושב שבכמה עצרות, כשאתה היית שם וראש הממשלה היה שם, אמרתם שאתם לא תנהלו משא-ומתן עם ארגוני טרור. ולא כך הדבר. חשוב שהעם יזכור את הדברים האלה.

הממשלה הבטיחה, כי היא לא תנהל משא-ומתן עם ארגוני הטרור, כיוון שכל כוונתם היא השמדת ישראל. והנה, היא מנהלת עם אש"ף משא-ומתן כמעט גלוי, כאשר שרים רבים מן הממשלה דורשים לנהל משא-ומתן ישיר עם יאסר ערפאת עצמו.

ארגוני הטרור קובעים, כי הדרך הבטוחה להשגת היעדים שלהם, כלומר השמדתנו, היא ברצח אזרחים ישראלים, יהודים חפים מפשע, בארץ ובחוץ-לארץ.

אדוני ראש הממשלה, הגיע הזמן ששריך ימחקו מן הלקסיקון שלהם את הרעיון הנפסד כי אש"ף הוא ארגון שוחר שלום. הציבור, אדוני ראש הממשלה, אינו מעוניין, והוא אומר זאת יותר מפעם אחת, במפגשים, בשיחות רשמיות ובלתי רשמיות של אנשיך עם ארגוני המרצחים של אש"ף.

אתה, ראש הממשלה, מסתתר מאחורי מפגשים סודיים שמעלים חבריך לממשלה ולמפלגה, לפיהם מתקיימים מגעים חשאיים בנושאים מדיניים. עד מתי תוליך את העם שולל? עד מתי תוליך שבי את אזרחיך? אתה מתכסה בשמיכה שזוהי הדרך לשלום, אך אזרחי ישראל רוצים לראות ממשלה החלטית, שאינה נכנעת לתכתיבים זרים ואינה עושה מחוות לאויבינו.

עד מתי יימשכו הצהרותיך, המנסות לבלבל את העם במדיניותך הכושלת? מתי, אדוני ראש הממשלה, תפסיק עם המכרזים למסירת אדמות ישראל לערבים?

אם התקווה מוליכה לשלום – אנחנו נותנים לך את המנדט, אך לא מנדט לוותר על שטחי ארץ-ישראל, ארץ שניתנה לנו בזכות אבות. זכור, מדינת ישראל היא מדינה קטנה, היחידה המלכדת את היהודים מן הפזורה. מדינה זו, אדוני ראש הממשלה, כידוע לך, קטנה פי 485 משטחן של מדינות ערב. אתה מתכוון למסור שטחים. פעם אתה מדבר על מסירת הגולן, פעם על יהודה ושומרון ופעם על עזה. והנה, ירושלים עלתה לראש סדר העדיפויות הערבי, ואתה אינך עושה מאומה כדי להוריד את נושא ירושלים מסדר-היום. ירושלים אינה ניתנת למכירה או למסירה או לחלוקה. ירושלים היא אחת, והיא בירת ישראל.

אני רוצה, אדוני ראש הממשלה, לחזור על נושא מסירת השטחים, שעליהם דיברתי לפני שניות אחדות. אתה רוצה להביא יהודים ארצה. הבעיה היא, היכן ניישב את היהודים. אם נלך אכן לשיטתך, הנתמכת על-ידי מרצ והסיעות הערביות, לא יישארו מספיק שטחים ליהודים. הוסף על כך את רצונך לאפשר לערבים לשוב לשטחים שעליהם תוותר ממשלתך, והשאלה הבאה תהיה: לאן נלך אנחנו היהודים? האם כבר חשבת על הגלות הבאה?

אלפי יהודים ישראלים כבר מושרשים, ומכירים על בשרם את תחושת העקירה. אלה הם תושבי חבל-ימית, שנעקרו מאדמתם ומבתיהם ופוזרו במקומות אחרים. חלקם, בעידוד הממשלה, הקימו בתים חדשים בגוש-קטיף ובגולן. אלה יצטרכו, לשיטתך, לעבור עקירה נוספת. הזוהי התיישבות של יהודים בארץ-ישראל? ככה ניישב את הארץ?

לשמחתי, במדיניות הממשלה הזאת אתה ותומכך מאבדים את תמיכת העם, ועל כן אינך מוכן ללכת למשאל עם או לבחירות כלליות חדשות לקראת חתימת הסכמי שלום – שלדעתי הם מדומים – עם מדינות ערב. בכך יצרת את התחושה שהשלום ייעשה לא עם ישראל, אלא שלום על עם ישראל.

עצירת ההתיישבות אכן מעידה על ההידרדרות הכלכלית והחברתית ביישובים שהממשלה תמכה בהקמתם. וכיום, עם הכרזת העוצר, אתם מנסים ליצור עובדות של קו חדש, ובגלוי. אדוני ראש הממשלה, אתה נמנע מלומר שאלה קווי 1967, המוגדרים כחלק מתהליך השלום. מה יאמרו תושבי אשקלון, שקו הגבול יעבור לידם? ומי ערב לכך שההתנכלויות של שנות ה-50 לא יחזרו, אך הפעם עם נשק חדיש וקטלני יותר?

אדוני ראש הממשלה, חוק המפגשים עם אש"ף פרץ כל מחסום אפשרי ונתן לגיטימציה לחברי הכנסת ולשרים, וביניהם השר יוסי שריד שנפגש בביתו, בשיתוף עם כמה שרים וחברי כנסת, כמו שפורסם בעיתונות, עם כמה מחברי ארגון אש"ף.

אדוני ראש הממשלה, אכן מכל התחייבויותיך לעם ישראל קיימת התחייבות אחת והיא לשר יוסי שריד – כי ההובלה היא שלך והדרך היא שלו. ואם אכן זוהי הדרך, ברור לנו כי היא תוביל לשלום על ישראל ולא לשלום עם ישראל.

לכן, ברצוני להביע אי-אמון בממשלה. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לך. אני מודה לך על העמידה בלוח הזמנים.

אני מזמין את חבר הכנסת אפרים גור, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת הרב יוסף עזרן.

קריאה:

מי אחריו?

היו"ר ס' טריף:

אחריו – חבר הכנסת זיאד.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המפלגות המרכיבות את הממשלה, ובראשן מפלגות העבודה ומרצ, הרעילו לפני הבחירות את העולים ממדינות חבר העמים –

היו"ר ס' טריף:

זה לא נושא הדיון, חבר הכנסת גור.

אפרים גור (הליכוד):

– נגד ממשלת הליכוד, בהאשמן את הליכוד בכל תחלואי העולים. לא היה יום, לא היה שבוע שבו לא פרסמו מפלגות אלו, באופן שיטתי ומגמתי, מודעות ענק בעיתונות הרוסית, ובהן שיסוי של העולים נגד ממשלת הליכוד, תוך ניצול תמימותם והצבעתם ותוך מתן הבטחה להם, שאם הם יבחרו במפלגות אלה ואם מפלגות אלה תגענה להגה השלטון, ישנו באורח קרדינלי את היקפי העלייה לישראל ואת מצב הקליטה בישראל. הבטחתם שאם תחזרו לשלטון, תשקיעו משאבים רבים, וכלל זה כספי הערבויות מארצות-הברית בסך 10 מיליארדי דולרים, בהכפלת העלייה לישראל, בפתרון בעיות התעסוקה והדיור של העולים, תפנו אותם מן הקרונות ועוד. ומה עשיתם?

העלייה לישראל נמצאת בירידה מתמדת, ואם לא תיפתרנה בעיות הקליטה, היא תוסיף להצטמצם. הנשירה הגיעה לשיעור חמור של כ-50%, ואם בעיות הקליטה בישראל לא תיפתרנה, אדוני שר החוץ, כל הסימנים מראים וגם המחקרים שנעשו בתוך מדינות חבר העמים מראים בבירור, שיותר ויותר יהודים, קרוב ל-60% מבין מחזיקי אשרות היציאה מברית-המועצות לשעבר מעדיפים להגר למדינה אחרת על פני הגעה למדינת ישראל. מסתמנת מגמה של ירידה מן הארץ, וזאת בשל אובדן תקווה של חלק מהעולים למצוא את עתידם כאן.

הממשלה לא פתרה את בעיית תעסוקת העולים. 70% מהעולים המועסקים אינם עובדים במקצועותיהם ורובם המכריע מבצעים "עבודות שחורות" ושכרם הוא שכר רעב. השיפור הקוסמטי במצב האבטלה של העולים, שהממשלה מציגה לאחרונה, הינו תוצאה של הסגר בשטחים, צמצום ייבוא פועלים זרים מחוץ-לארץ וצמצום ממדי העלייה, ולא תוצאה ישירה של יצירת מקומות עבודה חדשים.

הממשלה לא פתרה את בעיית הדיור של העולים. תנאי המשכנתאות לא השתנו. הקרוונים, שנועדו לתת פתרון זמני, לא פנו, בניגוד להבטחה. אני יודע שתוקפים את הממשלה הקודמת על כך שהיא הקימה את הקרוונים. אבל מי שזוכר את התקופה הטרם-קרוונית יודע, שבמצב של צפי של כ-300,000 עולים, שהגיעו באותה שנה לישראל, עם תחזית של כ-400,000 עולים נוספים, שניבאו ל-1992, במצב שלא היתה דירה אחת בשכר דירה פנויה, במצב שצה"ל התבקש לפנות מקומות לאכלוסם של העולים, במצב שכמעט כל בתי-המלון במדינת ישראל נתבקשו לפנות חדרים שלהם כדי לקלוט את העולים ובמצב שהממשלה אף חשבה על אפשרות של רכישת אוהלים בהולנד ובמקומות אחרים, כדי שהעולים לא יישארו תחת כיפת השמים מחוסר דירות שלא נבנו באותן שנים במדינת ישראל – לא היתה ברירה, במקום להשאיר את העולים חסרי קורת גג, אלא למצוא פתרונות, הגם שהם רעים, ובלבד שלא יישארו מחוסרי דיור.

למשפחות חד-הוריות, אדוני היושב-ראש, ולמשפחות חלשות אחרות, ובכלל זה לחולים, לנכים, לבודדים, לקשישים, למבוגרים בגילים 45-64, שכמעט שאין להם כל סיכוי למצוא מקום עבודה, או ליטול משכנתאות לרכישת דירות, לא נמצא כל פתרון.

ערך סל הקליטה, שנועד ליתן לעולים חדשים את הקיום המינימלי בשנתם הראשונה בישראל, נשחק באופן משמעותי. דומני שאין אוכלוסייה בישראל, שההכנסה שלה ויכולת הקיום שלה נפגעו כמו אלה של אוכלוסיית העולים החדשים. אם בשנת 1989, כאשר הנהיגו את מסלול סל הקליטה, ערך הסל היה 21,000 שקלים, ועם השנים, עם ההצמדה לשכר הממוצע במשק או לתוספת יוקר המחיה, היה צריך הסל לגדול ל-33,000 שקלים, היום משפחת עולים בת שלוש נפשות מקבלת 12,500 שקלים. ותתארו לכם, האם הסכום הזה יכול להספיק לשכר דירה בשוק הפרטי, שעולה 500-600 דולר לחודש, כאשר סכום סל הקליטה מיועד לשנה שלמה? האם זה יכול להספיק למזון, למלבוש, לספרים ולאבזרי לימוד בבתי-הספר, לתחבורה הציבורית, לתרופות בבתי-המרקחת ולצרכים אחרים של העולים?

התקציבים לקליטת מדענים עולים אזלו. למעלה מ-3,000 מדענים עדיין בלתי-מועסקים. מדי שנה, אפילו אם יוסיף קצב העלייה להיות כפי שהוא עכשיו, כ-70,000 בשנה, עוד כ-1,500 עולים מדענים יעלו לישראל, והם יצטרפו למעגל הבלתי-מועסקים.

תדמית העולים, אדוני היושב-ראש, הולכת ונשחקת בתודעת הציבור בישראל. התקשורת, לצער כולנו, מרבה להבליט את התופעות השליליות שיש בקרב העולים, כשם שהן קיימות בקרב כל האוכלוסיות בישראל, בשעה שהיא משכיחה לחלוטין ומרדימה את עניין ההון האנושי ואת הנתונים האינטלקטואליים והמקצועיים הבלתי-רגילים שהעולים החדשים הביאו למדינת ישראל. הדבר תורם לשחיקה מתמדת של תודעת הקליטה בישראל, של אווירת הקליטה בישראל, ולצערני הניכור והקיטוב כתוצאה מכך, בין שני חלקי האוכלוסייה, העולים והוותיקים בישראל, הולכים וגוברים.

הממשלה נכשלה במאמצי ההסברה בברית-המועצות. במקום לרכז את כל הכוחות, הן של מוסדות הממשלה והן של מוסדות העם היהודי, לרבות הסוכנות וארגונים יהודיים אחרים, מוסדות הממשלה והסוכנות ממשיכים להתקוטט לגבי השאלה, מי מהם ייטול לעצמו את האחריות לטיפול בעליית יהודי מדינות חבר העמים.

הממשלה לא קלטה, בניגוד למובטח, אלפי מורים עולים, שהובטחה קליטתם במערכת החינוך.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

חבר הכנסת גור, אתה אינך מעודכן בנתונים.

אפרים גור (הליכוד):

אולי תעדיך אותי? אני אשמח לשמוע שקלטתם 6,000 מורים עולים שהובטחה קליטתם.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

החל בנובמבר 1992, במהלך שנת הלימודים התשנ"ג, משרד החינוך והתרבות קלט 2,000 מורים מתוך 2,050 מורים, ובמסר השנה נקלטו עוד 350.

היו"ר ס' טריף:

אדוני סגן שר החינוך, תודה רבה לך.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני סגן השר, אתה, בתשובה על שאילתא שלי בכנסת בחודש ספטמבר אמרת – ואני יכול להגיש לך את הדברים שאתה אמרת – שנקלטו מתוך ה-2,000 שהיו צריכים להיקלט כ-1,000 מורים.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

זה היה בספטמבר.

אפרים גור (הליכוד):

אתה אמרת שנקלטו 2,000 ועוד 350 במרס, אז נקלטו 1,000 ולא 2,000. במרס נקלטו עוד 350, אבל זה הרבה מתחת למספר שהובטח. הובטחו 2,000 בכל שנת לימודים במשך שלוש שנים, כך שהיו צריכים להיקלט 6,000 מורים עולים.

לסיכום, אדוני היושב-ראש, במקום לקחת כספים שהממשלה קיבלה במסגרת ערבויות לקליטה בסך 10 מיליארד דולר מארצות-הברית, לשיפור קליטתם של העולים שכבר נמצאים בישראל, ועל-ידי כך בעצם להעביר מסר למאות אלפים נוספים שמחזיקים אשרות יציאה מברית-המועצות לשעבר, שיגיעו לישראל – הממשלה קיצצה 650 מיליון שקל מן הרזרבה לקליטה, שיועדה לקליטה, אם היו מגיעים 40,000 עולים נוספים לישראל.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לא לקחו 650 מיליון שקל מהקליטה.

אפרים גור (הליכוד):

אתה תסכים אתי, כמובן, אם זה לא עניין של ניגוח פוליטי – – –

היו"ר ס' טריף:

אין לי כוונה לפתוח כאן דיון בינך לבין סגן שר החינוך והתרבות.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, משפט אחד.

היו"ר ס' טריף:

משפט אחד ממש.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

לא נלקחון 650 מיליון שקל מהקליטה. בפועל מדברים על 80 מיליון.

דן תיכון (הליכוד):

תרשה לי לשאול אותו שאלה?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני בטוח שחברי הכנסת מאוחדים ורוצים לעשות כל מאמץ – – –

דן תיכון (הליכוד):

תרשה לי לשאול אותו שאלה.

היו"ר ס' טריף:

הוא לא יכול להשיב לך. הוא לא נואם. קריאת ביניים, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת גולדמן, שים לב, אנחנו מקצצים 650 מיליון מהרזרבה שהיתה מיועדת לקליטת עלייה. אבל אנחנו פנינו לקבל 2 מיליארדים מהאמריקנים. מה אתה רוצה שהם יאמרו לנו?

היו"ר ס' טריף:

תודה לך. חבר הכנסת גור, לסיכום.

אפרים גור (הליכוד):

תחושת המרירות והזעם, התסכול והאכזבה אצל העולים היא רבה ביותר. יש גבול לאורך הנשימה שלהם, לסבולת שלהם, לנכונות שלהם לעבוד בתחנות דלק, בשטיפת הרצפות ובטאטוא הרחובות. הממשלה, אדוני היושב-ראש, נכשלה כישלון חרוץ בטיפול בנשוא העלייה והקליטה. לא רק שהיא ראויה להבעת אי-אמון בגין כישלונה זה, אלא, אם לא ישופרו תנאי הקליטה ולא תשופר כל אווירת

הקליטה בישראל, חוששני כי העולים עצמם, לצערי, יביעו אי-אמון במדינה, ובכך נחמיץ את ההזדמנות הציונית-הלאומית הגדולה ביותר שנקרתה בדרכנו.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת יוסף עזרן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שמואל הלפרט. אחריו – חבר הכנסת תופיק זיאד. אני מתקן את עצמי, אחרי חבר הכנסת עזרן יבוא חבר הכנסת זיאד.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, רבותי חברי הבית, אני חושב שזה הפך כמעט לריטואל, העניין הזה של הגשת אי-אמון, בעיקר לקראת סוף המושב של הבית.

רחבעם זאבי (מולדת):

עד שהממשלה תיפול.

יוסף עזרן (ש"ס):

זו זכותך, וזכותי גם לענות ולהשיב ולנמק.

דן תיכון (הליכוד):

זה תלוי בך.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני לא מספיק לומר את דעתי, ואתה כבר חולק עלי. כנראה יש לך כוח הנבואה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא מייעץ לך.

יוסף עזרן (ש"ס):

עם כל הנוהל המקובל והידוע, אני חושב שלהגיש הצעת אי-אמון בעניין של משק וחברה דווקא כעת, כאשר החודש דווקא היה מדד המחירים לצרכן 0.2% – זה קצת צורם. יש פה הגזמה. מבחינת האינפלציה, הגענו כמעט לרמה אירופית. כל הזמן הייתי מקנא בצרפת, וקצת בארצות-הברית. דווקא בחודש זה, כשעליית המדד כל כך מצומצמת, כמעט אפסית – מה זה 0.2% ? – דווקא כעת מצאתם את ההזדמנות להגיש הצעת אי-אמון? זה נראה לי צורם ולא מתאים. אבל אתם מסתמכים, כנראה, על המדדים שקדמו.

דן תיכון (הליכוד):

שמעת שמדד תשומות הבנייה עלה החודש ב- 2.7% ?

יוסף עזרן (ש"ס):

שמעתי. לכן יש תוכנית מקיפה, וגם על זה אני רוצה לשוחח. יש תוכנית מקיפה של משרד הבינוי והשיכון, ואני רוצה לברך את השר בן-אליעזר.

גדליה גל (העבודה):

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני חבר הכנסת דן תיכון, אתה נוהג לשאול שאלות, לזרוק שאלות לחלל האוויר. אל תפריע לוועדת הכספים לשמוע.

אם הזכרת את הנושא החשוב הזה, המרכיב של תשומות הבנייה, ואני יודע שזה היה קשה, במקביל למדד המחירים לצרכן, שהיה מאוד מתון, כמעט אפסי, אני חייב לומר לך, שעושים הכול כדי לשחרר מגרשים לבנייה. אין דבר שיכול להוזיל את הדירות כמו הצעד הזה. מי כמוך יודע זאת.

דן תיכון (הליכוד):

כל שרי הבינוי והשיכון – – –

יוסף עזרן (ש"ס):

אבל זו עובדה. אלפי מגרשים משוחררים. עובדה היא שהם מתמודדים עם זה. עובדה היא שמשחררים אלפי מגרשים. וכי אתה חושב שכל פעולה, אדוני הכלכלן הבכיר – אתה שואל שאלות, אני לא אקשיב לשאלות שלך, כי אתה לא מקשיב לתשובות.

דן תיכון (הליכוד):

אני בהחלט מקשיב.

היו"ר ס' טריף:

תקשיב לדברי חכמים, חבר הכנסת דן תיכון.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני יודע שאתה כלכלן מוכשר מאוד ויש לך מבט מקיף ומעמיק. אני לא מתווכח על כך. אבל אני רוצה לומר לך, שבתחום הזה אין פעולות אינסטנט. זה הליך, מצב, שחייבים להתמודד אתו. עצם הבנייה היא דבר מתמשך. הבנייה עצמה איננה פעולה חד-פעמית. זה דבר שהוא בתהליך, דבר שלוקח זמן. כל תוכנית מעולה, עד שהיא מבשילה היא זקוקה לשנה-שנתיים, אפילו התוכנית הכלכלית הטובה ביותר. מי כמוך יודע זאת. לכן, מתמודדים על-ידי שחרור אלפי מגרשים, על-ידי הוזלת כל הדירות שהן במאגר הממשלתי. מתמודדים עם הבעיה, ואני מודיע לך, בעוד שישה חודשים תחזור אלי ותגיד לי שצדקתי. תן זמן.

מה שנוגע לקליטת העלייה ולתקציב שהתפנה, כאן אני חייב להביע אכזבה גדולה מהמדיניות של הממשלה. אם ניקח לדוגמה את המקורות שלנו, לגבי "יוצא-מלחמה" כתוב, שהכוון המשיח היה מזהיר ומתריע ואומר: מי האיש אשר נטע כרם ולא חיללו, מי האיש אשר בנה בית ולא חנכו, אשר אירש אשה ולא לקחה; אומרים אבותינו, מה הסדר? זה סתם, מקרי? אלא לימדה תורה דרך-ארץ, שלעולם אדם יכין את הנושא של הפרנסה – זה נקרא כרם, מפני שרובם היו חקלאים באותה תקופה; אחר כך בונה לו בית, משכן, ואחר כך נושא אשה. יש פה סדר טבעי מסוים, וזו המציאות הכלכלית האמיתית של האנושות, לא המפוברקת שמובאת בספרים ובאקדמיות, אלא אמיתית, טבעית, שהצליחה והוכיחה את עצמה.

והנה, כאן אנחנו קודם כול מביאים עולים, משכנים, לדוגמה, 15,000 בעכו, ומתוכם קרוב ל-10,000 עוזבים כעבור שנה; מהם, לצערי הרב, גם כאלה שירדו מן הארץ. הם מחפשים. הלכו לנצרת – משמח שבנצרת יש עבודה, אדוני חבר הכנסת תופיק זייד, אני מברך אותך שהעולים רצים לעיר שלך, כנראה האזור בסדר – הלכו לעפולה. ובכן, מה הועילו חכמים בתקנתם?

ולכן, דווקא כעת, כשהתפנה תקציב של קרוב ל-650 מיליון שקלים, ללכת ולהשקיע אותם בדבר אחר? נכון, צורכי עמך מרובים ואין הקומץ משביע את הארי, יש הרבה עדיפויות במדינת ישראל והצרכים שלנו מרובים. אבל, אם התקציב הזה כבר אושר לצורך קליטת עלייה, רובו המכריע חייב ללכת למטרה הזאת.

הרי יש יסוד בהלכה. אני לא פוסק הלכה כעת בתחום הזה. בכל זאת, זה נותן אינדיקציה להלך המחשבה, מה צריך להיות סדר העדיפויות וסולם הערכים של הנושא. אין משנים מצדקה לצדקה. למה? מכיוון שכשנותנים תקציב לאיזה נושא, חייבים לטפל בעניין הזה, ושלפחות נושא אחד יהיה מטופל טיפול שורש.

יש כמה אפשרויות לתעסוקה, לתשתית. שמעתי לאחרונה שרוצים לבטל את המפגע התברואי-האקולוגי שקרוי שדה-דב, ורוצים להעביר את הנושא – לייבש 2,000 דונם בים. זו תוכנית יפה מאוד. למה הממשלה צריכה לקחת קבלנים, אם יש לה 650 מיליון שקל? אתם מתארים לעצמכם מה זה הקמת שדה תעופה סמוך לתל-אביב, שדה תעופה מודרני, מתקדם, כמה תעסוקה זה יכול לתת. וכל השטחים שיתפנו, כמה בנייה יכולה להיות שם. כמה תקציבים יכולים לזרום גם לעירייה, גם לאוצר. זה יכול לתת תעסוקה לעשרות אלפי עולים, גם לישראלים וגם לחיילים משוחררים.

אני מסכים עם חבר הכנסת דן תיכון, שלא ייתכן שנקצץ בתקציב שלנו כאשר הרעשנו עולמות, ומה לא עשינו – אני זוכר זאת מהתקופה שהייתי באוצר – כדי לקבל את הערבויות האמריקניות. וכעת אנחנו מוכנים לקצץ. נכון שזו דוגמה מאוד מאוד לרעה, ובכך אנחנו מאותתים לאמריקנים שהם יכולים לקצץ. המצב שלהם אחרי הקטסטרופה האחרונה בוודאי לא שפיר ולא תקין, והם עצמם זקוקים לרחמי שמים ולחסדי שמים. אם כן, איך אנחנו יכולים לטעון ולבקש?

אני חושב שהממשלה שוגה ועושה טעות חמורה בכך שהיא לא מקציבה את הסכום המכריע מהעודפים של תקציב הקליטה לקליטת העלייה, להשקעה בתשתית, וכמובן, אני מסכים – גם לחינוך. היסוד והתשתית של העם שלנו הם קודם כול חינוך. אבל, הרוב המכריע של התקציב הזה חייב ללכת לקליטה. אני משוכנע שכולנו נצא נשכרים מהצעד הנכון והנכון הזה.

אני מקווה שבכל זאת הממשלה "תעשה חושבים" ותגיע למסקנה הנכונה בקליטת העלייה, וכאשר התפנה התקציב הזה, היא תשקיע את רוב רובו ברווחת הקליטה, דבר שמשתלם לעם ישראל כולו. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה, אדוני. רשות דיבור לחבר הכנסת תופיק זיאד, אחריו – לחבר הכנסת יוסף בא-גד, ואחריו – לחברת הכנסת יעל דיין.

תופיק זיאד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ריח של אבק שרפה נודף מהמצב בדרום-לבנון, ואנחנו מזהירים מכל פעולה נוסח ליטני 1978, או נוסח "ותשקוט הארץ ארבעים שנה" של 1982, או כל נוסח אחר. ישראל תקועה בבוכ הלבנוני. כל מבצע נקמה לא יעזור. זה רק יעלה גם בדם ישראלי. אתה יכול לדעת איך זה יתחיל, אבל אי-אפשר לדעת איך זה ייגמר. הממשלה רוצה כיבוש נקי, בלי קורבנות ישראלים. אבל דבר כזה לא קיים ולא יהיה. לבנון היא מדינה אחרת, ריבונית, כפי שאמר הנשיא הראווי בלבנון אמש, שפעולות ההתנגדות הלבנונית יימשכו כל עוד דרום-לבנון כבוש.

אנחנו קוראים לממשלה להימנע מכל הרפתקה צבאית חדשה, וקוראים לה לסגת מדרום-לבנון. זה הדבר הראשון.

הדבר השני, אני לא רואה ששביתת עובדי המדינה היא סתם שביתה. אפשר לומר שזאת התקוממות חברתית. ואיך טיפלה הממשלה בשביתה הזו? – טיפלה בצווי ריתוק, במשטרה, בסוסים, בזרנוקי מים או במעצרים, כפי שראינו אתמול.

עובדי המדינה, והעובדים בכלל בכלל המגזרים, אי-אפשר שיחיו על השלמת הכנסה ועל שכר שמקיים אותם מתחת לקו העוני. אפילו בתקציב השנה הבאה, לפי החלטת הממשלה, האבטלה תהיה כ-9.5%. זה טוב יותר מהמצב הקיים, אבל גם 9.5% אבטלה זה שיעור גבוה מאוד.

במדינה יש הרבה כסף, אבל הפרה הקדושה של מדיניות הכיבוש וההוצאות הצבאיות בולעת את עיקר התקציב. לכן אנחנו מדגישים את הקשר בין הקשיים הכלכליים, ירידת רמת החיים והאבטלה, לבין מדיניות הכיבוש והמלחמה.

אני מברך על כך שהערב ישבו נציגי השובתים עם שר האוצר. אנחנו רואים שהדרך לצאת מהמצב הקיים היא למלא אחר דרישותיהם הצודקות של עובדי המדינה.

הבעיה השלישית היא עניין הבטחות הממשלה וההתחייבויות כלפי האוכלוסייה הערבית. כבר מלאה שנה לשלטונה של הממשלה הזו ולהתחייבויות שלה. כל מה שקרה הוא הגדלה מסוימת בתקציבי הפיתוח של הרשויות המקומיות הערביות. זו פריצה חיובית, שאנחנו מברכים עליה. אבל בכל ההבטחות האחרות, השונות, בדברים המרכזיים בחייהם של האזרחים הערבים, לא נעשה ולא כלום; למשל, קצבאות הילדים, הפקעות הקרקע וכל בעיות התכנון והבנייה, בעיית הכפרים הערביים, בעיית הווקף האסלאמי וכדומה, בעיות שלא נפתרו ועדיין אין בהן כל פריצה.

הדבר הרביעי הוא הקיפאון במשא-ומתן על השלום וסכנת ההפסקה של המשא-ומתן. אתם רואים שהימין מנצל את הקיפאון הזה ומגביר את הלחץ שלו. אחרת, איך אפשר לפרש את הצעות האי-אמון המוגשות בכל שבוע, לא רק על-ידי סיעה אחת אלא על-ידי יותר מסיעה אחת מסיעות הימין? המטרה ברורה: הכשלת המשא-ומתן והבאת מצב שבו יופסק המשא-ומתן רשמית.

עד היום מדיניות הממשלה היא מדיניות של דריכה במקום. 20 חודש מהתחלת המשא-ומתן ולאחר 10 סיבובים, הממשלה עדיין מסרבת להיכנס לענייני תוכן ועדיין מסרבת לדבר ישירות עם אש"ף, אף שרוב שרי הממשלה הם בעד לדבר ישירות עם אש"ף.

שמעתי היום את שר החוץ אומר, שלעולם לא נכיר באש"ף ולא נדבר אתו, אבל אנחנו מכירים
אש"ף פיסטים ומדברים עם אש"ף פיסטים. איך אפשר להבין את הדילמה הזאת? עם אש"ף פיסטים, אבל
אתם מדברים ישירות, לא רשמית עם אש"ף. בבקשה, בשביל מה לכם להמשיך בעמדה שהיא עמדת
בת-יענה? נדבר ישירות עם הנציג הבלעדי של העם הערבי הפלשתיני.

בנושא ירושלים, אי-אפשר להמשיך כך. על הממשלה להבין, שאי-אפשר להתקדם במשא-ומתן ולא
יהיה שלום על בסיס – ירושלים המאוחדת היא בירתה הנצחית של ישראל. האם באמת ירושלים היא
עיר מאוחדת? מבחינת החוק הבין-לאומי ומבחינת המציאות ירושלים היא לא עיר מאוחדת. ירושלים
המזרחית היא הבירה הפלשתינית, בירה פלשתינית הנמצאת תחת הכיבוש הישראלי.

ודבר נוסף, שלב הביניים. על הממשלה להבין, שאי-אפשר להפריד בין העם לבין הגיאוגרפיה, בין
העם לבין האדמה שלו והמולדת שלו. לא היום ולא בעתיד.

הממשלה ממשיכה גם את מדיניות הדיכוי האכזרית בשטחים הכבושים. כיוון שאין לי זמן, אני לא
איעזר בסטטיסטיקה. אפשר לקרוא את הסטטיסטיקה בדוחות של "אמנסטי", "בצלם", "אל-חאק"
והארגון האמריקני לזכויות האדם, דברים שפורסמו לאחרונה דוח אחרי דוח.

אתם מתייחסים לכל מה שקורה בשטחים הכבושים, להתנגדות ולאינתיפאדה הפלשתינית כאילו זו
שרשרת של פעולות בודדות; אין כל קשר בין פעולה לפעולה.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת זיאד, בבקשה לסיים.

תופיק זיאד (חד"ש):

אני מסיים.

אבל האמת היא, שכל אדם מכיר אותה כמה שנקראת התקוממות עממית נגד הכיבוש, דבר שמחייב
מחשבה פוליטית או פתרון פוליטי.

אפשר לסכם את עמדת הממשלה, ולא רק הממשלה אלא גם הימין – אתם רוצים שהפלשתינים וגם
הערבים יבואו אליכם בידים מורמות, בזחילה על ברכיהם ויגידו לכם: תיקחו את כל ירושלים, תיקחו
את רמת-הגולן, תישארו בדרום-לבנון, תיקחו את כל מה שאתם רוצים מהשטחים הכבושים – רק
תיתנו לנו, לפלשתינים ולערבים, את ברכתכם ואת שביעות רצונכם מאתנו.

דבר כזה לא יקרה, רק בנסיגה כוללת מהשטחים הכבושים ובהכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלשתיני – זכותו להקים מדינה פלשתינית ריבונית – רק בדרך הזאת אפשר לקיים שלום במזרח התיכון.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך.

תופיק זיאד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, משפט אחרון. אני אומר לממשלה, שזאת תהיה הזדמנות פז לשלום. הדלת הערבית והדלת הפלשתינית פתוחות בפני השלום הכולל, רק הדלת הישראלית סגורה. זאת הזדמנות פז גם למפלגת העבודה ולממשלה הזאת, מכיוון שהאלטרנטיבה גרועה מאוד: שפיכות דמים נוספת והחזרת הליכוד ובעלי בריתו לשלטון.

אשר להצבעה – אנחנו נימנע בנושא החברתי, ונצביע נגד הצעת סיעת מולדת בנושא הפוליטי. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך, אדוני. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה. אחריו יבוא חבר הכנסת טלב אלסאנע.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, כבוד שר החוץ, היה פה נאום של ראש תנועתנו, ראש תנועת מולדת, חבר הכנסת רחבעם זאבי, ואני חושב שאין יותר משכנע ממנו. אדוני שר החוץ, אילו עלית אחרי נאום זה לדוכן והודעת: השתכנעתי והפסקנו את השיחות – לא הייתי עולה לנאום.

היו"ר ס' טריף:

היית חוסך לנו נאום אחד.

תופיק זיאד (חד"ש):

מספיק שאתה השתכנעת.

שר החוץ ש' פרס:

היינו מפסידים.

יוסף בא-גד (מולדת):

באמת מפסידים. אומר לך, היות שהדברים לא מספיק חדרו ללבך, אני מגייס את דוד המלך. אני קורא פרק ק"כ בתהילים. הפרק מדבר יותר מאלף נאומים: "שיר המעלות אל אדוני בצרתה לי קראתי ויענני. אדוני הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמיה. מה יתן לך ומה יסיף לך לשון רמיה. חצי גבור שונים עם גחלי רתמים. אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר. רבת שכנה לה נפשי עם שונא שלום." עכשיו הפסוק הקובע ביותר: "אני שלום וכי אדבר המה למלחמה".

כבוד שר החוץ, אני רוצה לשאול אותך: מה היה קורה אילו הודעת – אנחנו מפסיקים את שיחות השלום? אני רוצה להפגיע אותך. יש אמרה: כל הרודף אחר הכבוד – הכבוד בורח ממנו.

שר החוץ ש' פרס:

זה טוב.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה טוב? בוא נהפוך זאת לפרפראזה על השלום: כל הרודף אחר השלום המדומה – השלום בורח ממנו.

שר החוץ ש' פרס:

טוב מאוד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני השר, אני מדבר מאוד ברצינות, תנסה, מדינת ישראל תודיע: נוכח ההתעללות של הערבים בנו, מה שאנחנו מציעים הם אומרים לא; מוותרים, מוותרים, מוותרים, וכבר עליתי בשבוע שעבר והבאתי שבעה ויתורים מרמת-הגולן, מיהודה ושומרון, בירושלים, דיבור עם אש"ף, דיבור עם ערפאת, הבאתי את הרשימה. היות שכך, היות שממשלת ארצות-הברית העזה להעלות את השם ירושלים, הערבים העזו והאמריקנים תומכים, תנסה להודיע: אנחנו מפסיקים. אני נותן לך תקיעת כף,

מתחייב שירוצו אחרינו בכבוד ואז ידברו אתנו אחרת. תזכור את האמרה הזאת: כל הרודף אחר הכבוד – הכבוד בורח ממנו. כל הרודף אחר השלום המדומה – השלום בורח ממנו. אם אנחנו נעז להגיד: לא – הם ירוצו אחרינו.

הפרק הבא בתהילים – קכ"א: "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי. עזרי מעם אדוני עשה שמים וארץ. אל יתן למוט רגלך אל ינום שמרך. הנה לא ינום ולא ישן שמר ישראל. אדוני שמרך אדוני צלך על ידי ימינך. יומם השמש לא יכבה וירח בלילה. אדוני ישמרך מכל רע ישמר את נפשך. אדוני ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם".

ברוך השם, הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל. לא יועיל לכם מה שתדברו ומה שתעשו. לא יועיל לנו מה שאמרנו להם 45 שנה והם אמרו לנו לא. ככל שאנחנו ויתרנו הם יותר הקשו את עורפם – – –

חיים דיין (צומת):

לא השתמשת במשפט הנכון: רבות מחשבות בלב איש ועצת השם היא תקום.

יוסף בא-גד (מולדת):

אומרים זאת כל בוקר בתפילה: רבות מחשבות בלב איש ועצת השם היא תקום. תודה על התוספת.

לא ייאמן. מי כמוך יודע, אני הייתי נער צעיר ואתה זוכר זאת טוב, בזמן החלוקה ב-1947 אנחנו רצינו סוף סוף שלום אחרי הפוגרומים שהיו לנו כאן לפני קום המדינה, הסכמנו לתת להם 90%. הסכמנו להסתפק ברצועה מנהריה עד אשדוד. חיפה בין-לאומית, ירושלים בין-לאומית, גם על זה הסכימו. מה הועיל לנו שנתנו להם 90% והשארנו לנו רצועת חוף – הם התחילו עם מלחמת השחרור. אחרי זה כבשנו, נלחמנו, בזכות הקורבנות, בסייעתא דשמיא, כבר היה להם מה שנקרא יהודה ושומרון, הגדה כפי שהיא נקראת. שלחו פידאיון, רצחו אותנו על ימין ועל שמאל. אני זוכר את התמונה המחרידה בכפר-חב"ד, שהם נכנסו כאשר ילדים התפללו וקראו "שמע ישראל" והם רצחו אותם. דם הילדים מכפר-חב"ד נשפך על המלים "שמע ישראל", וזה זעק לשמים. כבר עשינו זאת, כבר ויתרנו, כבר נתנו, למה לא הסכמנו למען השלום המדומה? אבל אין עם מי לדבר. וכמה יפה: "אני שלום וכי אדבר המה למלחמה".

אני קורא לך, עם האחריות הגורלית לכל עם ישראל עליך, אני ממש מתחנן, אני מבקש, אני אומר: ממילא לא יצליח שום דבר, לפחות כבוד יהיה לנו. אנחנו נודיע, כתוצאה מההצבעה של היום, שממשלת ישראל לקחה את זה אל לב, החליטה להפסיק את השיחות, ונראה איך ירוצו אחרינו ויהיה לנו כבוד. ואולי אחרי זה זה יהיה שלב התחלתי לשלום.

ראוי דוד המלך, שגייסתי אותו לעזרתי, שדבריו החריפים יעזרו, עם הנאומים הנפלאים שנשמעו. ואולי, כבוד שר החוץ, תודיעו על הפסקת השיחות ותראו שאכן נתקרב יותר לשלום. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך, חבר הכנסת הרב בא-גד.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ס' טריף:

לפני שנמשיך, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (השבתת מוסדות חינוך) (הוראת שעה), התשנ"ג–1993; וכן הצעת חוק גביית חובות (ביצוע צווי מאסר) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ג–1993.

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת: הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 16) (סימון רשימת מועמדים), התשנ"ג–1993, של חבר הכנסת אלי דיין; וכן הצעת חוק קליטת חיילים משוחררים, התשנ"ג–1993, של חבר הכנסת רענן כהן.

ועוד הונחה היום על שולחן הכנסת הצעת חוק העונשין (תיקון – הטפה לטרנספר), התשנ"ג–1993, של חברי הכנסת תופיק זיאד, האשם מחאמיד ותמר גוז'נסקי. ואולם, הצעת חוק זהה הוסרה מסדר-היום ביום ד' בתמוז התשנ"ג, 23 ביוני 1993, ולכן אין להניח אותה הצעת חוק באותו כנס של הכנסת, והיא בטלה ומבוטלת. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה.

הצעות סיעות הליכוד ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: א. תפקוד הממשלה בתחומי המינהל, המשק והחברה;

ב. מגעיה ושיחותיה עם ארגון המרצחים המתקרא אש"ף

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה; אחריו – חברת הכנסת יעל דיין.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני סבור שהממשלה, חבר הכנסת בא-גד, איננה צריכה לרדוף אחרי, כאילו מישהו מפחד ומישהו רודף אחריו. היא צריכה לפעול לכיוון השלום, שלום אשר יבטיח עתיד טוב יותר לנו ולילדינו, עתיד טוב יותר למזרח התיכון, לאחר כל השינויים שחלים בכל העולם.

אנו סבור, שדי עם כל הרמייה העצמית, די עם כל האשליה. הגיע הזמן באמת להיות כנים עם עצמנו. הרי במשך שנים, במשך עשר פגישות שהיו, היתה תקופה של אשליה עצמית, שהחלה מהכנס במדריד, שהיה מבוסס על נוסחה מלאכותית, אשר הוצאו ממנה כל האלמנטים הנכונים והאמיתיים, לרבות האלמנט של נציגי העם הפלשתיני.

ממשלת ישראל, מדינת ישראל, מתמודדת מדי יום ביומו בשטחים הכבושים, בגדה המערבית, ברצועת-עזה, עם עם המתנגד לכיבוש. רוצים להגיע להסדר של שלום אשר יבטיח את עתיד האזור; וזה – על-ידי משא-ומתן עם נציגי הצד הפלשתיני. הרי לא ניתן לנהל משא-ומתן עם כל העם הפלשתיני, צריך לנהל משא-ומתן עם נציגיו. ובכן, איך ניתן לדעת מי הם הנציגים של העם הפלשתיני, אם לא נותנים לעם הפלשתיני שהוא בעצמו יבחר את נציגיו? והנציג הלגיטימי של כל אחד ברחוב הפלשתיני, אם שואלים אותו, הוא אש"ף. הנציג היחיד המוסמך, שכל החלטה שלו יכולה לחייב את הצד הפלשתיני, הוא אש"ף.

אולם בנוסחת מדריד, במתכונת מדריד, אשר "נתפרה" על-פי תפיסת עולם ימנית, על-פי תפיסת עולמם של מי שמדברים על שלום אבל אין בכוונתם להגיע לשלום, הוצא הגורם העיקרי, המכריע, והוא הכנסת הנציג הלגיטימי אל שולחן המשא-ומתן, כדי שיקבל על עצמו את ההחלטות המכריעות והרות הגורל. ומשהוצא הנציג הזה, הרי הוצא האלמנט החשוב בשיחות מדריד.

לדעתי, מאחר ששיחות המשא-ומתן נכנסו לקיפאון, ויש אפילו מי שטוענים, משני הצדדים, שהמתכונת הזאת שבקה חיים וגוועה וכבר אינה קיימת, לדעתי צריך לנקוט צעד אמיץ, והוא הכרה באש"ף כנציג הלגיטימי של העם הפלשתיני, ולהושיט יד ליד המושטת של נציג אש"ף יאסר ערפאת, ולהודיע שאתו מוכנים לנהל משא-ומתן. שלב ב' הוא להכיר בזכות הלגיטימית של העם הפלשתיני למדינה עצמאית; וג', כדי שהמשא-ומתן הזה לא ידשדש במקום, במסגרת שלב הביניים תינתן תקופת הסתגלות לשני העמים, לקראת השלב הסופי שבו תובטח הזכות של העם הפלשתיני על-ידי מדינה פלשתינית עצמאית או פדרציה עם ירדן.

אבל, במקום התעקשות מיותרת על סמכויות חקיקה, ראשיות או משניות, צריך להעניק לצד הפלשתיני סמכויות חקיקה מלאות. הרי אם משאירים את סמכות החקיקה הראשית בידי הממשל

הישראלי, כמעט שלא נתנו מאומה. מפקד צבאי יכול להוציא פקודה, והפקודה הזאת מחייבת. לכן אין ממשל עצמי, אין שלב ביניים, ומבחינה חוקית ומשפטית יש כיבוש.

גם מבחינת ההיקף הגיאוגרפי, עוד מזמן ממשלת הליכוד אנחנו שומעים על אותה בעיה של הגבולות הטריטוריאליים של הממשל העצמי. הגיעה העת להיות כנים עם עצמנו, כי ללא הכרה בזכות למדינה עצמאית במסגרת השטחים שנכבשו ב-1967, ואלה גבולות מאוד ברורים, לא ניתן יהיה לקדם את תהליך השלום בצורה משמעותית, וכל דבר יישאר בגדר קוסמטיקה ודשדוש במקום.

דבר נוסף. אני לא מסוגל להבין את המדיניות הממשלתית הקיימת עד היום. טוענים לשלום, מדברים על שלום, ובשטח, במציאות, עושים את ההיפך. צעדי הדיכוי נמשכים ומקבלים משנה תוקף. אחרי הגירוש הסיטוני הנבזי בא העניין של הפצצת הבתים באמצעות מסוקים, ואחר כך יש סגר ויש הרעבה. שני הדברים האלה אינם יכולים ללכת יחד. אני זוכר, כשדיברו על "שלום הגליל" והכריזו על מלחמה. שלום ומלחמה. רק ראש מעוות, רק אדם חסר גישה מציאותית ריאליסטית יכול לדבר על דבר אחד ולעשות את היפוכו.

אי-אפשר להגיד לתושבים בשטחים שממשלת ישראל מתכוונת באמת ובתמים לשלום, כשיחד עם זה הם רואים את ההתנכלויות וחשים אותן על בשרם מדי יום ביומו. על-פי הדוח שפורסם לאחרונה, 36 ילדים נהרגו בששת החודשים האחרונים, יותר מכל תקופה אחרת בתקופת האינתיפאדה. איך ניתן לדבר על שלום, איך ניתן לדבר על תהליך שלום, איך ניתן לדבר על תקווה לעתיד לכל אותן משפחות של הרוגים, של פצועים, לכל העצורים במעצר מינהלי או במאסר משפטי?

לדעתי, צריך להתחיל עם מדיניות אחרת, מדיניות של שלום, אשר תמצא את ביטויה בחיי היום-יום בשטח, ולא במסגרת של סממנים, ולא משנה אם מנהלים את זה בווינגטון או בכל מקום אחר. על האדם, האזרח, התושב, לחוש את זה בחיי היום-יום.

לכן אני קורא לממשלת ישראל להפסיק את ההרעבה בשטחים. אי-אפשר להשיג דבר על-ידי זה, אלא אם הכוונה היא לנסות ולאלץ את העם הזה להגיע לשלום. זה לא שלום, אלא השתחוות בפני התנאים המוכתבים של ממשלת ישראל.

אני רוצה להגיד כאן, שהעם הפלשתיני מאמין אמונה שלמה בזכותו למדינה עצמאית. וכל הניסיונות האלה רק ישרתו את הקיצונים, יאריכו את התקופה הזאת ויביאו לשפיכות דמים נוספת, שפיכות דמים מיותרת.

לכן, לדעתי, צריך להתחיל במימוש מדיניות של שלום, הן בשטח והן בשיחות השלום המתנהלות עם המשלחת הפלשתינית. וצריך להגיע למסקנה שהכתובת היא אש"ף, ולא שום כתובת אחרת. הרי מה זה נותן אם קוראים לזה משלחת פלשתינית או לא משלחת פלשתינית? חיידר עבד אל-שאפי לא מייצג את עצמו, הוא מייצג את שולחיו. ושולחיו הם אש"ף. מדוע צריך לדבר עם השלוח ואי-אפשר לדבר עם השולח? מדוע צריך לעשות רמייה עצמית, כשכל החלטה מחייבת קבלת אישור של אש"ף?

דבר נוסף שאני רוצה להגיד: הועלה כאן עניין המדיניות הכלכלית – כי אכן חלה מדיניות אחרת, מדיניות שבה יש ניצנים חיוביים – אבל כל אותם יישובים לא מוכרים מהווים, לדעתי, תעודת עניות

לממשלת ישראל במשך עשרות שנים. הגיע הזמן למצוא פתרון השומר את הכבוד של התושבים הערבים בתוך מדינת ישראל על-ידי הכרה ביישובים אלה, מתן הכרה במעמדם המוניציפלי ומתן מלוא הזכויות ומלוא השירותים המגיעים להם בתור אזרחי המדינה. אי-אפשר לדבר על עלייה, לקלוט עולים ולפתור את בעיית העולים, ומצד שני להזניח חלק גדול מהאוכלוסייה במדינה במשך עשרות שנים ולדבר גבוהה גבוהה על שוויון בין האזרחים בתוך המדינה. על ממשלת ישראל, אם בכוונתה לכבד את עצמה, לכבד את אזרחיה ולכבד את קווי היסוד, לפעול בצורה מואצת למציאת פתרון מכובד ליישובים הלא-מוכרים. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חברת הכנסת יעל דיין – בבקשה, אחריה – חבר הכנסת שמואל הלפרט, ואחריו – חבר הכנסת חנן פורת.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, זה קצת מוזר לדבר כאשר מגיש הצעת האי-אמון איננו וגם מי שצריך לענות עליה איננו. אבל בהצעות האי-אמון האלה יש בין כה וכה משהו פתטי, שלא לומר – אנכרוניסטי. שוב ושוב – אפשר להגיד "כבר נמאסתם" – מעלים הצעות אי-אמון באותו נושא, כאשר אין להן משמעות מעבר לצורך, אולי, של המובסים, אולי לצורך של המופסדים, לחזור לאותו כר שהוא תמיד פורה ושפעם היה בו איזה שמץ של ערך תקשורתי. יש משהו שבקרב יהיה פתטי ואנכרוניסטי בצורה שבה אנחנו עונים על ההאשמות האלה, כי גם אנחנו חוזרים על עצמנו, כי גם אנחנו אומרים אותם דברים.

אין שום מקום למגננה וגם לא להתנצלות, ובוודאי לא להסברים בעלי אופי היסטורי מהסוג של "גם אתם דיברתם" או "אתם התחלתם". אפשר לתת רק קרדיט לליכוד, בראשותו של מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, על קידום השלום עם מצרים במחיר ויתור על סיני, ולליכוד בראשותו של יצחק שמיר, ייבדל לחיים ארוכים, על היענותו למתכונת מדריד. וקיבלנו במתכונת מדריד את המשלחת האש"פ פיסטית מהשטחים כבת-שיח, הנמצאת במגע ישיר, שלא לדבר על ת"פ, תחת פיקוד, של מנהיגות העם הפלשתיני, היושבת בחלקה בתוניס.

בשנות ה-70 ובשנות ה-80 היה טבו על הידברות עם אש"ף. את הטבו הזה שבר הליכוד באומץ ובראית מציאות, שנראים נדירים לעומת הדמגוגיה שבה התברכה האופוזיציה היום. כשקיבל עליו יצחק שמיר הידברות עם ועדה שבראשה עומד ד"ר חיידר עבד אל-שאפי, מייסד תא אש"ף ברצועה, הוא לא הוטעה והוא לא טעה. בוודאי היתה לו נגישות לתיקים של חברי הוועדה, עם מה נכנסו למשא-ומתן על שלום. הוא בוודאי גם ידע עם מי הם מתייעצים ולמי הם כפופים, וכאיש המחותר ואיש זרועות הביטחון הוא ידע גם להפריד בין הרטוריקה, שחייבה אותו להמשיך ולומר "ארגון המרצחים המתקרא אש"ף", לבין המעשה הפוליטי, שחייב אותו להימצא בהידברות עם אותו "ארגון מרצחים" בגלוי, ואני מקווה – גם בקו ישיר יותר, בסמוי. יש לברך את הממשלה האחרונה של הליכוד על כך.

מאז קמפ-דייוויד ואפילו מאז השיחות במדריד עברו הרבה מים גם בירמוך וגם בירדן, אבל הדינמיקה של פתרון הסכסוך לא שינתה את מהלכה. מה שנחתם אז מחייב היום, מה שייחתם היום יחייב את

מדינת ישראל בעתיד: החלטות מועצת הביטחון, הסכם קמפ-דיוויד, הסדר הביניים של האוטונומיה ומדרד, שהכניס את הנציגות הלגיטימית של העם הפלשתיני, ובראשה אש"ף, לחדר המשא-ומתן לפתרון הסכסוך, פתרון ביניים ופתרון קבע.

בינתיים גם שונה החוק האוסר מפגשים בין ישראלים לחברי אש"ף בכל הדרגות, והמיעוט בבית הזה יכול להיאנח על הסכמי העבר, לראות בהם זרע פורענות והפרת עצה, מתכון לאסון וקר פורה לדמגוגיה גזענית, סרבנית שלום. המגעים עם אש"ף והשיחות והמפגשים והכנסים, הגלויים כמו הסמויים, הישירים כמו העקיפים, כולם חוקיים, כולם תורמים – מי יותר ומי פחות – לסילוק מכשולים, להבנה הדדית של האחר ולקידום עשיית השלום, לא רק תהליך השלום.

ויש הבדל בין אסטרטגיה לטקטיקה. קודם כול, נגמרו הפנטסיות, אחיזת העיניים, מדיניות בת היענה. צריך לקרוא לילד בשמו, ושמו אש"ף, בין שהוא יושב בתונים בין ברמאללה בין בשכם בין בירושלים המזרחית. שמו אש"ף, בין ששמו יאסר ערפאת בין ששמו חיידר עבד אל-שאפי, או סאיב עריקאת או אבו-מאזן, או פארוק קדומי או חנאן עשראוו. לצערי, לא כולם אש"ף, ומי שאינו אש"ף הוא רנטיסי ותמאמי ושיח' יאסין וג'ורג' חבש, ואלה שאינם אש"ף אין לנו דיבור אתם, לא משום שהם מרצחים או מחבלים, ובוודאי לא משום שידיהם נקיות, אלא כי הם אינם מוכנים לדבר שלום על בסיס של פשרה והחלטות מועצת הביטחון וקמפ-דיוויד.

ואני מעזה ואומרת כאן, שאילו רצה ה"חמאס" הפלשתיני היושב בשטחים להשתלב בדיוני השלום, גם הוא היה מכשיר את עצמו אם הוא היה מקבל אותה אופציה לשלום, להסדר ביניים ולהסדר קבע, שקיבל יאסר ערפאת.

ממשלת ישראל הקודמת, ואולי גם זו הנוכחית, איננה בדיוק הנבחרת של הערבים, אלא שהם מקבלים אותנו כפרטנר, משום שבידינו לנפק את מה שמשתמע מההסכמים – סוף הכיבוש וסוף ההרג וסוף הדיכוי ופתיח או סדק למה שזכותו של כל עם לבקש: פיסת קרקע לבית לאומי, ודגל וכבוד ועתיד לילדים, גם לילדים שלנו. ואנחנו, באסטרטגיה, מקבלים את אש"ף, ואני מקווה גם מדברים אתו ברמות שונות. מדברים אתו על הסכם ביניים ומדברים אתו על הסדרים רב-צדדיים לעתיד אחר לאזור, בתקופה שלאחר השלום, ומכינים את הקרקע להצלחת התהליך על שלביו.

השאר זה טקטיקה, רכילות עיתונאית, מיומנות מודיעינית: מי נפגש עם מי, ומתי, והיכן; במטוס קטן או בחדר גדול, פנים אל פנים או דרך צד שלישי; כמו ששר החוץ אמר – בעל-פה או דרך, ברוך יהיה, הפאקס. לא חייבים על זה דין-וחשבון, לא לחבר הכנסת זאבי וגם לא לי.

הממשלה הזאת עשתה צעד גדול קדימה, היא יצאה מהסמנטיקה ומבדיקה בציציות והיא עוסקת במהות. במסגרת המהות לא חשוב עם מי מדברים, ובלבד שירצה שלום על בסיס משותף, שעיקרו שתי מדינות לשני העמים, כשעלינו מקובלת קונפדרציה פלשתינית-ירדנית, וגם אם תהיה זו אש"פית. להסכמה על המהות צריכה להילוו יכולת להנהיג, הסכמת המונהגים למנהיגות הזאת ואפשרות לספק את מה שיתקבל בהסכם. לכן, אש"ף עכשיו, לפני שיהיה מאוחר מדי. לכן אווילי להציע אי-אמון בשל הידברות עם מנהיגי הצד השני, האויב והעוין והלוחם בנו עדיין, גם אם ידיו מגואלות בדם, בוודאי פחות דם שהיה בחשבון דמי הסכסוך של סאדאת ואסד.

העם בחר בנתיב מסוים, שיש לו תחנה סופית וטובה של שלום וביטחון. חובתה של הממשלה וזכותה לבחור בכלים, ברכבים, בנהגים, במאבטחים, שיביאו אותנו במחיר הפחות ביותר ליעד הזה. אי-אמון בצבע הרכב או בנפח המנוע שלו הוא הטעיה אינפנטילית. אתם לא רוצים, אלה שהציעו את הצעת האי-אמון, לא רוצים שלום כזה גם לו היה מושג על-ידי שיחות עם חסידי אומות העולם ול"ו צדיקיו הסמויים. שלום עכשיו זה אש"ף עכשיו.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חבר הכנסת שמואל הלפרט – בבקשה, אחריו – חבר הכנסת חנן פורת, ואחרון – חבר הכנסת יורם לס.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הפרסומים שהיו לאחרונה בכלי התקשורת ואושרו על-ידי שרים וחברי כנסת ממפלגת העבודה, ולפיהם יש רוב בממשלה התומך בשיחות ישירות עם אש"ף, הם שלב חדש בעמדה המדינית של מפלגת העבודה. נדמה לי, שמדובר באחד האבסורדים הגדולים ביותר, כאשר מצד אחד במשך כל השנים מנסים לשכנע את העולם כולו, ובמיוחד את ארצות-הברית, להימנע משיחות ישירות עם אש"ף, ואף הצלחנו בכך, ואילו מצד שני אנו עצמנו תומכים לפתע בשיחות ישירות עם אש"ף. אין ספק, שמדיניות כזו גורמת לאובדן האמינות שלנו בעיני העולם והופכת אותנו לבלתי רציניים בזירה המדינית הבין-לאומית.

אדוני היושב-ראש, צריך לזכור שמדובר בארגון טרור, המכריז השכם והערב, כי יש להשמיד את מדינת ישראל, וכי הוא מחויב לאמנה הפלשתינית, המדברת על הקמת מדינה פלשתינית בכל שטחי ארץ-ישראל, שבירתה ירושלים, ובשיבת הפליטים, שכיום מספרם מגיע, לפי הערכתם, ל-6 מיליונים. בד בבד דורש הארגון גירוש היהודים שעלו לכאן לאחר קום המדינה.

צריך לזכור, כי הארגון הזה מקיים עד עצם היום הזה פעולות טרור, הרג ורצח, כדי לקנות את האמינות שלו בקרב המוני העם הערבים.

לצערנו הרב, יש עלייה לרגל של חברי כנסת ואישי ציבור מהשמאל ליאסר ערפאת וליתר ראשי אש"ף. הם מקיימים עמם שיחות ודיונים, מצטלמים אתם וטוענים שכך יוכלו לקדם את השלום, כאשר למעשה כוונתם לקדם את הפופולריות האישית שלהם.

אני חושב, שהגיע הזמן שהממשלה תצהיר באופן ברור מהי העמדה שלה, ולא שהדברים יישמעו בעקיפין. אם אכן יש רוב בממשלה בעד שיחות עם אש"ף, יש לומר זאת בבירור לציבור, כדי שנדע מהי העמדה האמיתית של הממשלה.

למעשה, הציבור במדינה מבולבל ולא יודע לאן פני הממשלה מועדות בניהול המשא-ומתן המדיני. מצד אחד מפרסמים שיש רוב בעד שיחות ישירות עם אש"ף, ויש שרים שאפילו נפגשים עם ערפאת בחשאי, ומצד שני באופן רשמי מכחישים זאת.

גם בנושא ירושלים, למרות הבטחות רשמיות של ראש הממשלה ושר החוץ היום מעל במה זו, כי בנושא זה הממשלה תעמוד נגד חלוקתה מחדש ושהיא תישאר לתמיד מאוחדת תחת ריבונות ישראל, בכל זאת הולך ונוצר הרושם, כי הממשלה עשתה ויתורים גם בנושא ירושלים, כמו בעצם ההסכמה שתושבי מזרח-ירושלים יוכלו להצביע בבחירות למינהלת האוטונומיה, בהסכמתה לצרף את פייצל חוסייני, תושב מזרח-ירושלים, לשיחות השלום ובהחזרת ראש עיריית מזרח-ירושלים לשעבר, שגורש לירדן.

מכאן החשש שהממשלה לא תעמוד בפני לחצים כאשר יגיע המשא-ומתן לסיומו ויופעלו לחצים בנושא ירושלים. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה לך, אדוני. חבר הכנסת פורת, אני מבין שהתחלפת עם חבר הכנסת לס. חבר הכנסת לס יהיה אחרון הדוברים.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר החוץ, אנחנו מצויים היום בראש חודש מנחם-אב, לקראת תשעת הימים ששיאם יום חורבן בית-מקדשנו, לקראת ימים של ציפייה גדולה לנחמה, לישועה, לבניינה של ירושלים, לכבודו של עם ישראל שניטל.

חכמים אומרים, לא חרבה ירושלים עד שבטלו ממנה אנשי אמנה. הגמרא במסכת שבת מפרשת, מה פירוש אנשי אמנה? אנשים שמלה שלהם היתה מלה; כשהם אמרו הן – הם התכוונו להן, כשהם אמרו לאו – הם התכוונו ללאו. לא רימו ולא הונו, לא בדברי תורה ולא במשא-ומתן. כך לשון הגמרא.

אחד הדברים שמעיקים עלינו, ואני חושב על כל העם היושב בציון – התחושה שכאן סובבים אותנו בכחש, שאומרים הן ומתכוונים ללאו, אומרים לאו ומתכוונים להן; שהדברים שאתם אומרים, כפי שאתה נוהג לנסח, ערפל קונסטרוקטיבי, הם בעצם איזה מסך עשן, שמאחוריו כבר מסודר משא-ומתן ברור, מאוד מהותי, מאוד ישיר, גם אם הוא נעשה בדרכים עקיפות, עם הארגון המכנה את עצמו הארגון לשחרור פלשתיין.

יש לי טענות קשות כלפי חברת הכנסת יעל דיין, אבל אני יודע בדיוק מה היא אומרת ואני יודע בדיוק למה היא מתכוונת. גם כשהיא מוכנה לנסוע, אפילו בתשעה באב, כדי לנשק ליאסר עראפת, אני יודע שלא יקר בעיניה תשעה באב וגם לא יקר בעיניה כל מה שאנחנו מייצגים בעמידה פרונטלית נוכח אש"ף.

יעל דיין (העבודה):

אין לך חוש הומור.

חנן פורת (מפד"ל):

יכול להיות. תנסי בפעם הבאה לבחור בהומור בדברים אחרים.

יעל דיין (העבודה):

חנן פורת (מפד"ל):

בסדר.

הערכתי שעניין חורבן בית-המקדש באמת אומר לך פחות או יותר מה שאומר עניין השפעת קרני הירח על זנבות העכברים. אבל אני לפחות משבח את הכנות. אינני יכול לומר זאת כלפי הממשלה הזאת וכלפי מהלכך שלך, לא שלך, אדוני שר החוץ וגם לא של ראש הממשלה.

אני חושב שהתביעה האלמנטרית הראשונה היא, שאתם תגידו כאן בצורה הברורה ביותר והנחרצת ביותר, האם אתם מנהלים משא-ומתן ישיר עם אש"ף, בדרגים בכירים או בדרגים משניים, או אינכם מנהלים. ידע העם וישפוט.

אדוני שר החוץ, אני מסכים גם עם זאת, שהשאלה המהותית אינה עם מי מדברים אלא על מה מדברים. דווקא בזה אני מסכים עם נוסחאות שאתה השמעת לא אחת.

לפי מיטב הכרתי, מי שנכון היום לדבר עם אש"ף כבר משלים, וגם את זאת עליו לומר בכנות, עם כינונה של מדינה פלשתינית ברחבי יהודה, שומרון וחבל-עזה. הוא יודע אל נכון, שלהוציא אולי תיקוני גבול קלים ביותר, הוא לא ישיג דבר מעבר לכך. הוא יודע שהוא גם יצטרך למצוא איזו דרך פשרה באשר לירושלים. הוא גם יודע, אם הוא איננו שוטה מושלם, אילו סיכונים הוא נוטל על עצמו. הוא אומר לטעמו: ובכן, את זה אני מוכן להקריב למען מה שאני מקווה שיביא לטעמי שלום.

כשם שכל בר-דעת יודע, שאם הוא לא נושא ונותן עם נשיא סוריה, אסד, על בסיס 242 ו-338, קרי על שטחים תמורת שלום – הוא יודע אל נכון שאסד לא יוכל לסטות בכהוא זה ממה שהושג בהסכמי קמפ-דייוויד – יודע שהוא מדבר על נסיגה טוטלית מרמת-הגולן, כשם שהוא יודע, שלא ברמת-הגולן ולא ביהודה ובשומרון יוכלו לחיות יהודים לבטח ולחיות יהודים בכלל לאחר שהסכם מעין זה יתבצע.

אני סבור, וכאן אני מוכרח לומר, אגב דבריה של חברת הכנסת יעל דיין, שחייבים לתת על כך דין-וחשבון לעם. מי שהיום אומר, ובכן כלו כל הקיצין ואין לנו מנוס אלא לדבר עם אש"ף, בעצם משלים בסתר ובגלוי עם התמונה, עם המודל של מדינה פלשתינית, וגם אם אתה תכנה אותה קונפדרציה עם ירדן אין היא משנה את העובדה, אנחנו לא נהיה שם. עם ישראל ייסוג משם. הוא יעקר מנחלתו. הוא ישוב לגבולות שאבא אבן בשעתו כינה אותם גבולות אושוויץ; אני לא כיניתי את כך, אבל אלה בוודאי גבולות הרי סכנה. הוא נכון להשלים עם שיבתה של מדינת ישראל למציאות מצומצמת, מצומקת. הוא גם יודע היטב איזה קרע הוא מביא על העם. אתם חייבים להציג את הדבר הזה בצורה כנה לפני העם.

מה שבעצם עושה מרצ, על-פי מצעה, על-פי השקפת עולמה, אם אכן הגיעה אליה מפלגת העבודה – תאמר זאת בגלוי. תשים את הדברים. לא יצטרך אז רבין להיות מומרץ ולא יצטרך לשחק במין משחק כזה של הטוב והרע והיודע ואינו יודע, אלא התמונה תהיה ברורה.

אני רוצה לקוות ולהאמין, שעם ישראל, חרף תשוקתו הגדולה לשלום, לא יקנה את מקסם הכזב הזה. אני מבקש להאמין גם, שאתם תודיעו מראש על כך שכל הכרעה אשר תיפול תובא להכרעת העם כולו, כי אי-אפשר כך לקרוע את העם, גם אי-אפשר כך להונות אותו. לא במצע הזה יצאתם לבחירות, לא באשר ליהודה ולשומרון ולא באשר לרמת-הגולן.

אולי ואומר. ברור הדבר שמי שהתמונה הסופית עבורו היא כבר מדינה פלשתינית, פדרציה או קונפדרציה עם ירדן בכל רחבי יהודה ושומרון, כבר אין לו נפקא מינה של ממש מה תהיה דמותו של הסדר הביניים. מאי נפקא מינה אם תינתן להם סמכות חקיקה ראשית או משנית? מאי נפקא מינה אם תהיה זו משטרה כזאת או אחרת? להוציא אולי כמה פרמטרים מאוד מאוד קריטיים של ביטחון, לאמיתו של דבר ברור לכול, שהואיל והדרך מובילה אל מדינה פלשתינית, מה לנו כי נציב מכשולים בדרך הביניים? ומכאן גם כל המשא-ומתן על הסדר הביניים הופך להיות בעצם מעין חוכא ואטלולא, מפני שהיעד כבר ברור, כבר קמח טחון טחנת, כבר היכל שרוף שרפת.

אני אומר את הדברים האלה לא מתוך רצון לעקוץ ולא מתוך רצון לדקור, אלא מתוך רצון פשוט שהתמונה תהיה ברורה. ככל שהדברים יהיו יותר בהירים, ככל שהתמונה תהיה יותר חדה, כך גם העם יוכל לשפוט יותר לכאן או לכאן, האם משנתה ותפיסת עולמה והשקפתה של יעל דיין הן אלה שינחו את העם, כפי שהיא מציגה אותן בכנות לטעמה, או, עם כל הצניעות והענווה, תפיסתו של חנן פורת, המאמין שרק מתוך אחיזתנו במלוא רוחב ארץ-ישראל, מתוך עוז, מתוך המשך מהלך שיבת-ציון, מתוך קיבוץ גלויות, מתוך בניין ירושלים, יכירו הערבים שאין להם סיכוי להרוס את העם הזה ויבואו לעשות אתנו שלום למען שלום ולא כשלב ביניים למען חיסולה של מדינת ישראל.

ומלה אחרונה, אחרונה באמת, אני רוצה לומר וגם להקדיש אותה לשר החוץ. אותה ציפיה שיגיע היום שבו הימים האלה, לרבות תשעה באב, יהיו לבית-יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים, מותנית בעיקרון מוסרי: "אלה הדברים אשר תעשו דברו אמת איש את רעהו, אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם; ואיש את רעת רעהו אל תחשבו בלבבכם ושבעת שקר אל תאהבו כי את כל אלה אשר שנאתי נאם ה'". את הבקשה הזאת, דברו אמת איש אל רעהו גם כלפי העם כולו מותר לנו לבקש בערב תשעה באב.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה. חבר הכנסת יורם לס, אחרון הדוברים, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מדי שבוע אנחנו רואים כאן הופעה של אופרת סבון טלוויזיונית על-פי חברת ההפקות הפרטית של חבר הכנסת ביבי נתניהו. הליכוד זו כבר לא מפלגה, זו חברת הפקות. אפילו ביום רביעי שעבר, בישיבת הסיעה שלכם, חברי הליכוד, פרלמנטרים רציניים אמרו שהעניין הזה מגוחך, שחוק, ולאחר שאמרתם את מה שאמרתם, ראש האופוזיציה, שהפך מאי-אמון לאי-אמון לראש מפלגה, ולאחר מכן לראש חברת הפקות, וסופו מי ישורנו, כופף לכם את היד ועשיתם את החיזיון הנלעג הזה, הורדתם את משמעות מוסד האי-אמון לשפל המדרגה. ועובדה ששתי מפלגות רציניות, צומת והמפד"ל, לא הצטרפו אליכם. ועובדה שיושב-ראש צומת הודיע, שהוא לא יעשה עבודות רס"ר עבור ראש האופוזיציה, ראש חברת ההפקות, וכל העניין הזה הפך להיות בלתי רציני.

לגופו של עניין, הרי אנחנו עוסקים בעסקי מדינה והדברים רציניים. על מה תלינו, חברי הליכוד? האם תלינו על ההפקות התקציבית שלכם בשטחים, על 2.5 מיליארדי שקל שעברו מהמזבחות ומהאבנים המיותרים אל החינוך, אל בני האדם במדינה שלנו, כדי לשפר את מעמד המורה, כדי להעמיק את הידע, כדי לחזק את הכישורים האנושיים של העם שלנו? האם תלינו על זה שהתמ"ג – תוצר מקומי גולמי – במדינת ישראל צומח בשיעור שהוא כפול ממה שקיים היום בעולם המערבי?

לאיזה משא-ומתן מדיני הלכתם? ייתכן אולי שבדרך למדריד עברתם פה בטרקלין וראיתם את הדמויות של שאגאל, גדול הציירים היהודים, דמויות מרחפות באוויר, כאילו הפלשתינים הם אנשים שמרחפים להם באוויר, אוטונומיה לאנשים ולא לשטחים. זה רציני? עשיתם משא-ומתן דמה, ועכשיו אתם כועסים על משא-ומתן של אמת שמתבצע על-ידי ממשלה רצינית.

השלום, רבותי חברי הכנסת, דרוש לפיתוח הכלכלה והחברה במדינת ישראל. מי שיושב בבניין הזה נדמה לו שאנחנו באמת במרכז העולם, אבל מי שיושב באוסטרליה בשבילו השמות לוד ורמלה הם בדיוק כמו נגורנו קרבאך, ואף אחד לא קונה מנגורנו קרבאך שום דבר, מפני שזה אזור שיש בו בעיות. גם לא יקנו מלוד ומרמלה שום דבר, כי זה אזור שיש בו בעיות. רק אם נביא שלום על מדינת ישראל יקנו מאתנו, הכלכלה תתפתח ויחד אתה גם החברה.

אין לליכוד שום תוכנית מדינית רצינית. הם בונים בעצם על מה שאבא אבן אמר בזמנו, שהפלשתינים והערבים מעולם לא החמיצו הזדמנות להחמיץ הזדמנות. זו התוכנית המדינית של הליכוד.

אין לליכוד תוכנית מדינית, מפני שהם עומדים מול מספרים אכזריים מאוד של ילודה בעולם הערבי. מה שקורה היום ברצועת-עזה הוא, שיש שם שילוב של כושר הפריון הערבי עם הרפואה היהודית, ואין מקום בעולם שהאוכלוסייה גדלה בו בקצב של 4%–5% כל שנה. מול המספרים האלה אין לכם פתרון, כי האוכלוסייה ברצועת-עזה תוכפל בתוך 15 שנים. מי שהיה לו כסף בבנק ב-4%–5% ריבית בשנה יודע שהכסף הזה מכפיל את עצמו כל 15 שנים.

לכן מי שראוי לאי-אמון – זו סיעת הליכוד.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה, נא לשבת. אין הצבעה חוזרת. אין הודעות "לא הספקתי". שתי הצבעות נפרדות. חברי הכנסת, נא לשבת. אין תירוצים אחר-כך. נא לסגור את הדלתות. חברי הכנסת, אני ממליץ שתשב. חברי הכנסת, נא לשבת, אני עובר להצבעה. הצלצול כבר היה לפני שבע דקות. אני עובר להצבעה. חבר הכנסת רן כהן, לא תספיק להצביע. נא לסגור את הדלת. אני מודיע: שתי הצבעות נפרדות. אני עובר להצבעה. נא לשבת. לא שנייה ולא עשירית שנייה.

אני מזכיר, כדי למנוע טעות, מי שמצביע בעד מצביע נגד הממשלה; מי שמצביע נגד תומך בממשלה.

חברי הכנסת, הצבעה ראשונה – תפקוד הממשלה בתחומי המינהל, המשק והחברה, הצעת אי-אמון של הליכוד. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד הצעת סיעת הליכוד להביע אי-אמון לממשלה – 43

נגד – 56

נמנעים – 3

הצעת סיעת הליכוד להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

43 תומכים בהצעת האי-אמון, 56 מתנגדים, שלושה נמנעים. הצעת האי-אמון של הליכוד נדחתה.

הצבעה שנייה: מגעיה ושיחותיה של הממשלה עם ארגון המרצחים המתקרא אש"ף – הצעת אי-אמון של מולדת. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון לממשלה – 43

נגד – 58

נמנעים – 2

הצעת סיעת מולדת להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

43 תומכים בהצעת האי-אמון. 58 דוחים אותה. שני נמנעים. גם הצעת אי-אמון זו נדחתה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום שלנו. אני מצהיר על הפסקה של חצי דקה וממשיכים בסדר-היום.

הצעת ועדת החוקה, חוק ומשפט להסיר מסדר-היום את הצעת חוק לשכת עורכי-הדין

(תיקון – קיצור תקופת ההתמחות), התשנ"ג-1992

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין את חבר הכנסת דן מרידור להביא לפנינו – – – חבר הכנסת מרידור, רק שנייה, בוא שב קצת. חברי הכנסת, חבר הכנסת בדש, מירום, דיין, בן-מנחם, השר שריד, השרה נמיר, השר שחל, השר ליבאי, אנחנו רוצים להמשיך. חבר הכנסת אולמרט, חבר הכנסת ביבי, חבר הכנסת המר, נא לשבת.

חבר הכנסת מרידור, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

מה קורה כאן?

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת. חבר הכנסת אורי אור. חבר הכנסת וליד צאדק. חבר הכנסת בדש. אנחנו ממשיכים. עד כמה שזה מוזר, ישיבת הכנסת נמשכת. חברי הכנסת גמליאל, בן-מנחם, בניזרי. השרים. חבר הכנסת דן תיכון.

חבר הכנסת דן מרידור, בבקשה. הסעיף הבא בסדר-היום: הצעת ועדת החוקה, חוק ומשפט להסיר מסדר-היום, לא להגיש לקריאה ראשונה, את הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון – קיצור תקופת ההתמחות), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי כנסת.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו רוצים להבין את המצב החוקי של ההצעה הזאת.

היו"ר ש' וייס:

מייד. בשביל זה יש לנו דובר מאוד מוכשר, הוא יסביר. בבקשה, חבר הכנסת דן מרידור.

דן מרידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, גבירתי ורבותי חברי הכנסת, בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט אני מבקש מן הכנסת להסיר מסדר-היום, ולא להגיש לקריאה ראשונה, את הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון – קיצור תקופת ההתמחות), שהגישה קבוצת חברי כנסת.

ראשית, לעניין התקנוני. התקנון קובע, שאם ועדת החוקה או ועדה כלשהי אחרת שהחוק עובר אליה לדיון בקריאה טרומית מחליטה שלא צריך להביא את החוק לקריאה ראשונה, עליה להביא הצעה כזאת למליאת הכנסת, והכנסת רשאית לאשר את ההצעה או לדחותה. אם הכנסת מאשרת את הצעת ועדת החוקה – בזה יורד העניין מסדר-היום. אם הכנסת תסבור ההיפך מוועדת החוקה, תצטרך הוועדה להגיש את ההצעה לקריאה ראשונה בנוסחה המקורי. זה המצב החוקי התקנוני.

דן תיכון (הליכוד):

זה לא חוזר לוועדת החוקה, ורק אחר-כך זה יחזור לקריאה ראשונה?

דן מרידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כן. אם הכנסת תדחה את הצעת הוועדה. אם היא תקבל את הצעת הוועדה, התוצאה תהיה שההצעה מוסרת מסדר-היום.

אני מתכבד להודיע לחברי הבית, שלאחר דיון בוועדת החוקה, נתקבלה החלטה לדחות, לא לקבל, את הצעת חבר הכנסת פורז ואחרים, לקצר את תקופת ההתמחות של המבקשים להיות עורכי-דין מ-18 חודש ל-12 חודש, וזה מה שאני מבקש מן הבית לאשר.

דן תיכון (הליכוד):

אולי תסביר לנו איך קרה דבר כזה.

דן מרידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני מבקש, ברשותכם, להסביר.

עד לפני שנים מעטות, כל מי שרצה להיות עורך-דין למד ארבע שנים משפטים והתמחה במשך שנתיים – שנה אחת יכולה היתה להיות חופפת – ואחר-כך ניגש לבחינות הלשכה, ובדרך כלל התקבל. לפני כמה שנים חשבו חברי כנסת, שהיו רוב בבית הזה, שתקופת ההתמחות ארוכה מדי ותקופת הלימודים ארוכה מדי. קשה לומר שהצעתם היתה לא פופולרית בעיני הסטודנטים שישבו ביציע ובמקומות אחרים.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, ברשותכם.

דן מרידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

וההצעה נתקבלה. התוצאה היא, שהיום כדי להיות עורך-דין אינך צריך ללמוד ארבע שנים, די בשלוש שנים וחצי. כדי להיות עורך-דין אינך צריך להתמחות שנתיים, די בשנה ומחצה. הדבר נעשה לפני כמה שנים, ואנחנו חיים עם המציאות הזאת. עכשיו באה קבוצת חברי כנסת והציעה לנו לקצר עוד את תקופת ההתמחות – מ-18 חודש ל-12 חודש.

מדוע ועדת החוקה מתנגדת להצעה הזאת? לדעתנו, צריך לעשות מאמץ בכל שטחי חיינו ובכל מגזרי המקצועות להעלות את רמת המצוינות, המקצועיות, ההתמחות, ולא להוריד אותה. אם יש משהו ששמר אותנו מאות שנים, גם בגולה, ששומר אותנו היום בארץ ויכול לשמור אותנו גם הלאה, זה ההצטיינות, השאיפה למצוינות, הדרישה ללמוד יותר, לא ללמוד פחות. יש, לצערי, מגמה במקצועות שונים, כדי לאפשר לכולם לעשות הכול, להוריד את הדרישות; כמה שאפשר להוריד. הציבור שמח. האם זה טוב? אני חושב שזה רע, והוועדה חשבה שזה רע. נכון שזה פופולרי; אני לא רוצה לומר פופוליסטי, אבל פופולרי בוודאי, אצל הסטודנטים, אצל אחרים.

מקצוע עריכת-הדין יש אתו אחריות רבה. הוא עוסק בנושאים שקובעים גורלות לאנשים, במשפט פלילי, בהגנה על זכויות אנשים, בנושאים הנוגעים לרכוש. ואנחנו צריכים, כחברי כנסת הממונים על טובת הציבור, לדאוג לכך, עד כמה שנוכל, שמי שמקבל רשיון לעסוק במקצוע הזה, וזהו אחד

המקצועות הדורשים רישוי, ובדין דורשים רישוי, יעבור הכשרה רבה ככל האפשר ולא מעטה ככל האפשר.

לו היינו, חס וחלילה, במצב שאין די עורכי-דין, אין די אנשים שמוכנים לשרת את הציבור או גם להרוויח כסף במקצוע הזה – לפעמים אתה נאלץ להוריד את הרמה. היום, ברוך השם, יש דרישה גדולה למקצוע הזה. אין חשש שלימודים כפי שנהוגים היום והתמחות כפי שנהוגה היום ידחו אנשים מהמקצוע, אין חשש שלא יהיו די עורכי-דין, אלא להיפך. יהיו עורכי-דין, הם ילמדו יותר, יתמחו יותר. לכן אין שום סיבה אובייקטיבית להוריד עוד את הדרישות, אחרי שכבר הורדנו אותן לפני כמה שנים.

הייתי אומר יותר מזה. אין ספק שיש מקרים שאנשים שהתמחו שנים רבות לא למדו הרבה, יש עורכי-דין שהאימון שהם נותנים למתמחים איננו כראוי, ויש אנשים שהתמחו מעט ובכל זאת היו עורכי-דין טובים. אבל, אסור ללמוד מן המקרה החריג על הכלל. הכלל הפשוט, שכל אחד מבין אותו בשכלו הפשוט, הוא שככל שהאדם לומד יותר ומתמחה יותר – הוא יודע יותר. לכן לומדים.

אנחנו צריכים לחשוב על מאות המתמחים שיקבלו רישיון ויטפלו בנושאים הפליליים והאזרחיים של אנשים, וביניהם יהיו גורלות, וברובם הגדול יחול הכלל הרגיל: אם ילמדו יותר ויתאמנו יותר – ידעו יותר.

אברהם בורג (העבודה):

יעבדו יותר בזול. משרדי עורכי-הדין ייהנו מעבודה זולה.

דן מרידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מכיוון שעלתה שאלת השכר, אני רוצה לומר שאפשר לטפל בשאלת השכר, אם רוצים, אבל לא בדרך עקומה כמו שאולי מציע חבר הכנסת בורג. אם משהו רוצה לקבוע שכר מינימום, שיקבע שכר מינימום. משהו חושב שאם נוריד את ההתמחות לשנה, השכר פתאום יעלה? משהו מעלה בדעתו שהביקוש ירד פתאום? יש מאות מבקשים, והביקוש הוא למשרדים הטובים יותר; אצל אחרים יש פחות בעיה. השכר יושפע מזה שאנחנו נקצר את תקופת ההתמחות? אני חושב שבשוליים, אם בכלל, מפני שהביקוש הוא עצום, ובעיקר הביקוש הוא למשרדים הטובים. אתם רוצים לטפל בשכר? אני לא בטוח שצריך, אבל אם רוצים – תציעו הצעת חוק, תקבעו שכר מינימום. יש היום שכר מינימום במשק. לאו דווקא בדרך הזאת של קיצור והורדת הדרישות, להיות נחמד לסטודנטים, לפעילים הסטודנטים – אנחנו מכירים גם אותם בכל המפלגות. אתם מורידים את הדרישות של הרמה, מורידים את רמת המקצוע ללא צורך, ללא כל מטרה טובה.

אני רוצה להעיר עוד הערה קטנה אחת, שאולי היא לא נשמעת חשובה, אבל היא חשובה. היום המתמחה חייב להתמחות גם אצל עורך-דין פרטי, הוא לא יכול להתמחות רק בבית-משפט. אם אנחנו נקבע שאדם יתמחה רק שנה אחת – ירשום הבית לפניו: לא יהיו כלל מתמחים לבתי-המשפט. זאת לא השערה, אלה עובדות. החוק קובע שאדם חייב להתמחות גם אצל עורך-דין פרטי, ולכן אם כל ההתמחות היא שנה אחת – לבתי-המשפט לא יהיו מתמחים. האם זה מצב אפשרי? היום יש בערך 200 מתמחים ל-300 השופטים בארץ, פחות מדי, אבל כבר יש 200 ומשהו מתמחים.

השופטים יוכלו לעבוד בלי המתמחים? אחר כך נבוא בטענות על פיגור, על עינויי דין. מה אנחנו עושים?

לכן, רבותי, גם מטעמי הרמה של המקצוע, גם מטעמי הצורך לעמוד בפני דרישות פופוליסטיות להוריד את הרמה בכל המקצועות, גם בגלל האחריות הציבורית הרבה שיש לעורך-דין, גם מפני שניסינו רק לפני כמה שנים את השיטה החדשה, ורק לפני כמה שנים היה צריך להתמחות שנתיים, אני מציע שלא ללכת צעד נוסף, שעוד מקל, שעוד מוריד את הרמה, את האחריות. התוצאות לא תהיינה טובות. יושבים כאן בבית הזה סביב סביב הרבה אנשים שהם עורכי-דין וכולם התמחו שנתיים, שום דבר לא נגרע מהם; התמחו שנתיים. היום מתמחים שנה-וחצי. אני לא מציע לקצר עוד.

אני מציע לבית לקבל את הצעת הוועדה, לתמוך בוועדת החוקה, חוק ומשפט ולהסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

חבר הכנסת שגב רצה לשאול. אני מוכן להשיב לו, אם היושבת-ראש תרשה.

גונן שגב (צומת):

מוותר.

דן מרידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת פורז, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

אנחנו בודקים.

אברהם פורז (מרצ):

הוועדה מציעה להסיר, מישהו עונה ומקיימים הצבעה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מבקש לדבר נגד.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת מרידור דיבר נגד הקיצור.

חברי הכנסת, אני מדבר בשם היזמים של הצעת החוק.

דן תיכון (הליכוד):

אברהם פורז (מרצ):

זה לפי התקנון.

קודם כול אני רוצה שתדעו, שבועדת החוקה היה רוב של ארבעה מול שלושה בעד הסרה; רוב מקרי. אחד החברים איחר להצבעה. אילו לא איחר בדקה, התוצאה הייתה הפוכה והחוק היה מגיע לקריאה ראשונה.

יצחק לוי (מפד"ל):

לא. היה מספר שווה בעד ונגד.

אברהם פורז (מרצ):

אם יש תיקון, הצעת החוק מגיעה לקריאה ראשונה כפי שהוצעה. חבר הכנסת זנדברג איחר בדקה.

רבתי, ראשית, יש מחסור עצום במקומות התמחות. אנשים גומרים את לימודי המשפטים ומתחילים להתרוצץ ולא משיגים מקומות להתמחות. העניין הזה חזר ועלה בדיוני הוועדה. יש מצוקה אמיתית. אנשים שירתו בצבא, חלק שירתו בתור קצינים ארבע שנים, ולא מצליחים למצוא מקום להתמחות. מדוע? כי הורחבו מאוד, לשמחתנו, לימודי המשפטים ויש היום הרבה יותר בוגרים.

דבר שני. במקצוע עריכת-הדין אדם לא חייב כלל לעסוק בתחום ההתמחות שלו. אדם יכול להתמחות במשרד שכל כולו עוסק במעמד אישי, ויום לאחר שגמר את ההתמחות הוא מגיע למשרד שכל כולו עוסק בפטנטים, או בהוצאה לפועל, או במשפט פלילי, ואין לו מושג ירוק מינימלי על התחום הזה.

דבר נוסף, שאותו אני מפנה ללשכת עורכי-הדין. לשכת עורכי-הדין צריכה ללמד את המקצועות המעשיים באופן עיוני. אדם לא חייב ללכת לטאבו במו רגליו כדי לדעת איך מעבירים דירה, ולא חייב לפתוח תיק בהוצאה לפועל במו ידיו, ולא חייב לערוך הסכם גירושין במו ידיו. חלק מהמקצועות המעשיים ניתן ללמוד בדרך עיונית. התקופה שבה כולם היו שוליות וכולם למדו אצל הנפח אחרי שראו איך הוא דופק בפטיש על ברזל מלובן, התקופה הזאת עברה.

יש תמיכת ממשלה בהצעת החוק, ואני חושב שמן הראוי לקבל את ההמלצה ולהעביר את הצעת החוק לקריאה ראשונה. אחרי קריאה ראשונה נדון בכל ההשלכות של החוק. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

השר דוד ליבאי, רצית להעיר משהו לפני ההצבעה? לא.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. אני רוצה להבהיר, מי שתומך בהצעה של ועדת החוקה, חוק ומשפט – מצביע בעד; מי שתומך בהצעה לקיים דיון בחוק – מצביע נגד.

הצבעה מס' 3

בעד הצעת הוועדה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 10

נגד – 33

נמנעים – 2

ההצעה של ועדת החוקה, חוק ומשפט להסיר מסדר-היום את הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון קיצור תקופת ההתמחות), התשנ"ג-1992, לא התקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ההצעה של ועדת החוקה חוק ומשפט נדחתה. החוק יוכן לקריאה ראשונה.

הצעת חוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993 **(קריאה שנייה וקריאה שלישית)**

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעת חוק הרשות לפיתוח הגליל, קריאה שנייה וקריאה שלישית. אני מזמינה את יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, להגיש את החוק.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בשם ועדת הכספים אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993.

יסודו של החוק בהצעות מקבילות של חברי הכנסת שאול עמור ושלמה בוחבוט, ומן הראוי שכולנו נודה להם על יוזמתם. כוונת החוק היא להחליף את סעיפים 3 עד 11 של חוק הגליל ולהביא להקמת רשות עם כושר פעולה, שתדאג לפיתוח הגליל.

אני מבקש לציין את עיקרי השינויים שהוועדה הכניסה בחוק המוגש לכם היום:

א. הגליל לעניין חוק זה יהיה מחוז הצפון כולו, כפי שמופיע במחוזות של משרד הפנים.

ב. הפיתוח שהחוק ידאג לו יהיה לא רק כלכלי-חברתי אלא גם מדעי-טכנולוגי.

ג. למועצת הרשות ימנה כל אחד מחברי הממשלה נציג. זו תוספת, כי בהצעת החוק היתה רשימה של כמעט כולם אבל לא של כולם.

ד. ניתן פירוט של חמישה בתי-חולים בגליל שמנהליהם או נציגיהם יהיו חברים במועצת הרשות. הכוונה היא לבתי-חולים שנותנים את החתך שנמצא בגליל.

ה. צורפו למועצה שני נציגי עמותות תיירות גליליות, נציג המרכז החקלאי ונציג לשכת העצמאים בישראל.

ו. חברי המועצה והמינהלה יהיו זכאים להוצאות סבירות.

ז. מי שמינה נציג למועצה או למינהלה יהיה רשאי בכל עת למנות אחר במקומו.

ח. חבר המועצה או המינהלה שהורשע בעבירה שיש עמה קלון יחדל אוטומטית מכהונתו.

ט. שר הכלכלה והתכנון ויושב-ראש המועצה יוכלו לפטר את מנהל הרשות רק עקב תפקוד לקוי, אך לא יהיו זקוקים לאישור המועצה לכך.

י. כנגד החומרות המוטלות על מנהל הרשות ועובדיה, כדרך שהן מוטלות על עובדי המדינה, ניתנת להם ההגנה הנתונה לעובדי המדינה מפני תביעת נזיקין, וכן אפשרות לתת תעודת עובד ציבור, שיכולה לבוא במקום עדות בבית-משפט.

יא. תקנות לביצוע החוק, כמו מרבית תקנות הביצוע שחוקי המדינה מאפשרים, לא יהיו טעונות אישור של ועדה של הכנסת. פיקוח ועדת הכספים על ביצוע החוק מובטח בהוראה המחייבת את הרשות לתת גם לוועדה כל שנה דוחות וסקירות.

גברתי היושבת-ראש, יש כמה מסתייגים לחוק זה, ואבקש לענות להם לפי הצורך. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

אני רוצה להודיע, שחבר הכנסת גולדשמידט הסיר את כל הסתייגותיו.

לסעיף 1 הסתייגות לחבר הכנסת נחמן רון – הוא איננו. לסעיף 11 הסתייגות לחבר הכנסת חיים קופמן – הוא איננו. אחרי סעיף 26 הסתייגות לחבר הכנסת נחמן רון – הוא איננו. אם כן, חבר הכנסת גדליה גל, האם אתה רוצה להוסיף משהו באין מסתייגים?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

לא.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה מס' 4

בעד התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 1 – 1

נגד – 14

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת ר' נחמן לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

אחד בעד, 14 נגד, אין נמנעים. ההסתייגות הוסרה. אני מעמידה את הסעיף להצבעה כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 5

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

בעד סעיף 1 כהצעת הוועדה – 15, נגד – אין, נמנעים – אין. סעיף 1 כהצעת הוועדה נתקבל.

לסעיפים 2 עד 10 אין הסתייגויות. אני מעמידה אותם להצבעה.

הצבעה מס' 6

בעד סעיפים 10-2 – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 10-2 נתקבלו.

היו"ר ע' מאור:

בעד סעיפים 2 עד 10 – 15, נגד – אין, נמנעים – אין. הסעיפים 2 עד 10 נתקבלו.

לסעיף 11 הסתייגות לחבר הכנסת קופמן. אני מעמידה אותה להצבעה.

הצבעה מס' 7

בעד התיקון של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 11 – אין

נגד – 14

נמנעים – 1

התיקון של חבר הכנסת ח' קופמן לסעיף 11 לא נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

אין תומכים בתיקון של חבר הכנסת קופמן, נגד – 14, נמנעים – 1. התיקון של חבר הכנסת קופמן לסעיף 11 לא נתקבל. אני מעמידה את הסעיף להצבעה כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 8

בעד סעיף 11, כהצעת הוועדה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 11, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

בעד סעיף 11 כהצעת הוועדה – 15, נגד אין, נמנעים אין. סעיף 11 כהצעת הוועדה נתקבל.

לסעיפים 12 עד 26 אין הסתייגויות. אני מעמידה אותם להצבעה.

הצבעה מס' 9

בעד סעיפים 12-26 – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 12-26, כהצעת הוועדה, נתקבלו.

היו"ר ע' מאור:

בעד סעיפים 12-26 כהצעת הוועדה – 17. אין נמנעים ואין מתנגדים. הסעיפים 12-26 נתקבלו כהצעת הוועדה.

אני מעמידה להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת רון נחמן אחרי סעיף 26.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה של חבר הכנסת ר' נחמן אחרי סעיף 26 – 1

נגד – 14

נמנעים – 1

ההצעה של חבר הכנסת ר' נחמן אחרי סעיף 26 לא נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

14 נגד, אחד בעד ואחד נמנע. ההצעה של חבר הכנסת רון נחמן אחרי סעיף 26 לא נתקבלה.

אנחנו עוברים לאישור הצעת חוק הרשות לפיתוח הגליל בקריאה שלישית.

הצבעה מס' 11

בעד החוק – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993, נתקבל.

הצעת חוק לתיקון פקודת בריאות העם (מס' 14), התשנ"ג-1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים להצעת חוק לתיקון פקודת בריאות העם (מס' 13), התשנ"ג-1993, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את החוק יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת עמיר פרץ.

עמיר פרץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, עומד אני להציג בפניכם הצעת החוק לתיקון פקודת בריאות העם. הצעת התיקון באה להסדיר את מערכת היחסים שבין המוסדות הפועלים בתחומי הבריאות במדינת ישראל לבין מערכת הבריאות בכלל ותפקידה.

אין הצעת החוק מבדילה בין מוסדות פרטיים למוסדות ממשלתיים. היא באה לקבוע כללים שבהם ייקבע מתי יכול אדם להקים בית-חולים, מתי יכול בית-חולים להוסיף מחלקה, מתי מחלקה יכולה להוסיף מיטות. החוק בא להסדיר אילו מכשירים רפואיים יוכל מתקן בית-חולים או מוסד לרכוש ואילו מכשירים לא.

יכולים לומר החברים, מדוע בכלל תתערב לה הממשלה בסוגיה מסוג זה? מדוע לא ייתנו למוסדות עצמם לרכוש, להביא יותר מכשירים רפואיים? כי הרי, ככל שירבו המכשירים כך תהיה תחרות גדולה יותר וניטיב עם האזרח. אבל, מסתבר שלא כך הדבר. מסתבר שההוצאה הלאומית לבריאות נקבעת לא על-פי הקמת המוסד, אלא על-פי היכולת לתקצב אותו באופן שוטף ובכל הקשור להפעלות היומיומיות. לא מספיק שבית-חולים מסוים יקים כמה מיטות. אחר כך צריך מישהו שישלם את דמי האשפוז בהן. קל מאוד להשיג תורם שיבוא וירכוש עבור בית-חולים מסוים מכשיר T.C. או מכשיר כזה או אחר. אחר-כך צריך מישהו שישלם בעבור הבדיקות האלה.

מסתבר שאין חלוקה לא במטלות, לא במוקדים, ובוודאי לא באופן שבו היינו רוצים שהבריאות במדינת ישראל תתפזר לה על כל מדינת ישראל. אביא דוגמה אחת בלבד, ובזה אסיים.

היו"ר ע' מאור:

יש לך עוד זמן.

עמיר פרץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אני יודע שיש לי זמן, אבל מכיוון שחברי הכנסת שנמצאים כאן מגלים הבנה וידע, ואני בטוח שסעיפי החוק נהירים להם, לכן לא נותר לי אלא לומר כמה משפטים למען "דברי הכנסת" ולמען הציבור, שאולי ירצה בכל זאת שנתייחס להצעת החוק הזאת ברצינות.

נביא, לדוגמה, רק את הנושא של מכשירי ה-T.C., שהוא נושא בעייתי מאוד היום ומורכב מאוד. במצבים קשים הופך המכשיר הזה למכשיר הבסיסי לאבחון, שבו הרופאים במחלקות קובעים מה יהיה גורלו של אותו חולה. יש היום 21 מכשירי T.C. במדינת ישראל. אולם מסתבר שרובם מרוכזים במרכז הארץ. אומרים: מה הבעיה? – בית-חולים מסוים, יהיה במקום שיהיה, ישלח את החולים שלו למכשיר שנמצא במוסד פרטי, אולי ב"בילינסון", אולי בבית-החולים "תל-השומר" ואולי אפילו ב"מדיקל סנטר". הוא ישלח את החולה עם הפניה, הוא יעבור את הבדיקה, יקבל את הממצאים, ויטפלו בחולה. מסתבר שהרבה מאוד מוסדות עושים להם חיים קלים, מוכנים לתת סיוע ולקבל חולים שלא נמצאים במוסד שלהם רק אם הם קלים מדי. אבל מה עושה חולה שמרותק למיטה, ובשביל להעביר אותו צריך גם הסעה מיוחדת, גם צוות שילווה אותו וגם טיפול במכשיר שצריך להיות מיוחד, כשאז העלות שלו עולה עשרות מונים יותר מהעלות של טיפול בחולה רגיל? בית-חולים כמו בית-החולים "ברזילי" עובד בלי מכשיר בכלל.

המכסה לנפש במדינת ישראל היא מעל הממוצע, בהשוואה לרוב מדינות המערב או המדינות האחרות שאנחנו עורכים אתן השוואות, שהן מדינות מתקדמות בתחום הבריאות. בכל זאת, הרבה מאוד מאזרחי מדינת ישראל נאלצים לחכות הרבה זמן כדי לקבל את הטיפול הזה.

לכן החוק בא לקבוע כללים שלפיהם יוכל בית-חולים, תוכל מחלקה ויכול מוסד פרטי או כל מוסד אחר לבוא ולהחליט על בינוי ועל פיתוח הרכישות. יהיו, כמובן, הרבה מאוד נושאים שלגביהם כל מוסד יחליט בעצמו ולא יצטרך אישור הממשלה. אבל יהיו נושאים שבהם הבינוי והרכישה הם החלק הזול בכל העניין. הטיפול היומיומי והשגרתי הוא הדבר המרכזי והבעייתי מבחינת ההוצאה הלאומית לבריאות.

הצעת חוק זו באה לעשות סדר ולקבוע מערכת יחסי גומלין בין המדינה לבין המוסדות המטפלים, מערכת כזאת, שבה כולם יודעים באילו כללים הם חיים וכיצד עליהם לפעול. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי להגיש את הסתייגויותיה לסעיף 1 ולסעיף 7.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, התערבותה של הממשלה, במקרה הזה משרד הבריאות, בהקמת בתי-חולים, ברישוי בתי-חולים, בהרחבת בתי-חולים, ברכישת ציוד יקר, ההתערבות הזאת היא כשלעצמה דבר נחוץ. אבל בהצעת החוק שהובאה כאן לפנינו על-ידי יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, בצד הדבר החיובי הזה של פיקוח ממשלתי, יש גם סייגים, שבעצם גורמים לכך שהמשמעות האמיתית של הצעת החוק הזאת היא למנוע הרחבת ההוצאה הציבורית לבריאות.

בסעיף 24(א), סעיף קטן (2)(א), נאמר: "ההקמה וההפעלה השוטפת של בית-החולים לא יטילו מעמסה על ההוצאה הציבורית לבריאות". רק בתנאי שהקמת בית-החולים לא תעלה גרוש למדינה – רק אז מותר יהיה להקים בית-חולים. אני תוהה איזה בית-חולים זה יהיה, שהקמתו לא תטיל, ולו אגורה אחת של מעמסה, על ההוצאה הלאומית לבריאות. מכאן, עלול להיות מצב, שהפירוש המעשי של הצעת החוק הזאת יהיה או שלא יקימו בכלל בתי-חולים, או שיקימו רק בתי-חולים פרטיים מהסוג של "מדיקל סנטר", "אמריקן סנטר" וכל מיני "סנטרים" כאלה, שבהם ניתנת רפואה פרטית, נקודה. במילים אחרות, החוק הזה אומר: רפואה פרטית – בבקשה, רפואה ציבורית – לא. ואני תוהה, באמת תוהה, מדוע צריך היה שר הבריאות לבקש את סמכותנו כדי למנוע מעצמו כשר הבריאות את הרחבת שירותי הבריאות הציבוריים וכדי להתיר לו לאפשר לשירותי הבריאות הפרטיים להרחיב את עצמם?

לכן באתי לבקש מכם לתמוך בהסתייגות שמציגה את הנושא אחרת לגמרי. ראשית, במקום הסייג הזה, שהוצע על-ידי שר הבריאות, אני מציעה לקבוע, שאם נדרשת הוצאה לצורך הקמת בית-חולים, ששר הבריאות מכיר בנחיצותו הרפואית לצורכי הציבור – כי זה התנאי הראשון, אם אין נחיצות רפואית ודאי שלא צריך להקים את בית-החולים – ההוצאה הממשלתית שנדרשת עקב ההקמה תיכלל בתקציב משרד הבריאות. אני חושבת שזה הדבר המינימלי הנדרש, אם מדברים על הרחבת שירותי הבריאות במדינת ישראל, ובהקשר זה – בתי-החולים.

הדבר השני, שאני מציעה בהסתייגות, הוא שתוספת המיטות, שבה מדובר באותו סעיף, תתרום להגברת השוויון בשיעור המיטות לנפש, לפי ייעודן באזורים שונים.

אדוני יושב-ראש הוועדה, רק אתמול ביקרנו בבית-החולים "וולפסון", המשרת את תושבי בת-ים, חולון, דרום-תל-אביב ויפו, ונוכחנו לדעת פעם נוספת, בנתונים ברורים שאין עליהם ויכוח, כי הם נלקחו מתוך פרסומי משרד הבריאות, שלפי כל המדדים, בית-החולים "וולפסון" מקופח בצורה קשה ביותר. מספר המיטות, יחסית למספר התושבים שבית-החולים משרת, הוא חצי ממספר המיטות המקובל בבתי-חולים ציבוריים ממשלתיים אחרים. מספר הרופאים, יחסית למספר המטופלים – מחצית מהמספר בבתי-חולים אחרים. מספר הביקורים בבית-החולים בחישוב לרופא – כפול ממספר החולים בבית-החולים "תל השומר" או בית-החולים "אסף הרופא". לבית-החולים "וולפסון" יש בשנה 120,000 פניות לחדר מיון, כמו מספר הפניות ב"תל השומר". אבל מבחינת הציווד שלו, מבחינת מספר הרופאים, מבחינת הסגל הפרא-רפואי – מכל הבחינות האלה, רמת התנאים בבית-החולים "וולפסון" היא כשליש מהרמה של "תל השומר".

עמיר פרץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

איפה היום לפי החוק מרחיבים ובונים? ב"וולפסון" או ב"תל השומר"?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לכן, אדוני, אם משרד הבריאות עושה היום את הדברים שאתה עכשיו מציין אותם – זה עניין חיובי. עלינו להזכיר בסוגריים, שב-1992 קיבל משרד הבריאות מבית-החולים "וולפסון" 22 מיליון שקל כהכנסה. כלומר, המשרד רק מחזיר חלק מההכנסה. לו הוא היה משאיר לבית-החולים "וולפסון" את 22 מיליון שקל אלה, או לפחות מחצית מזה – בעיותיו של בית-החולים היו נפתרות בקלות רבה. לכן משרד הבריאות לא עושה טובה גדולה בזה שהוא מחזיר, בעצם, לבית-החולים את האגרות שמשלמים האזרחים באמצעות קופות-החולים. אבל, אם זה נכון, שמשרד הבריאות נותן היום העדפה לבית-החולים "וולפסון", לשם מה נחוץ החוק הזה? לשם מה נחוץ החוק הזה? שר הבריאות גם היום מוסמך לתת העדפות. לשם מה נחוץ החוק?

כל הצימוק בחוק הזה, אדוני, כתוב שם במפורש, שזה לא יוסיף להוצאה – – –

עמיר פרץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

שר הבריאות אינו מוסמך להגביל את בית-החולים "תל השומר" וגם לא את "מדיקל סנטר".

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

מה זה לא מוסמך?

עמיר פרץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

הוא לא מוסמך להגביל אותם בתוספת מיטות או בתוספת מחלקות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

תראה, יש טעם בחוק הזה, אם אתה מכניס בו סעיף המדבר על כך שחובת שר הבריאות לנצל את הסמכות הניתנת לו בחוק הזה כדי להגדיל את השוויון.

הדבר השני שרציתי לומר נוגע לסעיף העוסק ברכישת מכשיר. אתה הזכרת מכשיר T.C, יש היום מכשירים משוכללים עוד יותר, העובדים על מגנט וכל מיני דברים אחרים. אני מניחה, שמחר יהיו מכשירים עוד יותר משוכללים. לכן עניין רכישת המכשיר וההגבלה שלו צריך גם כן להיות, לדעתי, כפוף לאותה מטרה של הגברת השוויון בשיעור המכשירים מאותו סוג באזורים שונים.

בהקשר זה – אנחנו ראינו אתמול בבית-החולים, שלפעמים זה לא רק עניין של מכשיר. במקרה של בית-החולים "וולפסון", אין מאפשרים לו לשנות ייעוד של מיטות ולפתוח מחלקה לניאוכירורגיה, ובבית-החולים הסבירו לנו את החיוניות של מחלקה כזאת. זה קשור גם כן, לדעתי, בתפיסת השוויון בין בתי-החולים.

לכן, רבותי חברי הכנסת, אני מבקשת מכם לתמוך בהסתייגויות שלי. תודה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יוסי כץ להנמקת הסתייגות לסעיף 1. חבר הכנסת יוסי כץ אינו נוכח. יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה – תשובה, וניגש להצבעה.

עמיר פרץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מצאתי צורך לקום ולהשיב לחברתי, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שאין לי שום ספק שהיא עושה את אשר היא עושה מתוך אמונה שלמה, שאכן התיקונים שהיא מציעה יתרמו לפריסת הבריאות במדינת ישראל ולהגברת השוויון בתחום הבריאות. עם זאת, גברתי, רוצה אני לומר לך, שאם את מכירה את הממשלה – ויושב פה שר הבריאות, עם כל הכבוד שהוא שר הבריאות היום, ויהיה שר בריאות אחר מחר – ממשלה לא תקבל החלטה אדמיניסטרטיבית הכרוכה באופן מיידי בתקצוב. אם את אומרת, ששר הבריאות יחליט להוסיף 20 מיטות, ותוספת המיטות מחייבת אותו להוסיף מייד תקציב לאותו בית-חולים שהוא החליט להקים בו את המיטות, הוא לא יחליט אף פעם לתת אותן 20 מיטות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

למה?

עמיר פרץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אני אגיד לך למה. אם אנחנו אומרים שמערכת הבריאות רובה ככולה בנויה על הוצאה לאומית, שמושתתת על אותו מס בריאות שייגבה מאזרחי מדינת ישראל, ויש 420,000 איש שמקיפים את "וולפסון", והם זכאים לשירות טוב יותר, הם זכאים לקבל את הציוד הטוב ביותר. שר הבריאות יודע, שכאשר יהיו מספיק מכשירים ב"וולפסון", יהיו גם מספיק אנשים שיגיעו עם התחייבויות מהקופות לשלם בעבור אותו ציוד. היום "תל השומר", בגלל יוקרתו, מצליח לגייס יותר תורמים כדי לבנות בעצמו, ואחר כך יוצר מחויבות של המדינה. הרי פגשנו ביחד אותה חולה. מה היא אמרה? היא אמרה: אני מעדיפה שישלחו אותי עכשיו ל"תל השומר". היא אמרה את זה לנו, לך ולי. אבל אם יוכל שר הבריאות – ואני מקווה שיהיה לו האומץ לעשות את זה, ואני חושב שמטרת החוק לתת סמכות לשר הבריאות לומר ל"תל השומר": גם אם השגתם תורם ל-20 מיטות ויש צורך להקים את המיטות האלה ב"וולפסון", אני אוסר עליכם להקים את המיטות, כי אם השגתם תורם, מחר תשאבו את כל התושבים סביב "וולפסון" אליכם, ו"וולפסון" יגסוס. וזאת מטרת החוק, לתת לשר הבריאות כלי למנוע מהחזקים יותר להמשיך להתפתח ומהחלשים להמשיך ולקמול.

אני מקווה ששר הבריאות יעמוד במבחן שהחוק מציב לו. אם נתבדה כולנו, אני אבוא ואבקש את סליחתך, ואולי נתקן אותו. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לחבר הכנסת עמיר פרץ. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. לסעיף 1 הסתייגות לחברת הכנסת גוז'נסקי. אני מעמידה הסתייגות זו להצבעה. נא להצביע.

הצבעה

בעד התיקון של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 1 – 3

נגד – 9

נמנעים – 1

התיקון של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

תשעה נגד, שלושה תומכים, אחד נמנע, ההסתייגות הוסרה.

אנחנו מצביעים על ההסתייגות של חבר הכנסת יוסי כץ לסעיף 1. נא להצביע.

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת י' כץ לסעיף 1 – 6

נגד – 13

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת י' כץ לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

13 נגד, שישה בעד, ללא נמנעים, ההסתייגות הוסרה.

אני מעמידה להצבעה סעיף 1 כהצעת הוועדה.

הצבעה

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

13 בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. סעיף 1 אושר.

לסעיפים 2 עד 6 אין הסתייגויות. אני מעמידה אותם להצבעה.

הצבעה

בעד סעיפים 2-6 – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 2-6 נתקבלו.

היו"ר ע' מאור:

13 בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים, סעיפים 2 עד 6 אושרו.

לסעיף 7 הסתייגות לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני מעמידה אותה להצבעה.

הצבעה

בעד התיקון של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 7 – 3

נגד – 10

נמנעים – אין

התיקון של חברת הכנסת ת' גוז'נסקי לסעיף 7 לא נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

10 נגד, שלושה בעד, ללא נמנעים, ההסתייגות הוסרה.

אני מעמידה להצבעה את סעיף 7 כהצעת הוועדה.

הצבעה

בעד סעיף 7, כהצעת הוועדה – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 7, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

13 בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים, הסעיף אושר.

חברי הכנסת, אני רוצה להסב את תשומת הלב ללוח התיקונים שהוגש, שמשמעותו שהתיקון בחוק הוא תיקון מס' 14 ולא מס' 13.

אני מעמידה להצבעה את אישור החוק בקריאה שלישית, עם לוח התיקונים.

הצבעה

בעד החוק, עם לוח התיקונים – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לתיקון פקודת בריאות העם (מס' 14), עם לוח התיקונים, נתקבל.

היו"ר ע' מאור:

ברוב של 13, ללא מתנגדים, ללא נמנעים, הצעת החוק לתיקון פקודת בריאות העם (מס' 14) אושרה.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 16)

(סימון רשימת מועמדים), התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא והאחרון בסדר-היום – הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 16) (סימון רשימת מועמדים), התשנ"ג-1993, המובא לקריאה ראשונה. חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, מונחת בפניכם לקריאה ראשונה הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 16) (סימון רשימת מועמדים), התשנ"ג-1993. מה שמוצע כאן בעצם הוא, שבעניין הסימון של רשימות המועמדים תהיה אפשרות שתקל על הרבה רשימות לקבל אותיות לסימון רשימותיהן. הדבר בא גם להגן על זכותן של סיעות במועצה, סיעות שכבר קיימות, דהיינו סיעות של המועצה היוצאת. וההצעה הזאת היא בהסכמת הממשלה, בהסכמת משרד הפנים, בהסכמת המומחים לענייני בחירות. מאחר שיש ריבוי רשימות ברשויות המקומיות, תהיה יותר אפשרות לתת סימנים, והרשימות האלה, אם תהיה להן רק אות אחת השייכת לאחת מהסיעות בכנסת, כשאותה סיעה יש לה יותר מאות אחת, הדבר הזה יהיה אפשרי, מה שלא היה קיים לפני החוק הזה.

אני מבקש מהכנסת לאשר את החוק בקריאה ראשונה ולהעבירו לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, להכנתו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ע' מאור:

תודה לחבר הכנסת אלי דיין. נמתין. רשימת הדוברים: חברי הכנסת מאיר שטרית – אינו נוכח, עבד-אלוהב דראושה – אינו נוכח, מיכאל איתן – אינו נוכח, יגאל ביבי – אינו נוכח, אברהם בורג – אינו נוכח, עובדיה עלי – אינו נוכח, שאול יהלום – אינו נוכח, חגי מירום – אינו נוכח, יוסף בא-גד – אינו נוכח, חיים אורון – אינו נוכח, יצחק לוי – אינו נוכח, אברהם פורז – אינו נוכח, גונן שגב – אינו נוכח, בנימין טמקין – אינו נוכח, דוד מגן – אינו נוכח.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ע' מאור:

היושבת-ראש היתה מדברת, אבל אין מי שיחליף אותה.

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד אישור החוק בקריאה ראשונה? מי נגד?

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 16) (סימון רשימת מועמדים), התשנ"ג–1993, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ברוב של שלושה, ללא נמנעים וללא מתנגדים, הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון מס' 16) (סימון רשימת מועמדים), התשנ"ג–1993, של חבר הכנסת אלי דיין, הועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חברי הכנסת, לילה טוב; הישיבה הבאה תיפתח מחר בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:02.